Coperta : MIRCEA DUMITRESCU

Redactor : MATEI ALBASTRU
Tehnoredactor : DIONISIE BODEA

Bun de tipar : 16.11.1993. Apărut 1994
Coli de tipar : 20.

Tiparul executat sub comanda nr. 701 la I. P. „Filaret", str. Fabrica de chibrituri nr. 9—11, București România

ISBN 973-96026-5-7

GEO DUMITRESCU

LIBERTATEA DE A TRAGE CU PUȘCA ȘI CELELALTE VERSURI

Seria
EDIȚII DE AUTOR

Biblioteca Centrală
Universitară
Timișoara

02094292

Editura VIITORUL ROMÂNESC, 1994

BIBLIOTECA CENTRALĂ
UNIVERSITARĂ TIMIȘOARA
516286

Africa
de sub frunte

Portret

Acum pictez un tablou mare —
vreau să-mi fac un autoportret.
Aici o să desenez inima — o gămălie de chibrit,
aici, creierul — un aparat sacru și concret.

Undeva vor fi neapărat nasul, gura,
n-are nici un sens să omit ochii — două semne de întrebare,
aici în colț o să-mi pictez gîndurile —
o claie informă de rufe murdare.

Pieptul — o oglindă cu poleiul zgîriat,
va lăsa să se vadă interiorul
(cu totul neinteresant, în definitiv),
sus, sprîncenele își vor schița zborul.

Două aripi vor fi probabil și urechile,
fruntea cutată — o scară către infinit,
buzele, arc perfect, vor reprezenta pentru eternitate
obsesia [illegible] a sărutului-mit.

Un ochi atent va mai putea zări, în fine,
cicatricea unei găuri în frunte,
sau, în maldărul recuzitelor inutile,
ceva ce ar putea să semene a ideal sau a munte...

Dramă în parc

Femeia avea ochi obosiți și buze de anilină ;
îi număram indiferent degetele mîinii reci.
Era frig, tîrziu, minutele defilau seci
și ne privea de sus, cu capul gol ,o lună plină.

Grădina publică era tristă și goală ;
toamna beată își pierduse toate vanitățile.
Liceanul cu coșuri și elanuri pesimiste
se uita la cer și concepea cine știe ce poezie banală.

Mă gîndeam tot mai încăpățînat la Violaine —
era atît de departe de București...
Femeia de alături se socotea totuși prezentă
și mă întreba profesional : „mă iubești ?"

Era preferabil să fi fost beat, nebun,
sau să fi avut măcar o sută de lei —
singurătatea era mai ieftină
chiar decît îmbrățișările ei...

Femeia avea ochi obosiți și buze de anilină ;
aș fi putut să o sărut pînă dimineața —
dar ea voia bani și eu vream să fiu singur...
Era acesta un motiv pentru ca vreunul din noi să-și ia viața ?...

Eram dezgustat, profund, Dumnezeu să mă ierte —
liceanul plecase ; luna goală zîmbea cu fantezie.
Cel puțin era liniște, femeia — bună și calmă...
...Cînd m-am trezit, banca era dură și eu nu mai aveam
pălărie...

Insomnie

Creionul și gîndul, inerte. Foaia e totuși albă.
Nu e prima dată cînd tăcerea mi se pare un uriaș aisberg.
Pereții pier imaculați în infinit
și mi-e cu neputință să-mi reprezint cuvîntul „merg".

Dacă aș agita — inexplicabil — foaia,
fîșiitul hîrtiei ar indica o prezență,
întunericul ar putea să devie alb și sonor...
(Dar numai gîndul ăsta e un semn de demență !)

Atunci ? Să dorm, să gîndesc ? (Lucrurile sînt obositor de clare...)
Pereții pier irezistibil în infinit.
Nu e prima dată cînd singurătatea mi se pare un imens aisberg...
— Prietenă muscă, bine-ai venit !...

Odă

Colegilor de școală căzuți în război

Acestui gînd răsărit în ceață,
luminos, violent ca o palmă,
mărturisesc tăcutele mele dureri coapte
și așteptarea lungă și calmă.

Pentru disprețul crucilor înșirate,
acestui gînd răsărit aproape,
închin brațele cu tămîia forței
și toate visurile luate de ape.

Voi, arcași ai peniței,
pentru acest gînd al zborului peste noapte,
culegeți-vă ochii de pe foile albe
și spargeți-vă călimările în șapte !...

Priviți, iată-ne peste cer
— pasărea noastră n-are aripi, nici bot —
în urmă, rîd toate gămăliile chibriturilor cu creier
și răsună toate basmele lui Don Quijote.

Nu vă temeți, prieteni, zburăm
iată-ne sus, peste timp, peste om,
în curînd îi veți vedea pe Dante și pe Adam
mîncînd alegorii din același pom.

Mai sus, mai sus ! — vom trece de Dumnezeu
soarele ne aspiră, ne arde ;
ține-te bine în scări
și uită-te și fluieră, barde.

Acestui gînd răsărit în noapte,
acestui gînd al elanului fără hotar,
închin brațele cu tămîia pumnilor
și toate orfrandele fără altar.

Mai sus, mai sus ! — vom trece de Dumnezeu,
— pămîntul este o virgulă, cerul un ban —
de sete, de veacuri sîntem beți,
pentru disprețul tuturor crucilor înșirate,
pentru chibriturile cu creier, de jos,
pentru acest prea frumos gînd răsărit peste noapte,
să nu mai scriem, băieți !...

Aventură în cer

Omul care păzea luneta părea să fie filozof,
părea să știe multe din tainele cerului —
i-am dat doi lei să mă lase să privesc luna
și să pătrund în țările misterului.

N-aș fi putut să-mi închipui vreodată
că ce-am văzut există în realitate !...
Am surprins stelele în somnul lor ciudat,
dormind burghez, desumflate.

Unii credeau că stelele sînt niște globuri frumoase și colorate
înfipte în pari în grădina lui Dumnezeu,
așa povesteau toți poeții
și de fapt așa credeam și eu.

Știți, nu-i adevărat nici că stelele au colțuri —
le-am văzut eu cu ochii — pe onoarea mea !
Erau rotunde, buhăite și murdare
și nici una din ele nu se mișca.

Luna, obeză și colerică, se dezbrăca pentru noapte.
Părea că se ține acolo un dialog cu calmă disperare ;
îmi venea să strig ca de la galerie :
— Mai tare, pentru Dumnezeu, mai tare !...

Norii fluturau pelerinele lor cenușii, zdrențuite,
cu ridicole elanuri medievale, —
nu se vedea nici un alcov unde bătrîna libidinoasă
și-ar fi putut ascunde nocturnele hemoragii banale.

Curînd apoi a trebuit să-mi acopăr ochii :
un nor masiv s-a depus masculin peste flasca grămadă de sex —
dedesubt, luna se mai vedea doar o felie
pentru ochii muritorului perplex.

Pe unde se tîrîse soarele cu o mie de ani înainte,
rămăsese o pîrtie albă, vagă și prăfoasă,
pe care, cu convingere și importanță,
Excelențele Cerului se duceau spre casă.

Într-un alt colț, departe de bordelul selenar,
Satan și Cel-de-sus mestecau argumente într-o teatrală
divergență,
iar Saturn-Logodnicul, șezînd pe oiștea Carului Mare,
își medicamenta organele, cu indecență.

Era o lume de panopticum,
totul era clar și straniu ca în fundurile de mare —
n-aș fi crezut că există în realitate
ceea ce priveam acum cu stupoare.

Omul care păzea luneta părea să fie filozof,
părea că învățase multe de la fantastica lui țeavă de tun,
de aceea nu s-a arătat surprins deloc
cînd eu am fugit rîzînd ca un nebun.

Am ajuns în toamna acestei zile.
Ar trebui să plouă și inimile să doarmă,
calendarul ar trebui să-și fluture disperat și ridicol cele cîteva
file

și, în orice caz, liniștea să amenințe ca o armă.

Ar trebui să înalț către o himerică iubită
aceleași patetice, moi și dulci lamentări,
moartea ar trebui să-mi fie o mare ispită
și să-mi fac din toate nimicurile întrebări.

Ar trebui poate să ghicesc în noapte
chemările unui „dincolo" nebănuit
și să plîng chinuit de înălțimea pereților
sau de nu știu ce vis neisprăvit...

Din toate astea nu se-ntîmplă nimic —
sînt atîtea lucruri din care poți să faci o poezie !...
Fapt e că cerul este tot albastru
și stelele mai mult decît o mie...

Uite, melcul tăcerii înaintează...
Te-am întrebat de ce-ai rîs (acum un an !).
O muscă (plictisela ?) se plimbă pe tavan —
am mai văzut undeva noaptea asta trează...

Nu, somnul ar fi un criminal acum
în cîntul ortodox din culmi de noapte ;
inimile gîndesc în șoapte
la raiurile de aur și scrum.

Nimic mai inexistent decît un suflet...
Cînd o să pot atinge cu mîna un gînd
din cireada care-mi defilează în rînd
în cadențatul visului răsuflet ?...

Sîntem trei — cu tăcerea... Cine oftează
visînd pe-al nemuririi bolovan ?...
O muscă (plictiseala ?) se plimbă pe tavan —
am mai văzut undeva noaptea asta trează...

Timișoara

Rînduri pentru un eventual deces

Sînt bolnav și aprins ca un caldarîm bucureștean —
o să mor, asta e sigur — puțin îmi pasă !
Îmi pare rău doar că n-am decît douăzeci de ani,
că nu știu cine sînt și din creionul ăsta ce-ar fi putut să iasă.

Îmi pare rău că n-am iubit nici o fată
(Dumnezeu mi-e martor că eu am avut toată bunăvoința),
îmi pare rău că las în urmă o splendidă cravată verde
și că față de cele mai mult de 50 de cărți necitite nu mi-am ținut făgăduința.

Mi-au plăcut mult versurile aspre, mustoase,
toate lucrurile pline și nete, copilul voinic, precoce, care nu plînge,
mi-au plăcut florile, toate florile,
să zdrobesc în pumni sănătatea lor de humă și sînge.

Am iubit mult stelele, luna,
cu ciudata lor aritmetică sentimentală,
admiram soarele pentru că era mare și departe,
pentru că era nestatornic și umbla în pielea goală.

Mai las în urmă, în peretele camerei mele, „Harta politică a lumii",
pe care îmi făceam zilnicele călătorii planetare —
o să găsiți însemnată pe ea baza mea navală, Tasmania,
de unde mi-aruncam elanurile și urina în mare.

Mai sînt scrise pe ea — dar asta n-are prea multă importanță —
unele însemnări de strategie :
vă dau toată libertatea să le folosiți pentru binele nației
sau pentru vreun tratat eventual și utopic de geografie.

Mai am apoi o casetă cenușie
pe care cînd o deschizi miroase a toamnă în casă ;
în ea am toate scrisorile și fotografiile mele
pe care le răsfoiesc din cînd în cînd după masă.

Am acolo o poză cu coroană — cînd am luat premiu într-a patra primară —
în care arăt, mai mult ca de obicei, frumos —
era pe vremea cînd mă băteam cu Haimovici Mandy
și-i aruncam în față că „ei au răstignit pe Domnul Nostru Isus Christos".

În sfîrșit, acesta este patul meu, pe care zac acum
bolnav și aprins ca un caldarîm bucureștean ;
pe acest pat n-a dormit nicicînd o femeie,
ci au ars doar visurile nerușinate ale unui băietan.

Pe acest pat cineva a trăit orizontal o viață de 20 de ani,
aici, cu ochii în ecranul tavanului, am existat atîta timp, neverosimil și în regres,
tot aici, în 1942, s-au scris
aceste rînduri pentru un eventual deces.

Dans !

Rămăsesem singur în prăvălia de porțelanuri.
Elefantul plecase, după o scurtă vizită
plină de curiozitate. Rămăsesem singur
și mă uitam în jur :
era un dezastru frumos, cioburi,
grămezi strălucitoare, de toate culorile.
Dintre ele, mă chemă deodată, cu putere,
un picior de dansatoare, arcuit pe gîtul
unei sticle. Nu mai era nimeni acolo.
Un singur pahar rămăsese întreg,
un pahar cu picior lung, frumos,
tot ca un picior de dansatoare...
L-am luat și l-am privit în zare. Părea dornic
să fie plin — piciorul subțire
tremura ușor într-o încordare de poantă.

Vitrinele sparte aruncau
lumini speriate, nelămurite rumori,
și cioburile în grămezi chicoteau
în aplauze mici, ascuțite... (— Ei, da —
îmi spuneam — firește, nu se sparg
decît lucrurile care se pot sparge !...)

Dar gîtul sticlei era frînt, și picioarele
dansau nepereche... Dans, dans !...
Paharul gol țiuia a pustiu și-l simțeam
dornic să fie plin, în chip arzător,
și trebuia umplut, fără îndoială,
cu o băutură nouă, nemaipomenită,
amară și virulentă, și aceasta nu putea fi
decît sîngele meu... Dans, dans !...

— Ei, da — îmi spuneam — voi ridica
paharul plin, roșu,
în cinstea cioburilor,
pentru a învia din mijlocul lor
o dansatoare întreagă, nepieritoare,
ca o victorie a fragilității !...
Dans, dans !...

Numai veşti rele mai aştept.
Numai veşti proaste mai pot aduce :
a mai murit un copac,
a mai plecat o pasăre,
cineva şi-a tăiat sufletul într-un
ciob de oglindă,
undeva, în continentul iubirii
au năvălit oamenii-cangur...

Toate vînturile bat de-a-ndaratelea
zicînd că trebuiesc îndreptaţi arborii
pe care tot ele i-au strîmbat. Şi astfel
mortalitatea arborilor
a crescut înspăimîntător —
căci nimic, o, nimic nu se poate îndrepta
fără încuviinţarea sevelor
şi tot ce se-ndreaptă cu de-a sila
se frînge...

De aceea, nu mai aştept decît veşti rele —
se vor stinge probabil şi focurile rămase,
va creşte păr aspru de cal
pe ultimele frunţi albe, strălucitoare,

nesfărîmate încă de ciomege,
şi ultimele cîntece în păduri
vor fi ale gorilelor-lupi...

Pînă atunci, toată lumea trebuie
să se scarpine individual —
aşa e legea, aşa e obiceiul
înainte de moarte. Nu stăruiţi,
nu se acordă nici o dispensă —
doar ciungii au voie să se scarpine
reciproc, cu botul sau cu picioarele...

Şi între timp a mai murit un copac,
a mai plecat o pasăre,
cineva şi-a tăiat oglinda
într-un ciob de suflet,
şi oamenii-cangur se înmulţesc
în buzunarul de la spate al lumii...

Numai veşti rele mai aştept.

Biliard

Lui Eugen Jebeleanu

Frumos e jocul de biliard !
Îmi iau capul și-l așez pe masă.
E un cap detașabil. Îl lovesc cu tacul.
Îl lovesc încet și mai tare, trimițîndu-l
de-a dura
spre bila adversarului
care are întotdeauna un punct negru.

Bila aleargă, și-a pierdut nemișcarea,
singurătatea.

Dar nu-i de-ajuns
să ciocnești bila celuilalt
punînd-o în mișcare pe toată întinderea mesei :
trebuie să găsești bila roșie, stîrnind
o mișcare puternică, a tuturor —
numai atunci ai să poți cîștiga
patru puncte,
cele patru puncte cardinale.

Nu lovi tare, prea tare : bilele
pot sări de pe masă și vei pierde doi timpi
și poate o parte din puncte...

Hai să jucăm biliard ! După fiecare partidă,
toate lucrurile din jur par legate mai bine
în sensuri comune, toate aleargă, aleargă,
într-o mișcare liberă, planetară,
căutînd bila roșie.

Frumos e jocul de biliard !
Se poate juca și cu vorbe
sau cu stele,
cu bile negre și bile verzi,
se poate juca și cu gînduri, albe, albastre,
dar totul e să găsești bila roșie,
inima jocului,
ce leagă mișcările singuratice într-un acord
fără de care nu poți cîștiga
cele patru puncte.

Haideți la biliard ! Cînd lucrurile încetează
să mai aibă un înțeles,
o legătură,
mă duc să joc biliard
ca să pot pricepe lumea.
Îmi iau capul și-l așez pe masă.
E un cap detașabil, din fericire.
Și *numai cu el* pot să joc,
să găsesc bila roșie, care scapără,
bila-soare !...

Dar eu spun mereu

„Și uite-așa — zicea domnu-nvățător —
discutînd, iese adevărul !"...
Și discutam, și ziceam, și vorbeam,
și eu ziceam *dacă*, și tu spuneai *poate*,
și el zicea *cît de cît*. Și-apoi
a mai zis cineva ceva, un cuvînt tremurat,
ori un cuvînt obligatoriu,
mîine, ori *pîine*, sau așa ceva...
Și toți ne uitam în pămînt, într-un punct
de unde, împingînd ușor cîțiva bulgări mărunți,
urma să se ivească un colț roșcat-verzui,
apoi un lujer subțire,
care nu trebuia să depună nici un efort
spre a-nflori, pe loc, sub ochii noștri...

Și discutam mereu, și ziceam, și vorbeam —
„dar fiți atenți !" — spunea domnu-nvățător —
„trebuie să stăm la o distanță egală
de lucruri, de *nu* și de *da* !" —
și eu ziceam *oare*, și tu spuneai *însă*,
și el zicea *una-alta*, și vorbele
se-mbrînceau unele pe altele,

și ardeau enorme iluzii și gînduri mănoase
iluminînd pînă departe, astfel că
discuția părea lîncedă și fără picioare
și tocmai de aceea apăru, ca un strigăt puternic,
nevoia mișcării, risipindu-ne
într-un umblet înfrigurat, în zigzag,
cu ochii deschiși, cu ochii-n pămînt, căutînd...

Și eu spuneam *totuși*, și tu spuneai *parcă*,
și mai căzu un cuvînt tremurat, ori
un cuvînt de taină, *îndoială*, sau așa ceva...
Și umblu de-atunci mereu cu ochii-n pămînt,
ca nu cumva să calc floarea ascunsă,
și sfredelesc cu privirea toate pietrele
și le-azvîrl din drum, dar sub ele
sînt rîme și viermi lucioși
și gîngănii păroase, cu mii de picioare —
și altfel nu mai umblu, decît cu ochii în jos,
puțin adus de spate, cu băgare de seamă,
căutînd...

Și cine nu știe mă crede năuc
și gîrbov, ori poate chiar înfrînt...
Dar eu spun mereu *totuși*, și pe tine
veșnic te-aud zicînd *poate*,
și el zice întruna *oare*...

Fă-mi plata, te rog ! Trebuie să plec.
Închid un ochi și văd
mari adevăruri solide. Îl deschid,
și lucrurile se fac mai mici,
și văd cu doi ochi
mai puțin decît cu unul,
și văd cu doi ochi jumătate
din cît văd cu unul...

Plata, vă rog ! Nu mai am nimic
de cerut — o meduză volatilă
îmi locuiește craniul —
și trebuie să plec, văzînd mai puțin,
și trebuie să văd cît mai puțin
ca să mai pot rămîne la masă —
și nu mai e decît un albastru
curat, pe care ne putem așeza
cele mai clare răspunsuri :

Da, recunosc, știu că oamenii au,
în general,
două picioare, două mîini,
cîte doi ochi și o singură frunte —
și altceva nu mai știu.

Știu că oamenii se-nmulțesc,
în general,
prin iubire, doi cîte doi —
și altceva nu mai știu nimic.

De aceea nu-mi mai puneți întrebări —
altceva nu mai știu. Plata, vă rog !
Și stingeți odată această cumplită
lampă scormonitoare, de iad,
care-mi bate în ochi !...
V-am spus tot, vă jur ! La urma urmei,
din cîte adevăruri se compune un om ?...
Plata, vă rog !
Voi, picioare murdare,
rămîneți afară !...

Aș putea să arăt cum crește iarba

„Deschide, deschide fereastra"
(Frumoasă romanță veche)

E puțin ceea ce spun. Dar pot să spun orice.
Cred că pot să spun. Aș putea să arăt
cum crește iarba, cum se-nalță un zid,
cum se nasc cai de lemn
dintr-o iapă de lemn... Pot să spun...

— Ești dator ! mi-au strigat. Spune !
Arată cum răsar stelele,
cum sîngerează negru pămîntul
străpuns pînă-n neagra-i aortă,
cum umblă gîndurile aprinse sub frunți,
cum mor printre stînci neatinse vulturii,
arată cum coboară din arbori maimuțele
devenind oameni, ca să vîneze
maimuțe prin arbori...

Eu pot să spun orice, mă simt în stare,
Nu mi-e frică de gînduri, de vorbe.
Dar, uneori, asmuțindu-le în largul
văzduhului, ele se izbesc ca mușteie de geam,
se izbesc și revin ametite, căzînd,
apoi iar se izbesc, încă o dată, mereu,
ca proastele muște lipsite
de ochiul adînc al depărtării...

Deschide fereastra ! Dincolo de geam,
se văd spații întinse, case și oameni,
se văd mere legănate pe ramuri,
se văd grădinile mari ale țării,
ale Pămîntului,
în care zilnic trebuie să arunc
cu pietre și vorbe și pietre, astfel ca,
ridicîndu-le, să băgați de seamă, în fine,
și florile. Dar trebuie deschisă fereastra.

O, vă jur, credeți-mă, pot să spun orice.
Dar trebuie deschisă fereastra,
fereastra înțelesurilor adînci,
ce-ar putea să cuprindă
adevărul meu și pe-al vostru.

Aduceți-vă aminte mereu, spuneți mereu :
„deschide fereastra !". Altminteri,
zborul gîndurilor va păstra în veci
geometria strîmtă a odăii, tusea scurtă,
astmatică, a caietului cu amintiri,
unghiul închis, cu trei dimensiuni,
în care atît de bine se potrivesc
pînzele păianjenilor...

Spuneți mereu : „deschide fereastra !"
„Ești dator !" strigați. „Spune !"
„Arată cum crește iarba, cum se-nalță un zid,
cum se nasc cai de lemn
dintr-o iapă de lemn, cum coboară
din arbori maimuțele, devenind oameni,

ca să vîneze maimuțe prin arbori...
Spune orice ! Poți !
Ești în stare să spui ! Ești dator !"

O, dar deschideți, deschideți fereastra !...

„Lucrurile sînt obositor de clare"
(Dintr-un poem mai vechi)

Întoarce-te în nevăzut, acolo
cresc metamorfice adînciturî
pe crestele iluziei ucise
de două ori... Nici Hermes n-ar avea
despăgubiri mai dulci decît iuțeala
cu care ne desprindem, dus și-ntors :
neprihănite nimburi sîngerînd
sub clopote de plumb,
sub prea-vîscoase umbre, sîngerînd,
întruna sîngerînd, în metamorfice
adînciturî, o, iscusite Hermes !

Dar nu e preamărit

Dar nu e preamărit cel ce se neagă
sieşi ducînd mesaje licărind,
mesaje de Alături şi de-Acolo
şi din ceea ce loc pătruns de har
nu recunoaşte. Sieşi ducînd prelunga
dezlegare
de adevăr, din sîrmele nervoase
care-l străbat cu preistorică
şi neporuncitoare lege. În Tetracleea,
perfida îmbulzire a norilor —
iubirea castă desfrunzind planete noi
cu patru roţi, cu patru arbori, cu patru
reci neanturi pure,
în care muritorul lepădînd
tremurătoare cărnuri, oase,
rămîne nepătat veşmînt,
o pelerină limpede, o pelerină
din cele mai albastre...

Dar nu e preamărit cel ce se neagă...

Greaua poartă de os

Crescuse osul frunţii gros, opac.
o lespede de plumb, pe care viscoleau,
ca în ţinutul Sphynkterland,
orori gazoase. Adică „spirit" —
dacă nu ceri prea mult
de la un biet supus
al sfîntului Aneroid-Logoditorul.

Se va topi în flăcări verzi ? Se va
încredinţa, în bubuit voios, persuasiv,
ciocanului didactic ?...
Ori, prăbuşit sub propria-i îndestulare,
va năclăi în plumb
întreaga germinaţie a minţii ? —
o baltă grea, o baltă luciferică
de plumb...

Streașină

Treceți ! ne zise Cel-din-Amănunt,
voi curge peste voi ca o spumoasă veste
și vă voi dărui cîte-o trăsură
cu șase cai, și-n paranteze suple,
înalte, aproape transparente,
vă voi adăposti,
ca pe o scumpă taină volatilă...

O, treceți, treceți repede, neprețuiții mei
nepoți, nerude, nedușmani,
mai repede, vă rog, și nu uitați
că pururea vă-ndemn, cu tulburare,
din toată inima, în latinește,
să creșteți cît mai mari
și să zburdați în voie,
cu șase cai
și cît vedeți cu ochii,
în paranteze-nalte, de argint
și cît pe-aci de transparente.

Zăbrele

Amintirii lui Petre Pandrea

Mă uit prin gratii — unde e afară
și unde înăuntru ?
Cu cît mai grea e-acolo
mișcarea-n cerc în jurul unui blid
decît aici mișcarea blidului înverșunat
în jurul frunții mele ?

Ia o țigară ! — dac-o rupi în două,
ai să fumezi și mîine.
Și orice rupi în două
îți mai ajunge pentru înc-o viață...

Întind o mînă prin zăbrele
spre ochii tăi tăcuți...
Tu să nu faci la fel. Păstrează-te
în chinul tău egal, odihnitor,
în care n-ai nevoie de batistă
nici pentru ochi, nici pentru tîmple...

Tu numai libertatea ai pierdut-o —
și nu pentru vecie.

Frumoșii mei brazi încărcați
de albe înțelesuri umane,
mîine va fi noapte.

Năucitoare șoapte plutind
în jurul pămîntului, cu urme
de sînge și urme de speranță —
mîine va fi noapte.

Nelămurite chemări
haotice,
întoarse, pierdute... Mîini.
Rotunjimi calde, spre inimă.
Nopți clare, dulce frunză
tîrzie...
Noapte.
Mîine va fi noapte.

Furtună în Marea Serenității

Scrisoare nouă

Cîteva versuri am să mai scriu, despre tine, draga mea,
înainte de a ajunge om mare și bogat —
ți-am promis, cu ocazia ultimului sărut, că am să cumpăr
o mașină americană aerodinamică de treierat.

Ți-aduci aminte de visul ăsta pe care-l creșteam împreună ?
Eu îl știu, de cîte ori te văd sălbatică și mare,
cu picioarele groase, cu ceva din ridicolul oamenilor blonzi,
plină întotdeauna de impertinență tăcută și de mirare.

Într-o zi, cînd vei pleca din humă, ca nu știu care plantă
sinucigașă,
cînd vei ieși din pămîntul proprietar care urcă în tine victorios
și umil,
prin vinele tale, în plămînii tăi, în sărutul și ochii tăi,
atunci vei fi probabil nevasta mea și te vei plimba, în sfîrșit,
în automobil.

Atunci vom ara în devălmășie hectarele tale de certitudini
— pămînt gras, negru, pămînt limpede și gustos —
voi lăsa fleacurile astea rimate, ca să-ți fac plăcere,
și voi încăleca tractorul cu sete și cu mai mult folos.

Voi opri poate la nămiaz lîngă vreo văgăună răcoroasă,
și în timp ce bestia de fier fumegînd își va sorbi benzina din
bidoane,

mi-oi odihni elanul în poala ta,
m-oi adăpa din pasiunea ta de 1000 de pogoane.

Am să zvîrl apoi în strofele negre din urma plugului,
am să zvîrl cu merticul sămînța cărților pe care nu le voi scrie
niciodată,
așteptînd să plouă peste ele Dumnezeu-Latifundiarul
urina lui gratuită și binecuvîntată.

Seara, în vatra caldă, cu buzele pline de mămăligă, năduși ți,
vom face copii,

ca să se împlinească Scriptura,
vom face copii mari, proști și frumoși,
ca să ne anime și să ne păzească bătătura.

Cînd l-oi dovedi pe Mărin Mierlanu cu vacile în cositură,
tu sări de mi-l scapă din mîini, ca să nu intru în pușcărie,
tot așa cînd l-oi prinde pe boier că se uită prea lung la tine
sau că îți dă tîrcoale prin vie.

Pînă atunci am să mai scriu, despre tine, cîteva versuri,
pînă ce-și cumpăra mașina de treierat scumpă și ciudată...
Mă gîndesc însă că, oricît ar fi de nefiresc și de rușinos
— blestem de oraș —,
eu, draga mea, n-am să te pot bate niciodată.

Elenei Diaconu

Citeodată mi-ar plăcea să ai mai mult de paisprezece ani,
să fii mai puțin inteligentă și mai degrabă castă,
să umbli desculță prin bucătărie
și să te cheme cineva, posesiv, umilitor și vulgar, „nevastă".

Nu știu dacă te-aș iubi mai mult atunci —
poate că aș scrie aceleași rinduri aspre, sceptice și fără poezie
și aș cugeta, la fel, cu neliniște și amuzament,
la bazinul tău prea larg și la sînii de strictă simetrie.

Dar cert e că aș fi tentat la maximum
să te am — cu complicitate și fervoare —
numai pentru a mă gîndi superior la prostia soțului tău
cînd îi spun cu pervers zîmbet afectuos : salutare !...

Încolo, cred că nimic nu poate fi mai interesant
decît să stai la soare o zi întreagă întins pe spate,
fără să mai poți observa că nu există Dumnezeu
și că la C.F.R. condica se ridică dimineața la 7 și jumătate.

De aceea, citeodată mi-ar plăcea să ai mai mult de
paisprezece ani,
zîmbetul tău să nu mai fie reticent și ochii tăi să nu vadă
ridicolul entuziast și milenar al omenirii
care aleargă cu preocupare după propria-i coadă.

Aș vrea să fii blindată de aceleași inutile și binecuvîntate
prejudecăți,
să nu te mai plimbi cu sfidare prin fața zidurilor, goală,
să te îngrozești cu decență de propriu-ți sex
și să te duci docilă și ignorantă la școală.

Încolo, cred că nimic nu poate fi mai interesant
decît să zvîrli cîmpurilor sălbatice un rod din propria-ți viață,
fără să mai poți observa că nu există Dumnezeu
și că la C.F.R. condica se ridică prea de dimineață.

Nu știu, draga mea, dacă te-aș iubi mai mult atunci —
poate că aș scrie tot aceste rinduri aspre, sceptice și fără poezie
și aș cugeta, la fel, cu neliniște și amuzament,
la bazinul prea larg și la sînii tăi de strictă simetrie.

Hei, Violaine, dragostea ta canicularã
a eşuat undeva în halucinaţiile cu păduri de mămăligă ;
bobul de porumb patetic şi emancipat
s-a ridicat în vîrfurile picioarelor şi strigă :

— Să-mi daţi voie, sufăr de actualitate ! —
fără injecţii cu vitamine şi petrol, o să semăn tot mai mult
cu o epavă...
Dar, Dumnezeule !, nimeni nu ia în seamă nebunia bobului
de porumb —
tu, Violaine, din cauza asta eşti bolnavă.

Cu siguranţă, însă, tu nu te sinchiseşti ;
cînd şi cînd, scoţînd cuiburile de cartofi din grădină,
îţi curge sînge din nas, şi nu te miri,
cum nu te miri cînd iese, mare, indiscretă, luna plină.

Ţi-am spus „Violaine" şi tu nu eşti „intelectuală"
şi nu-nţelegi capriciul meu pedant şi citadin,
pe mîini şi pe picioare pelagra şi-a pus peceţile de sfeclă
tu le spui „bube" şi le dai cu fiertură de pelin.

Devenit principiu, bobul de porumb a înnebunit, draga mea :
îl vom judeca în instanţa veacului exasperat,
deopotrivă cu dragostea ta canicularã,
cu corijenţele la limba germană, ca pe un Dumnezeu pensionat.

Îl vom judeca pentru răsplata acestui lirism pierdut,
pentru justificarea eforturilor de medicină şi patriotism,
pentru toate primejdiile stomacale, pentru reabilitarea soarelui,
care se varsă pentru noi cu atîta deznădejde şi optimism.

Pe legea mea, Violaine, îl vom judeca —
bobul de porumb retrograd, împotriva veacului,
bobul de porumb scelerat, trădător, disimulat în „generalul
mămăligă",
îl vom judeca pentru dreptatea lui Dumnezeu sau a Dracului.

Pentru dragostea noastră universală, Violaine,
în lupta noastră interplanetară pentru un veac mai bun
— sau mai nou, în orice caz,
ajunge ! nu vom tolera nici o defecţiune !
Domnule Pămînt, e timpul să ai ceea ce se cheamă obraz !

De două mii de ani nu facem nimic —
trăiască războiul ! — sîntem oameni cu doctrină şi cu
dispreţ de moarte :
împotriva „generalului pelagră" şi pentru un veac mai bun,
hei, inginer, o conductă de oxigen pentru aliata noastră Marte !

*

Îți închin, Violaine, sfîrșitul acestui poem
— din fericire nu e nimic contagios sau peste mînă —
ca să-ți spun că te iubesc și că aștept
pînă ce vei avea curajul să te arunci în fîntînă.

Poem de vilegiatură

Astăzi am să scriu pe coala nopții
un poem gîndit într-o altă viață.
Ca niciodată și ca întotdeauna
va fi vorba despre dragoste și despre dimineață

Era o dimineață de August aceea,
și mă durea capul, simțeam undeva o rană
și aveam o insistentă senzație de minus...
Ce frumos începusești, dragoste sărmană !

Îmi aduc aminte de dinții ei...
Erau galbeni și aveau ceva din perfecția unui știulete de porumb.

Șoldurile erau vagi
și sînul abia cît un bumb.

Era o dimineață de August aceea
cînd sărutările au devenit comune ca niște bani...
Ei, dar cît te poți iubi cu o fată
care e și țărancă și n-are decît paisprezece ani !...

Poem final

Astăzi, mîine (sau poate niciodată ?...)
o să-mi arunc ancora la malul cerului...
Ce poate să însemne asta pentru tine, iubito, pentru carnea ta,
dar va fi oare pentru mine dezlegarea misterului ?

Astăzi, mîine, după fiecare sărut,
puntăm pe buze același semn de întrebare ;
în fiecare clipă îți duc sufletul în palme
și hoitul important în spinare.

Pentru fiecare primăvară pierdută,
pentru fiecare somn al frunții,
îmi ciocănești cu deget de zaraf în stînga pieptului,
unde mi se bat în capete munții.

Odată o să-mi ceri mai mult : să-ți vînd versul,
să te las să-mi asculți sîngele cum sună,
să te las să-ți speli mîinile în apele sufletului,
sau cine știe ce-ai să-mi mai ceri, fecioară nebună...

Astăzi, mîine, sau poate niciodată
îmi voi încheia cu ultimul vers cartea.
Dar n-o să ne putem iubi atîta, draga mea,
e mult prea tîrziu pînă vine moartea !...

Veșnicul joc

Iar ai fugit, ca un foc de comoară,
flacără iute, nestatornic rug de aramă.
Iar ai fugit — ostenit, sub grele cenuși,
te-ascult arzînd depărtată mereu.

Iarăși și iarăși, sute de mîini întind
scormonind cerul — rotunjimi arzătoare
mîngîi în treacăt, nevăzute astre, sfere tăcute,
niciodată atît de fierbinți și de fragede
ca sînii tăi.

Iar ai fugit, sfărîmînd alba cătușă subțire
cu care necontenit te-alint și te-nlănțui.
Să nu te-ntorci. Nu poți să te-ntorci
înainte de vreme. Te voi prinde :
sub mîinile mele sînt toate căile lumii —
vei trece [illegible] vîlvătaie rătăcitoare în juru-mi —
alt soare afară de mine nu ai —
și din nou cu mine vei arde clipa adîncă,
și iarăși de mine te voi lega
pentru fierbinți veșnicii provizorii
cu-același alb fir de abur subțire,

pe care mereu îl vei rupe
și fără de care
tu și lumea v-ați stinge...

Și iar vei fugi, ca un foc de comoară,
flacără iute, vîlvoare de-aramă,
iar vei fugi — ostenit, sub calde cenuși voi rămîne
să te-ascult arzînd depărtată mereu.

Alchimie

Fiebinte stai aburind ca o ceașcă străvezie
în care, vraci iscusit,
înfrigurat de uriașe iluzii,
clipa îndelung alegînd-o,
tremurînd
las să picure-ncet neînțeleasa lacrimă de opal
ca pierind în adîncuri stîrnește
tulburi furtuni.
Tulburi furtuni limpezitoare
în ochii tăi, pe cerul tău, pe care în vrajă,
curînd apoi,
prin umede lumini,
trec lungi, îndelung plutitoare,
șiruri de cocori.
Cerul tău leneș, cald, cu ferestre curate,
sub care gura, deodată, sîngele tău,
capătă gust de vin aromat
de culoarea amurgului.

Împins din toate părțile, mă trăgeam
pas cu pas, înapoi, de-a-ndaratelea,
împins cu strigăte și străpuns
de priviri ascuțite, scormonitoare,
mă trăgeam pas cu pas înapoi, simțind
apropierea abisului.

Trebuia să fie pe-aici, pe-aproape,
la o jumătate sau la un sfert de pas,
îl știam de mult așteptîndu-mă,
îl purtam cu mine — și adesea
aruncîndu-mi privirile în adîncurile fără întoarcere,
reci fiori mă cuprindeau.

Se pregătea un sfîrșit, o cădere — funii aspre
trăgeau în jos un copac retezat sau aproape.
Asurzit de strigăte, buimăcit de priviri ațintite
ce mă-mbiau cu surizătoare oțeturi,
în mine însumi mă aștepta o rîpă adîncă.
abisul fără întoarcere mă aștepta,
așa cum așteaptă în fiecare om o prăpastie,
mai adîncă sau mai puțin, cît el de adîncă,

fiecare purtînd cu sine rîpa lui,
de care fuge neîncetat, toată viața,
pînă-n marginea celeilalte gropi
pe care i-o scoate în drum, pe neașteptate,
legea trecerii...

Dam înapoi încet, îngrozit (căci privisem
de atîtea ori hăul adînc) și poate
din ce în ce mai împăcat cu gîndul, dam înapoi...

Și iată, atunci, o, chiar atunci,
în ultima clipă sau jumătate de clipă,
o mînă s-a întins,
ieșind din zidul greu, stufos, tulbure,
ce mă-nconjura împingîndu-mă,
o mînă s-a ivit, deschisă, ca o chemare...

Înaintînd încet, încet, dar fără șovăială,
mi s-a oprit pe umăr, reținîndu-mă,
s-a urcat pe obraz, adîind
ca o uitată, pierdută legănare de ram :
„Te cunosc — mi-a spus glasul ei,
te cunosc de mult. Vino. Ești liber.
Aceste strigăte, aceste
priviri pustii, îngrozitoare,
ca niște găuri, oarbe, ale unui nasture,
s-au adunat în juru-ți
de tine însuți chemate ,atrase —
tu le-auzi și le vezi mai mult,
învățîndu-ți urechea cu strigăte
de durere, de groază și ură. Lasă-le. Vino.

Nu ți se cuvin toate. Nici o ureche,
nici o inimă nu poate asculta
toate strigătele de durere și ură ale lumii.
Nici o ureche singură. Vino. Te iubesc. Iată poteca.
Vom împărți noaptea lumii — sîntem mulți.
Vom împărți primăvara și toamna — sîntem doi.
Vino, urmărit de dureri, de regrete,
ascunde-te în oameni, ascunde-te în mine.
Adu-mi sub buze
cicatricea ta sfîntă dintre sprîncene
și numește-mă simplu : începutul,
ori dimineața...

Era sfîrșitul primăverii, și-atunci,
cotropit de seve puternice, neașteptate,
mai înflori o dată bătrînul piersic...

Violoncel

Era ciudat — ținînd degetele pe grumazul subțire,
cîntece frumoase, cîntece triste ascultam.
Sub arcuș, sub degete, înviau melodii,
gemete dulci, cîntece triste sunau.

Era ciudat — de talia subțire ținîndu-te
glasul muiat în lacrimi îl ascultam,
glas fermecat de violoncel,
sunete dulci, sunete melancolice,
cîntece de alean și iubire
înviau sub arcușul meu zvelt...

Cutie frumoasă de lemn,
felină cutie cu grumaz arcuit, subțire,
și cu coapse rotunde !...

Ah, buimac, Dumnezeu să mă ierte,
înfrigurat și nătîng,
am iubit un violoncel !...

Poate trecea căruța amintirii
și nu se mai zărea prin praful gros
profilul tremurat al fetei
pe discul lunii învîrtit amețitor
pînă la galben.

Poate strigai din vin, sau din pierdute lacrimi —
întotdeauna ploile coboară
pe urmele cocorilor plecați...
Pe plic, în colț, un fluture multicolor, un timbru :
involuntarul tău sărut.

Și mai puțin de-atît ce poate fi ?
Grădina toamnei, beată, în noroi,
cu părul ud, aținătoare,
rizînd în farduri umede, intime,
de travestiul tău lemnos.

Zadarnic. Nu vei mai găsi nicicînd
inelul în pădure azvîrlit,
În jurul lui, inele noi de aur
adună arborele, scuturînd
albastre ghinde.

Ai grijă să nu mori ! În ora albă,
urăște creta ! Toamna îți va da
un pic de deznădejde necesară.
Poate trecea căruța amintirii ·
involuntarul tău sărut.

Pastel caligrafic de toamnă și de primăvară

„Luna știe calea ei,
Eu știu calea dragostei"
(Cîntec popular)

1. *URMĂ PE NISIP*

Galeș, cobora peste deal
soarele auriu, pîrguit, al toamnei,
într-un dulce, fermecat sfîrșit
de combustie. Tu erai lîngă mine.
Liniștit, rîul își mîna apele limpezi,
încorporînd migălos în lina,
necruțătoarea-i curgere,
clipele noastre.

Azvîrlea amurgul pe dealuri
lîncede cromolitografii de toamnă,
dar se simțea, departe, venind,
printre zăvoaie aprinse, despletite,
pe unda subțire, înfiorată, a apelor,
corabia nopții, de fum.
Tu erai lîngă mine.

Adînc cercetam, neliniștit, delicatul
hotar mișcător al apei, ce scria
pe nisipul lins un străvechi
cîntec al nestatorniciei —
urma pasului tău desculț

se năruia încet, pierea sub ochii mei,
înecată. Era un mare seism neauzit,
pe care-l priveam încordat,
la care mă gîndeam intens
cu grea, nebunească mîhnire,
în timp ce apa, prelinsă încet,
clipocind ușor printre pietre,
printre cute de humă, ușor, nevăzut,
înecînd, risipea fragila urmă unică.
O, aș fi vrut s-o împiedic să piară,
sfîșiat, străbătut de strigăte,
întinzînd mîna copilăros
după goarnele grave ale pădurii !

O, cum aș fi vrut s-o apăr, amețit
de superstiții suave, încredințat
că pieirea ei e un semn rău,
că tot așa ar putea să piară
frageda urmă pe care tremurul clipelor
o lasă în noi, inelul de abur luminos
pe care toamna îl scrie în jurul nostru...

Dar chiar atunci, deodată, am simțit
vrăjita, copleșitoarea răscumpărare :
fragila urmă de nisip
trecuse în mine,
și inima mea era și ea o urmă,
un mulaj de argilă roșie,
în care, ușor, nevăzut, prelinsă
printre pietre arse, printre cute de humă,
ca o nemaipomenită undă a bucuriei,
pătrundeai tu.

2. *SĂBII VEGETALE*

Focul ardea speriat, șovăitor — un mic
pleonasm netrebnic, în orgia de aur
crepusculară. Tu erai lîngă mine.
Nuiele verzi suspinau răsucindu-se
în flăcări, împroșcînd musturi amare,
spirtoase, ce miroseau a rom aprins
și a sînge aprins. Tu erau lîngă mine.
Obișnuite minuni se-mbulzeau în jur
și arinii tineri îți ridicau în cale
fragede arcuri de triumf, pe sub care
treceai cu liniștită putere de sine,
ca o înaltă emfază a materiei...

De sus, de pe deal, în vîrtejuri de praf,
alergau pe coastă, la vale,
imense cete de porumbi, arși,
înnebuniți de sete, alergau spre malul apei,
tăindu-se sălbatic, scrîșnind,
în spade fine de nisip, scheletici, saharieni,
jefuiți de semnele bărbăției,
tăindu-se fonf în săbii zdrențuite —
și totuși, în jurul lor zăceau capete
retezate, dovleci, mii de cranii aspre,
butucănoase, desfigurate,
stropite de sînge galben și roșu,
mii de cranii frumoase, lemnificate,
fericite, o, fericite, capete fără gînduri...
Tu erai lîngă mine

Ne-am retras
printre arbori, prin tufele de răchită,
și fugind din calea hoardei de schelete,
ne-am ascuns, pentru mai bine
de nouă veacuri, în munții înalți
dinlăuntrul nostru.
Tu erai lîngă mine.

3. *FOCUL, PELINUL*

Cînd ne-am întors, focul pierea încet.
Zbura furișat peste dealuri fazanul
amurgului, speriat de liniștea
prevestitoare de noapte. Cădeau
în urma lui grămezi de portocale putrede.
Tu erai lîngă mine. Ziua murea încet
pe brațele noastre, păstrînd
un mare zîmbet de mulțumire.
Focul pălea amurgind ușor,
mai întîi în ochii tăi,
într-o diafană întoarcere a culorilor,
și-n cuibarul de cenușă rămîneau calde
doar pietrele, ca niște îngrozitoare ouă
ale singurătății. Plecînd,
mai văzurăm noaptea așezîndu-se
înfoiată pe cuib. Apoi,
totul reintra în lună. Și-ar fi trebuit, poate,
să-ți spun „te iubesc",
dar nu eram în stare să repet,
cu alte cuvinte, ceea ce,
cu mari, zguduitoare strigăte, spuneau
toate lucrurile din jur,

iscînd peste văi un tremur dulceag,
bătrîne melodrame glorioase...
Tu erai lîngă mine.

Rîul, sub lună,
căpătă orgoliu metalic. N-ar fi trebuit
să trecem pe celălalt mal.
Dar cine era în stare să spună *nu* toamnei,
sîngelui, timpului, ce alergau
odată cu unda necruțătoare a rîului,
cine putea să spună *nu* nopții
ce-și legăna printre dealuri corabia
leneșă de fum ?...

Tu erai lîngă mine.
Ceasul tău creștea nevăzut,
înălțînd hotărîtor cumpăna timpului.
Eram tocmai buni de iubit,
și-a trebuit să arunc peste apă
o țigară. Și ea s-a făcut punte
subțire, legănată, pe care am trecut,
înfrigurați, unul după altul,
întîi tu și întîi eu... Iar omul
care tăia nuiele cu secera
ne-a adus aminte de tulburătoarea
artă-minune a împletitului,
lucrare omenească, născocită mai întîi
cu degetele a două mîini de dragoste
ori deznădejde, iar apoi
cu ajutorul a două nuiele fierbinți,
nuia-bărbat și nuia-femeie, încolăcite adînc
una în jurul alteia...

Și iată izma, și iată pelinul,
și mușețelul și tufănica ,arome amare,
spirtoase, ale trupului, gura fragedă fruct
de tînără toamnă lehuză...

Dincolo, nu mai era nimic. Cea din urmă
veveriță pierise sub maluri,
ciufulit pui de flacără,
căci veveriţele se-arată numai
oamenilor buni la suflet și destul
de îndrăgostiți. Stinsă,
tu erai lîngă mine. Și astfel
am devenit iarăși unul și altul...

4. *LUNA*

Enormă, orbitoare, luna striga în alb
peste noi. — Du-te-acasă ! ți-am spus —
e noapte, trebuie să te duci acasă !...
Cădeau pulberi de var, hipnotice,
voaluri stranii, pulberi
de sticlă, spectrale,
desfășurînd în jur dure contraste,
hăuri de umbră și lumină,
cratere moarte, stînci, ascuțite țipete
de piatră și os... Satul pierise —
recunoșteam ușor împrejur Marea Serenității.
Craterul Arhimede, Oceanul Furtunilor,
și numai plopii lungi, albi,
ca niște degete arse, de piatră,
mă mai țineau pe Pămînt...
Tu erai lîngă lună.

— Hai, du-te acasă — ți-am spus — e noapte !
Stupoarea vitroasă nu mă poate-nșela,
du-te acasă, e tîrziu, nu încape
îndoială, e noapte ! — acest spirt alb
prin care zburăm, ușori, lipsiți de pămînt,
se poate aprinde ! Du-te acasă, iubire,
noapte bună ! Adio !... Mă voi gîndi mereu
la ce-ar fi putut să fie
dacă nu era cum a fost... Și te-am lăsat
în prag. Întorcînd capul, te mai văd —
floare înaltă de lună, idol de lună...

Reviu în noapte, încet, regăsind
sentimentul distanței, călătoria, cosmica
legănare a navei, cu care fac corp...
Aud zumzăind din adînc, de departe,
motoarele pămîntului. Aud uriașa
răsuflare a lumii, cîntec amețitor, glasuri
care se cheamă, se-nfruntă, se roagă...

Pătrund încet în noapte, fumînd liniștit,
cu capul pe umeri. Glasuri mă cheamă
de oriunde. Și, deodată, simt
crescîndu-mi la loc urechi sociale.
Liniștea nopții e plină de-mpușcături —
oamenii pregătesc amintiri, se scriu manuale
de istorie...
Pătrund în noapte, grăbit, întîrziat,
ca într-o sală plină de fum
și duhori bărbătești,
ca-ntr-o odaie patetică, în care
îndelung au vorbit oamenii.
Se ține parcă o hotărîtoare ședință.

Noapte bună ! Mai aud lămurit lumina
alergînd pe firele electrice, apoi
o ciocnire de trenuri în California.
În California. Și, în fine, grăbit, ridic mîna
și mă-nscriu la „diverse",
în timp ce lumea, ieșind de sub lună,
se urnește greoi, lent,
ca o cireadă de bivoli. Noapte bună !

Tu vei fi
școala frumuseții și a iubirii —
prin tine, bucuriile lumii le voi spori :
uite, îți încredințez acești fluturi,
o mie de fluturi tineri, frumoși —
ia-i și învață-i să zboare,
bănuit să zboare, în calde furtuni de culori,
în furtuni de culori neștiute, subțiri,
mereu schimbătoare și pure,
învață-i să zboare precum
freamătul fin al genelor tale
pe obrazul meu ars, de argilă.

Un pui de panteră am să-ți aduc,
să-l înveți
neprihănita, lenesa pîndă felină,
spaimele crude, întunecoase, ale pădurii,
să-l înveți iscusința de-a ucide cu grație
îndelung alintîndu-și prada, fosforescent.

Am să-ți aduc apoi corcodușul, laleaua,
să-i înveți să-nflorească
iubindu-se prin nevăzute fire de pulbere.

Și stînca oarbă, informă, de marmoră,
ți-o voi aduce — învață-o tu
taina tulburătoare
a rotunjimilor albe, trandafirii.

Am să-ți aduc deopotrivă
lacul verzui de sub munte,
să-l înveți tăcerile rodnice, adînci,
în care argintiu săgetează
făgăduite revelații, cîntece, ori întrebări,
să-l înveți să lucească, să cînte sub lună
liniștit, pur, adînc, ca ochii tăi...

Tu vei fi
școala frumuseții și a iubirii,
prin tine, bucuriile lumii le voi spori :

voi, minuni și averi ale firii,
să fiți cuminți, să fiți silitoare !...

Înecat de iubire, prea plin, întinzînd mîinile
după fluturii șovăitori ai bucuriei
neîncetat mă gîndeam la un dar nemaipomenit,
la un dar uriaș, fără egal, mai de preț chiar
decît inima mea, în care zornăie acum alandala
ca două pietricele sprintene, proaspete, nestatornice,
cele două silabe ale numelui tău, oră de aur.

Să-ți fac un dar măreț, mă gîndeam,
cum nu s-a mai văzut. Cere-mi,
aș fi vrut să-ți spun, cere-mi
ce e mai scump, mai rar,
ce e unic și fără asemănare, cere-mi orice —
toate ți se cuvin, și încă n-ar fi
decît prea puțin, din cale afară de puțin.

Ai putea să-mi ceri viața, firește.
Nu mi-o cere —
dăruită de mult, treaptă e sub tălpile
celor ce urcă. Dar cere-mi
mîna dreaptă, cu care semăn și culeg
și cu care-ți mîngîi părul
și-ntristatul, prea frumosul obraz,

și care, mișcată mult în umbletul vieții,
rămîne adesea îndreptată în sus.

Cere-mi stînga, cu care-ți deschid ușa,
cînd nu te țin cuprinsă de mijloc,
cere-mi stînga ,cu care-mi port steagul albastru,
și pe-amîndoi fluturînd vă voi sui
deasupra lumii. Ori primește
aceste flăcări negre ale ochilor mei,
adumbriți de neînțelese mîhniri,
și care oricum nu mai sînt de folos nimănui
de cînd chipul tău
a rămas pe veci înecat în apele lor...

O, e puțin, știu, e atît de puțin,
ție ți se cuvine tot — răvășit
de chemări, cu fruntea plină de ceață,
pentru tine întind mîinile lacom
după toate comorile lumii...

Ah, sărac sînt , puțină mi-a fost partea,
averi n-am strîns, nepriceput și fără prevedere —
n-am strîns decît bucurii întoarse din drum,
neștiute miresme amare
ca florile stranii, nevăzute, ale nucului.

Sărac sînt, ca arborele din pădure —
doar umbră dau și veștede frunze
și-un braț de lemne albe, uscate...

Dar ia acest lemn, e drept și e trainic,
și fă catarg corăbiei tale viteze.
Ia umbra mea, întinsă, sub lună,
și fă-ți pînze și flamuri...

O, sărac sînt, puțină mi-e partea :
îți dăruiesc un fir de protoplasmă,
îți dăruiesc un fir de veșnicie.
Primește-l, păstrează-l
în mările tale lăuntrice, calde,
și născocind, ivește din el
o seminție nouă de oameni albaștri, curați,
cu cîte două inimi.

Oricum ar fi, îngropată
în lacrima mea de rășină,
te voi păstra cristalin prin milenii.

Atac de noapte

Drace ! E timpul, se-apropie noaptea !
Am hotărît. Totul se va sfîrși.
Jocul sinistru se va sfîrși. Voi da drumul luminii.
Desfăcînd-o din lanț, o voi asmuți
asupra celor din urmă neguri amăgitoare și umbre.

Vino, noapte ! Sînt gata. Calul e pregătit :
în cilți i-am legat copitele. Mute,
nici un zgomot nu vor stîrni.
Tiptil, pe furiș, înfășurat în pelerina nopții,
voi intra călare
în regatul înflorit al iluziilor,
înjunghiind străjile, crunt voi intra
cu sabia-n mînă, fioros, spintecînd,
tăind orbește în dreapta și-n stînga.
Crîncen măcel voi aduce, urgie,
printre măștile vechi, surîzătoare,
idoli albaștri și galbeni și mov,
foșnitoare mătăsuri, mucavale boite.
fantome albe, portocalii,
crunt voi reteza în dreapta și-n stînga
capete ușoare de gumă bălțată, de hîrtie,
capete dure de tuci și de lemn zugrăvit,

fragile globuri mincinos poleite —
sînge, sînge pestriț va curge în juru-mi
urcînd în valuri de culori strigătoare
pînă la pieptul calului...

Pe viul Dumnezeu, totul se va sfîrși !
Cumplit voi intra la noapte
în regatul iluziilor —
și plecînd ,ostenit, plin de răni și de semne,
plin de rănile propriei mele spade,
din patru părți foc voi pune
mincinoasei împărății...
Și galopînd bucuros,
în plină lumină, la-ntoarcere,
scalpuri sîngerînde, multicolore,
voi purta la oblînc
spre adeverirea gloriei mele...

. . . . . .

O, nu mă credeți, preteni — vă mint.
Dar, știți și voi, se ivesc cîteodată pe lună
mari furtuni, mai ales primăvara,
valuri înalte stîrnind pe Marea Serenității.

Și iată deci cum,
luna privind-o într-o seară,
mi s-a părut că ridică sprînceana
și că-mi surîde...
— De ce-mi zîmbești așa ? îi strigai mînios,
drept cine mă iei ?

(mînios, firește, căci, voi știți, adesea
asupră-ne năvălesc mari amăgiri).
— Sînt eu ! îmi răspunse un glas. Mi-ești drag !
Și nu era, nu era luna.

Lăsați, deci, iluziile să vină la mine.

Ar fi bine să uiți

„...Du-te acasă, prostule,
Nu-ți mai pierde nopțile...“
(Cîntec lăutăresc)

— Ar fi bine s-o uiți ! îi spuneam inimii,
uit-o, îți spun ! îi strigam furios,
așează lespezi înalte de liniște în urma ei,
uit-o, suflînd încet, dă zbor păpădiei suave
pierzînd-o lin, înadins, peste garduri străine...
— Ușor de zis ! mi-a răspuns — nicicînd
n-a fost dat nimănui a uita focul
în care piere arzînd.

— Uitați-o ! le strig ochilor — pentru Dumnezeu,
alungați-o din lacrimă și din lumină
uitați-o, vă spun !
— Eram niște cratere stinse, mi-au spus, lumina
nu mai găsea drumul spre noi.
Ca niște afumate răni de glonț,
spre lume ațînteam
sticloase întrebări încremenite. Doar ea,
buzele ei, aburind ușor geamul subțire, uscat,
lumini reaprinse în ferestrele reci. Doar ea —
lumini fierbinți, în mijlocul cărora,
tolănită, domnește.
Nu-ncerca, n-ai cum s-o alungi, orb vei rămîne —
alungă-ți ochii, lumina,
căci numai o dată cu noi
va pleca și ea de la tine.

— Uitați-o, uitați-o ! le strig speriat mîinilor,
uitați-o, voi, ciudate vietăți electrice,
liniștitele mele unelte :
de-acum înainte, cuprindeți văzduhul în brațe,
hărăziți mîngîieri doar obrazului pufos
al poamelor, al pruncilor,
doar întinderii albe a hîrtiei,
și rotunjiți-vă palmele în jurul mărului
și-al portocalei,
de-acum înainte, cuprindeți de mijloc
doar arborele din drum, tăcut și statornic.

— Uit-o și tu, îi strig sîngelui,
întoarce-te acasă, prostule, adună-ți apele
în matca lor veche și, cîntînd,
lasă unda să-ți joace în voie
pe prundurile multicolore ale vieții...
— Zadarnic, zadarnic ! îmi spune,
n-ai cum să-ntorci, nu mai poți alege
unda grăbită a rîului
din vînătul val nestatornic al mării
în care s-a pierdut fără urmă...

— Uit-o ! îmi strig disperat mie însumi,
fugi, gonește, scapără-ți pașii
departe spre zare, încotro vezi cu ochii,
fugi, nu te mai uita în urmă,
azvîrle peste umăr pieptenele :
dese păduri înalte s-or așterne
între tine și ea ;
fugi, azvîrle oglinda : lacul întins,
cu nemărginirea-i de ape, va îneca
amintirea ei...

Fug, alerg... Zadarnic alerg, o, zadarnic :
oglinda umedă a lacului
cu ochii ei calzi, luminoși, mă privește,
iar șoapta pădurii adînci mă tot cheamă
cu glasul, cu vorbele ei,
și toți arborii, arborii dragi, spre mine întind,
o, arborii mereu spre mine întind
brațele ei.

Madrigal răsturnat

Ai să te faci urîtă, fată tristă, fată de piatră.
Tot ce mi-ai dăruit sporește, urcă —
piere încet ce ți-am dat, așa cum seacă
bălțile neadînci uscate de vînt.
Mi-ai dat puțin — ți-am luat tot,
ochii mei te păstrează întreagă
și-n cana de lut a inimii mele
murmură sîngele tău.

Ai să te faci urîtă, fată tristă, fată de fum.
Tot ce era frumos, tot ce era de preț
pe piept am luat, pe frunte, comori uriașe —
ce-a mai rămas e aproape nimic
și mai puțin încă, ce-a mai rămas,
încet, încet, tot mie-mi rămîne,
căci string după tine harnic, avar, bob cu bob,
ca vrabia-n urma sacului rupt.

Ai rămas puțină, fată tristă, creangă desfrunzită.
Ca un tîlhar sălbatic te-am prădat :
Te-am jefuit de taine, de idoli,
de flori și de lacrimi,
iar fluturele tău viu, luminos și năstrușnic,

Fug, alerg... Zadarnic alerg, o, zadarnic :
oglinda umedă a lacului
cu ochii ei calzi, luminoși, mă privește,
iar șoapta pădurii adînci mă tot cheamă
cu glasul, cu vorbele ei,
și toți arborii, arborii dragi, spre mine întind,
o, arborii mereu spre mine întind
brațele ei.

Madrigal răsturnat

Ai să te faci urîtă, fată tristă, fată de piatră.
Tot ce mi-ai dăruit sporește, urcă —
piere încet ce ți-am dat, așa cum seacă
bălțile neadînci uscate de vînt.
Mi-ai dat puțin — ți-am luat tot,
ochii mei te păstrează întreagă
și-n cana de lut a inimii mele
murmură sîngele tău.

Ai să te faci urîtă, fată tristă, fată de fum.
Tot ce era frumos, tot ce era de preț
pe piept am luat, pe frunte, comori uriașe —
ce-a mai rămas e aproape nimic
și mai puțin încă, ce-a mai rămas,
încet, încet, tot mie-mi rămîne,
căci string după tine harnic, avar, bob cu bob,
ca vrabia-n urma sacului rupt.

Ai rămas puțină, fată tristă, creangă desfrunzită.
Ca un tîlhar sălbatic te-am prădat :
Te-am jefuit de taine, de idoli,
de flori și de lacrimi,
iar fluturele tău viu, luminos și năstrușnic,

ți l-am furat, dezgropîndu-l din inima ta
și lăsîndu-te stinsă, deșartă,
ca o veștedă crisalidă pustie.

Ai să te faci urîtă, fată tristă, fată amară,
ca o grădină bătută de grindină.
Lacom, înfrigurat, te-am spălat în apele mele,
te-am ales, strecurîndu-te ca pe un nisip aurifer —
nimic n-am scăpat printre degete :
toată pulberea ta strălucitoare
e-n mine.

Chiar umbra ta, să n-o cauți zadarnic,
ți-am oprit-o pe zid, la plecare,
atunci cînd inima mea, explodînd,
te-a spulberat.
Și iată mîinile mele, privește-le :
în palma lor a rămas încrustată
urma genunchilor tăi, așa cum rămîne
pe cojile nucii urma miezului dulce.

Săracă ai rămas, fată tristă, fată proastă,
în mine sînt toate comorile tale,
tot ce mi-ai dăruit urcă, sporește —
piere încet ce ți-am dat, așa cum seacă
bălțile neadînci uscate de vînturi...

Și-ți strig în fiecare noapte, răutăcios,
deschizînd fereastra spre luna ce scapătă,
îți strig mereu cu mîhnire adîncă și teamă :
ai să te faci urîtă, ai să te faci puțină,
fată tristă, fată de gheață.

Ai să te faci urîtă, fată amară...

Întindeam mîinile după fata cu ochii de strugure.
Trebuia să vină. Freamătul perdelei
îmi dăduse de veste, și întindeam mîinile.
Ceasul din turn bătuse al treilea sfert —
trebuia să vină, altminteri
de ce s-ar fi agitat perdeaua, de ce
s-ar fi agitat mîinile mele...

Aceasta se întîmplase alaltăieri,
dar timpul nu mai era de mult ireversibil,
și zilnic ceasul din turn bătea liniștit
al treilea sfert, și vîntul înfiora perdeaua
într-un fel anumit, pe care
numai eu continuam să-l înțeleg
cu ajutorul mîinilor întinse. Și numai eu
continuam s-o iubesc naiv și cast,
în treimea superioară...

Dar fata cu ochii de strugure nu mai venea
Și, cu toate că anotimpul era decolorat
și suav, mi-aș fi suit frecvența pulsului
pînă la o mie de bătăi pe minut,

având grijă mereu să mă opresc
și să bat al treilea sfert,
cu puțin înainte de al patrulea.
Nu era însă destulă liniște pentru strigătul
pe care ar fi trebuit să i-l trimit
în întîmpinare. Și ea, sărmana,
rătăcea desigur prin tufișul des de îndoieli
de care eram împresurat.
Ah, era în toate o așteptare acută, ultimativă,
și ușa dulapului se deschisese singură,
fără zgomot, ca o filă de calendar,
și orice cocoș onest ar fi putut
să-mi cînte în prag de bună voie,
fără să mă mire cîtuși de puțin...

Dar fata cu ochii de strugure nu mai venea.
Și ceasul din turn bătea liniștit
al treilea sfert, și-mi rămînea această
bătaie a ceasului, ca o bucurie în sine,
obișnuită,
care trăia ca o umbră postumă
a unei ființe dragi, dispărută de mult.
Îmi rămînea această bătaie a ceasului
care făcea din mine un reflex pur, un fel
de „cîinele lui Pavlov", deși mă-mpotriveam
din răsputeri, cu viclenie,
sfredelitoarei senzații
că ușa s-a deschis undeva, în spatele meu
(nefiind nici o ușă acolo !),
și refuzam să mă uit, și-mi spuneam „pas-parol",
așteptînd palma ei răcoroasă pe frunte...

Dar fata cu ochii de strugure nu mai venea.
Și freamătul perdelei trecea încet
în sufletul meu, brobonindu-l de valuri ușoare.
De ce nu vine ? mă-ntrebam nedumerit,
numai pentru că nu există ?,
numai pentru că inima mea nu mai știe
să-noate în oceanul iubirii ?
„De ce nu vii ? intonam stupid,
cînd (pînă și) castanii înfloresc ?“...
Și numai eu continuam s-o aștept,
și numai eu continuam s-o iubesc,
inefabil și magic, pe cînd
ceasul din turn bătea din nou, liniștit,
al treilea sfert, cu puțin înainte de al patrulea.
Și fata cu ochii de strugure nu mai venea,
n-a mai venit și poate nu va mai veni...

De după Lamartine

— „Cercetați, urmăriți, prindeți !“
dădusem dispoziții severe
să mi se-aducă fără întîrziere.
numaidecît,
fata ce mă iubea cîntînd, nu de mult,
ce mă iubea permanent,
cu de la sine putere, și pentru care
creșcusem cu aproape
doi centimetri, mîndru
și atît de tînăr, încît
toată lumea îmi spunea „bună ziua“
de două ori, pentru fiecare obraz
(„bună ziua“ și
„bună ziua“),
sau poate pentru două persoane
(„bună ziua“ căprui, și „bună ziua“
albastru), zărind-o și pe ea
în ochii mei...

— Vino ! — i-au spus, găsind-o
după lungi cercetări —
te cheamă Dumnealui,
te așteaptă

în prag, tinăr în permanență —
o să-ți ceară socoteală
pentru tot ce-ai risipit
din ceea ce
era al lui în exclusivitate...

Și iat-o !
O priveam nedumerit.
Ciudat ! mi-am spus. Semăna
cu o veche strecurătoare de supă
așa cum am văzut odată într-un film
cu Chaplin.
— Ce mai faci ?...
— Al mare e-ntr-a IX-a ! zicea.
(Ce vorbe fără sens !)

Ascultam cu uimire
și parcă mi se făcea foame
și parcă mi-aș fi cumpărat
un covrig cu sare,
sau orice altă aureolă comestibilă,
ca să-mi aduc aminte
în mod violent,
cu stridență,
de inelul subțire de logodnă,
brumat de întîrziate candori,
ca să-mi pedepsesc sufletul,
brațul netrebnic, desprins
„atunci"
de pe talia ei tremurătoare —
o, brațul ticălos mi l-aș fi pedepsit
ca Mucius,

cu ură amară întinzîndu-l
în flacăra nimicitoare de dragoste
a sfîntului aragaz obștesc,
odioasă caleașcă de nuntă...

Era o doamnă între două vîrste...
Ah, știu,
sînt vinovat eu singur ! —
să fi strigat atunci,
să fi strigat,
așa cum mă-nvățase bunul poet :
„o vreme, curmă-ți zborul, și tu,
prielnic ceas, oprește-te !" * —
și timpul se oprea, e-aproape sigur,
și lucrurile n-ajungeau aici...
(O, Doamne,
lacul,
vremea !...)
Dar poate nu e ea ! — poate e numai
o stranie părere, o mătușă ?...
Vezi bine, nu e ea —
adio, doamnă, naștere ușoară !...

* Traducere utilitară după celebrele versuri : „O vol, suspends ton lac"... etc. din capodopera *Le lac (Lacul)* de Lamantine (cf. Alphonse de Lamantine, *Opere complete*, tom XLI, pag. 832).

Sufeream de alergia singurătății. Luna...
(Dar mereu năvălesc venerabile inerții
și gîndurile mi le-apucă de gît, lăsîndu-mi
pe emoții curate, aproape neîncepute,
urme groase de labe literare.)
Aș fi vrut să mărturisesc sincer :
Sufeream... În fine, mai lipsea cineva
ca să fim doi. Mai ales seara,
cînd luna, plutind printre nori...
(O, mîzgă livrescă, blestemata încremenire
a vorbelor, tocite, îndobitocite în sensuri !...)
...atît de singur, uneori, de parcă
toți oamenii se îndreptau spre mine
făcîndu-mă să simt că s-ar putea,
din cea mai simplă bucurie biologică,
să lăcrimez, ca la vederea
unor frunze, dimineața.

Acest sentiment simplu, uman,
aș fi vrut să-l mărturisesc cinstit,
în cuvinte puține, acest sentiment
de toamnă, de Toamnă. De toamnă ?...
(Ah, ticălos, nefericit lustragiu de cuvinte,

atelier de sorcove !... Hîrtia
e plină de gîngănii strivite, vorbe
cu treizeci și două de picioare, inerții grase
tîrîtoare, duhnind a cerneală stătută,
sinuoase moluște cotcodăcind duios
peste neîncepute emoții, printre gînduri
desfăcute în șisturi virgine...
La dracu ! Ei bine, nu sînt singur !
Ei bine, dacă vreți cu tot dinadinsul,
nu sufăr, nu e toamnă,
nu e nici lună — nu-i nimic... „toate trec,
durere sau noroc,
nimic nu ține viața-n loc", pam-pam !...
Și mă numesc încă o dată Popescu, și pot
să declar, într-un elan nestăvilit,
punînd la tîmplă două degete :
„prin transcrieri succesive,
nu încape îndoială,
versul se-mbunătățește !"...)

O lacrimă. Stop. Totuși, toamnă.
Mai lipsea cineva ca să fim doi.

Vuiet de brazi

O, sora mea tristețea, iasomia —
neauzite gemete strîng
în vuiet de brazi
sub fermecata lunii paloare...

Du-te ! i-am spus — pleacă, suflete,
mi-ai devenit strivitoare povară,
lasă-mă singur, limpede, mineral,
ori lasă-mă-n carne, pe brînci,
mărunt, pofticios, nesătul —
toate-mi sînt grele, adînci și amare,
albe fișii de durere...
(O, Doamne, iubita
și-a pierdut creionul dermatograf !...)

Din ceasul meu, plin
de rozătoare furnici, curge
un fin rumeguș alb, sonor,
care-mi pudrează fără-ncetare
fruntea postumă... O, aș trăi
în dureri comparate, orgolios,
scuturînd peste mine
zăvoiul memoriei...

O, sora mea tristețea, iasomia —
cuțite de jale și vuiet de brazi
și vuiet de păsări amare, de tutun,
sub fermecata lunii paloare...
(O, Doamne, să nu uit, iubita
și-a pierdut creionul dermatograf !...)

Iubire

Cineva hotărîse de mult
că oamenii au voie să moară...
Moarte frumoasă, nemuritoare, moarte bună,
moarte obscură, moarte grea, plină
de înțelesuri și întoarceri...

El muri tînăr. Încă tînăr. Era îndrăgostit.
Trupul i-a fost găsit împăcat, fierbinte,
adormit pe un mare zîmbet.
Asupra lui s-au găsit
mai multe bilete de tramvai
de pe traseul 8 orizontal,
o scrisoare nescrisă, din care
s-a putut afla totul,
un certificat de stare sufletească
pe numele Clementu Ion
și o batistă curată, umedă...

Inima i se oprise, mare,
după ce izbise zadarnic în gratiile
pieptului, încercînd să scape.

În ochii larg deschiși, lumină,
în locul vieții, imaginea Ei,
albastră,
căreia o rază de soare
îi adăuga șuvițe blonde.

Argumente îmi curgeau pe tîmplă

Ne salutam așa : mai întîi așezam mîna
pe obrazul ei, apoi o mutam ușor
pe obrazul meu, aducînd între degete
un fir de răcoare. Prin asta,
temperaturile noastre deveneau egale,
apoi, din nou le făceam să difere
alergînd unul prin celălalt...
Treceam prin lungi coridoare de umbră,
prin grele urcușuri
și bucurii tulburi și galbene,
apoi ne-ntorceam
în căderi libere, amețitoare,
despovărați de timp și de trupuri,
tăcuți și albi...

Dar venea întotdeauna al treilea, nevăzut
cu acte-n regulă,
posomorît și plin de drepturi,
și jocul frumos se sfîrșea
într-o drojdie grea, ce inunda inimile
împiedicîndu-le să scapere... Eu
mă-nfășuram în tristețe, ea căuta
lacrimi de ocazie, și stăpînul o lustruia

cu praf de curățat,
ca pe o faianță higienică,
pînă o făcea nouă-nouță,
strălucitoare, apoi pleca,
mulțumit și fix ca un portret,
ducînd-o de lanț
spre magazia legală...

Dar toți eram oameni, totuși,
și rămînînd singur,
îmi șiroiau pe tîmplă
furibunde argumente copleșitoare,
pe care le strigam în urma lui, peremptoriu,
dintr-o elementară datorie de conștiință
și de logică : „O, nu te supăra, nu te chinui,
nu e nimeni de vină, nu vezi ? —
decurgem toți
din niște mari iluzii necesare, absurde,
străvechi și primordiale, și așa mai departe ;
sîntem cu toții victimele gravitației
și ale gravității — tangajul planetei
ne răstoarnă adesea pe brînci... —
omule, nu te supăra, toate sînt trecătoare,
toate sînt fermecătoare, toate sînt
spermatozoare, și așa și pe dincolo,
c-o fi, c-o păți"...

Și rămînînd singur, îmi organizam
un mare miting, împărțind manifeste mulțimii
și scriind pe pereți uriașe lozinci violente
ale unei noi Internaționale a iubirii :
„Proprietari de neveste din toată lumea,

nu vă bateți femeile !", și : „Îți bați
nevasta — îți bați norocul !"...
și mă gîndeam stăruitor
la un proiect radical
pentru secularizarea averilor sentimentale...

Și rămînind singur, înfășurat în tristețe,
mă uitam sinucigaș pe fereastră —
cădeau ploi albe, limpezi, peste zăpezi,
stupide ploi, fără rost, peste zăpezi...

Și inima ei
bătea desigur, mai departe, la fel,
și ochii ei ardeau la fel,
cu negre văpăi, sub ferigile genelor —
independent de voința mea, departe de mine,
inima ei continua să bată
ea continua să trăiască
departe de mine, în lipsa privirii mele,
așa cum nu poate trăi
nici o frunză neprivită de soare...

Și asta era cu adevărat
singurul lucru de neînțeles, monstruos —
o, acesta era într-adevăr
singurul lucru de neiertat,
care cerea pedeapsă, răzbunare :
„Va trebui să-i trag
o bătaie soră cu moartea" — mă gîndeam
liniștit („bătaia e ruptă din rai,
ori poate raiul e rupt din bătaie"...)

și mă gîndeam liniștit, scriind distrat
cu degetul pe geamul aburit „te iubesc",
„te iubesc", mutînd apoi degetul, ușor pe obraz
și aducînd un fir de răcoare, în timp ce
palmele îmi ardeau de senzația
genunchilor furați... O, firește, era
un lucru îngrozitor, de neînțeles,
de neiertat !...

Te aştept

Te aştept. Gîndurile stau agăţate, umede
de amintirea ta, umede, pe funie,
într-o amiază inertă, fără nici o adiere...
Te aştept. Ceasul s-a oprit. Şi doar inima
o aud măsurînd vremea, asurzitor,
drumul unic de la tine pînă la tine...

Te aştept. Am ars cuvintele mişcării,
totul în jur a rămas timp curat, împietrit —
nemişcat plutesc prin zăpezi nesfîrşite, păduri,
pe umăr cu pasărea-liră, pasărea aşteptării...

Te aştept. La fereastră, ţurţuri verzui
subţiindu-se, lăcrimează. Te aştept.
Cu inima strînsă, te aştept ascultînd
ape amare ce-mi lunecă tulburi
prin lăuntrice peşteri obscure. Încordat,
te aştept, puternice bătăi la uşă,
cu sufletul la gură, te aştept,
îngrozit şi dulce, ţin un tigru de coadă —
nedespărţit, purtînd sub braţ, mereu,
genunchiul tău cald, arcuit,
aşa cum mi l-ai lăsat
în ultima dimineaţă...

Te aştept. Liniştea s-a strîns
într-un nod uriaş, exploziv — către el,
sfîrîind uşor, aleargă scînteia pe fir,
nevăzută, milimetru cu milimetru,
în tic-tacul asurzitor, culminant,
al inimii.

Te aştept, alergînd pe spirala de groază
a îndoielii. Te aştept. Totul
va sări în aer, pierind,
şi nu-mi va mai rămîne nimic
în afară de lacrima ta-surîs,
în afară de ochii arzînd, negre lalele,
şi de geamătul tău sfîşiind
dimineaţa clandestină de nuntă.

Ninge îndîrjit, roiuri de viespi aţîţate,
ori ninge solemn, aproape abstract,
fără nici o legătură cu mine —
dar te aştept, te aştept, şi sus,
pe sufletul meu stîng, în turnuri,
flutură flamuri albastre.

Act de mulțumire

Aurorei

Mîna mea, aceasta, întinsă, arătînd
direcția și dînd înțeles speranței, primejdiei,
Ochii mei, aceștia, a căror culoare
se ia pe hîrtie, transformînd neîncetat
lumina în negru pe alb,
clorofila îndoielii,
Și această inimă neprielnică,
Și-aceste ciulite scoici, de-a dreapta
și de-a stînga tatălui,
în care se adună fără-ncetare
megatone de urlet uman
ca într-o uzină de armament liniștit —
toate îți mulțumesc ție
în nobile vorbe-caramele
pentru cele două lacrimi inegale
lăsate pernei (lacrima stîngă
era mai mare) — strigătul tău de triumf
din clipa cînd, urcînd prin întunericul tău,
gîfîind pe o scară în formă de melc,
plin de pămînt fierbinte m-apropiam
cu mîinile-ntinse spre dungile frunții...
— Măruntule ! mi-am strigat cu silă,
stinge lumina, iată iubirea !...

Dragoste-colivie

Te-ai așezat în fața mea, dragoste,
numai tu, mereu, în fața mea,
dragoste,
soarele mi l-ai luat, luna n-o mai văd,
nimeni nu-mi mai trece
prin luminile ochilor, dragoste,
crescînd tu mereu din tine însăți,
din zările mele piedute, închise,
numai tu, oblon, dragoste, mereu
în fața mea, în drumul meu,
numai tu, început și sfîrșit, întuneric —
nici punte, nici fereastră, numai tu,
înlemnită stăpînă, zid, dragoste.

Înconjurat din toate părțile,
împresurat de tine, dragoste,
pînă unde bat cu privirea,
numai tu ești,
ghemuită asupră-ți, dragoste,
întruna te cercetezi cu lupa,
scormonind prin tine cu unghii lungi,
prin uscate încăperi foșnitoare,
în care nu mai locuiește nimeni
de mult, în afară de propria-ți umbră,

dragoste,
umbră rece,
floare presată, dragoste.

O, mica ta dragoste, dragoste,
cu aripi de lemn, țepene, scurte,
lustruite podoabe zadarnice,
neînvățate să zboare, neînvățate
să mîngîie, dragoste, pe care mereu
mi le zbați, cu nebunească zarvă,
nestrăveziu, în fața ochilor,
dragoste, pleoapă de fier, dragoste
nimicitoare de dragoste.

Te-ai așezat în fața mea, dragoste,
și nu mai înfrunzesc, și florile
nu le mai țiu, și lumină
nu mai am de unde să dau,
și mă iubești cu dinții strînși,
dragoste,
și mă săruți cu ochii deschiși,
cu ochii în patru, dragoste,
și cu tine mi-e greu, și fără tine
nu pot, dragoste, dragoste oarbă,
dragoste înec...
Și mai dă-te un pic
la o parte din fața ochilor,
om frumos, nepriceputule,
ca să te pot vedea și văzîndu-te,
să te iubesc din nou întîia oară,
dragoste...

Cîntec de nucă verde

„Dar Blanca-Doamna, crin în floare,
Ce îngîna cu viers de zînă ?
Dar Bertha cu piciorul mare,
Alisa, Eremburga ?...“
(Villon — Vulpescu)

Și foaie verde trei lămîi,
„rămîi, o, nu pleca, rămîi“... —
cîntam, cu zarea căpătîi,
nepăsătoarelor statui —
eram școlar, erau dudui,
eram un cal cu șaua-n spate,
cu semne de celebritate,
iubeam iubite adecvate
pe doi-trei poli și jumătate...

Și diridam și alelei,
negustorite oase,
fiți binecuvîntate-n trei
și răsplătite-n șase
voi, neuitatele femei,
o, prea frumoasele femei
din ultimele clase !...

Și iarăși verde trei lămîi,
iubire fragedă dintîi —
era de Sfînta Filofteea
cînd mă-nvățarăți fapta-aceea
ce-o face omul cu femeea,

căci vouă vă eram frumos
și de-a călare și pe jos,
o, fete vechi, cu pulpe groase,
nemijlocite și frumoase !...

Și foaie verde și-un pistil,
mirări de tînăr imbecil
cu ochii mari pe sub nombril —
plecam înalt și lat în spete
în triviale menuete,
cîntînd spre Maica Preacurvită :
O, du-ne iarăși în ispită
înfrigurata stalactită !...

Jurnal de campanie

Aceste semne fugare

Uitasem de mult că respir, că aerul
mă cercetează adînc
pînă-n marginea inimii,
părăsindu-mă de fiecare dată
cu nevăzute amintiri și mesaje,
uitasem
această obișnuită, străveche încercare
a văzduhului
de a mă stăpîni, bătîndu-mă
cu valul său ritmic
ca pe un mal de lut...

Dar, aseară, în vreme ce luna
se juca printre brazi cu oglinda,
mi-am văzut deodată puterea pieptului
scriind cu aburi calzi,
aproape luminoși din pricina zăpezilor,
ciudate semne, ce îngînau
fumul călător al trenurilor
despletit prin coroanele salcîmilor
(pe care, în treacăt fie zis,
întotdeauna am nutrit bănuiala
că-i ajută să-nflorească...).

Poate era frigul de vină,
desigur luna, sau poate căldura mea
pe care o simțeam crescînd
din nervurile palmei tale mici
adunată în mîna mea —
dar semne ciudate porneau
din pieptul meu, îngînînd
alergarea cerbilor printre brazi,
peste umerii stîncilor...

Unde se duc oare, unde aleargă ?
mă întrebam plin de mirare, privind
ciudatele forme, calde, fugare,
ce izbucneau în larg
desfăcînd pîrtii albe în întuneric,
ca altădată sabia fină, lucitoare,
a tinereții.
Unde se duc ? mă-ntrebam,
și m-aș fi luat după ele tiptil,
străpuns de curiozitate,
ca după niște urme ce simți că te duc
spre ușa unui adevăr însemnat.

Prea mirat eram însă (poate
și din pricina lunii), dar, prin această
lespede grea ce mă țintuia în loc,
auzeam furnicînd cald, subțire,
mari bănuieli bucuroase :
o, desigur, îmi spuneam,
aceste semne fugare ale pieptului tău,
aceste forme albe, călătoare,
ajung undeva, trebuie să ajungă.

Negreșit, ele străbat pădurea,
trec munții și se lasă pe văi, dincolo,
spre marile orașe...
Fără doar și poate, ele ajung undeva,
așa cum ajung la tine,
și același chip și în altele,
toate mesajele, toate gîndurile oamenilor,
cercetîndu-te adînc
pînă-n marginea inimii,
bătîndu-te neîncetat cu valul lor ritmic
ca pe un supus mal de lut
păstrător de urme și amintiri...

O, negreșit, îmi spuneam,
nu încape nici o îndoială,
aceste semne fugare ajung undeva,
ajung unde trebuie să ajungă...
Firește, că ajung,
altminteri, vezi bine,
altminteri, la naiba, ce rost ar avea
să respiri ?

Romantism

Sîntem oameni inteligenți — ți-e mai mare dragul !,
prietene, versul e otravă și pîinea e scumpă și rea ;
altădată ședeam de vorbă și scuipam
și nu ne părea rău că timpul trecea.

Astăzi, în birou e prea frig și oamenii sînt uscați și galbeni —
fiecare e plin de milă și toți au un gînd meschin.
Nopțile sînt sticloase ca ochii morților
și ca să te mai îmbeți, trebuie să bei spirt, nu vin.

Altă dată eram mai proști și ne vedeam de treburi ;
aveam bani, timp, nostalgia foamei — și era bine,
știam doar că în Japonia se vînd becuri ieftine
și că zilele ne sînt teribil de puține.

Sîntem oameni inteligenți — ți-e mai mare dragul !...
Vom avea și noi să povestim de un război
frumos, mare, epopeic, nemaivăzut,
la care, ehe !, am luat parte și noi !...

Prietene, îți spun, versul e otravă și pîinea e scumpă.
O să te întreb totuși peste cinci ani, fără pic de pedanterie

(cînd vom fi iar proști și vom avea vreme) :
„...Înainte, sau după marea bătălie ?“

Mîine o să vie primăvara cu flori multe și inutile —
dar fetele sînt dactilografe și luna e pătată de venin,
nopțile sînt sticloase ca ochii morților
și ca să te mai îmbeți, trebuie să bei spirt, nu vin...

Ford

Știi, omule nou, ieri am plecat cu închipuirea
peste întinderile tale de pămînt și viață ;
nu credeam că femeia ta e mașină de gătit cu petrol
și că-ți înnozi șireturile cu aparatul în fiecare dimineață.

Am fost foarte mirat cînd ți-am citit numele cu „dublu-ve“
și cînd am văzut vastele tale abatoare de tinichea,
unde tai cu eroism și dezinvoltură
tot ce-ți trebuie pentru burta și gloria ta.

Eu îți spun că știu să fac versuri,
tu îți încrețești fruntea de mușama bronzată,
îmi demonstrezi că elevatorul ăsta reprezintă una sută mii
brațe omenești
și cugeți cordial că poezia este iremediabil demodată.

Mi-arăți apoi cirezile tale enorme —
boii tăi au coarne frumoase, privirile calme și nările moi ;
e cu neputință să crezi că funcționează cu benzină
și că se războiesc și ei ca toată lumea și ca noi.

Vezi, omule nou, ai dreptate să rizi de mine —
vagoanele tale cu grîu înconjură globul de „atîtea" ori,
Fordul tău are mulți cai-putere
și din vîrful celor 300 de etaje ție nu-ți vine niciodată să zbori.

Tu ești simplu, și mare, și practic, și util, ca Majestatea Sa
Cărbunele.
omule nou — cap de nucă ! —
în creierul meu se învîrte o Americă întreagă de gînduri
și eu încă mai stau cîteodată de vorbă cu o ulucă...

Libertatea de a trage cu pușca

În groapa neagră, poate chiar într-un cimitir,
oamenii, prietenii mei înarmați, își ascultau propriile șoapte —
toți erau murdari, slabi, și patetici ca în Shakespeare,
își numărau gloanțele și zilele și nădăjduiau un atac peste
noapte.

Atunci, a ieșit luna, fără cască, de undeva din bezna ghimpată ;
dar oamenii n-au căzut cu fețele la pămînt,
ci au aprins țigările, discutînd despre libertatea de a trage cu
pușca,
rezemați comod în groapa neagră sau poate chiar pe
cîte-o piatră de mormînt.

Sînt sigur că unul din ei eram eu —
de altfel, astăzi mi-am găsit în sertar, printre
manuscrisele fel de fel,
pistolul meu ghintuit, cu douăzeci și patru de focuri,
cu care am participat la asediul Trebizondei, dacă nu mă-nșel.

Doamne, ce de isprăvi am mai făcut și-atunci !...
Ca un erou din Sadoveanu, eram viteaz și crud :
țin minte să fi ucis trei sute șaizeci de dușmani într-un singur
asalt —
ah, răcnetele mele de mînie și triumf și-acuma mi le mai aud !...

La Waterloo eram cu bietul Bonaparte cabotinul,
rostandizînd pe pragul unui veac ;
viteaz și inutil și graseiat la culme,
luptam și-atuncea — ce era să fac ?...

*

Degetele strîngeau o țigară fumată de mult.
În groapa neagră, ca niște pietre, cădeau ultimele cuvinte.
Prietenii mei înarmați și patetici mă ascultau uluiți,
rezemați comod de pietrele de la morminte.

Paralel cu noi, dedesubt, oameni își dormeau veșnicia —
și ei discutau despre libertatea de a trage cu pușca, după
fiecare măcel !...
Dar, pe pistolul meu cu douăzeci și patru de gloanțe !, luna mi
se pare aceeași
cu care am participat la asediul Trebizondei, dacă nu mă-nșel !...

La moartea unui fabricant de iluzii

Prietenul meu proorocul mi-a spus discret într-o zi
că veacul nostru, bătrîn și putred înainte de timp,
va muri lamentabil în curînd, pe nesimțite,
ca o simplă trecere de anotimp.

Hei, hoțoman bătrîn, veacule muribund,
ai isprăvit prin a pieri de păcatele tale —
din cavourile tăcute și negre de sîrmă ghimpată
nu te vor scoate o mie de mii de macarale.

Fanfaron, perfid, te lăudai cu lumină și generozitate —
cineva spunea că ești cel mai modern și cel mai deștept ;
ce-am să rîd cînd oi vedea mîinile tale murdare de bani
și de sînge
definitiv încrucișate pe piept.

Nu, nu, să nu crezi că te mai iubesc, veac nemilos,
veac stupid al tuturor elanurilor grave și puerile —
cu toate că tu m-ai învățat să silabisesc cuvintele sonore
și agreabile
pe care-mi place să le rontăi zilnic ca pe niște pastile.

Dealtfel, prietenul meu proorocul mi-a spus acum
că tu ești anacronic și pe bună dreptate desuet —
se zice că ai inventat tot felul de iluzii prea colorate și
prea fragile
și toată lumea are impresia că ai fost și nițel cochet.

O, veac melancolic și cabotin,
vei duce în groapa ta o mie de minți enorme,
o mie de cărți înțelepte, o mie de mîini misterioase și veștede
o mie de blesteme, decaloguri, drapele și ale vanitoase forme...

La dracu, să nu fim patetici ! — prietenul meu proorocul
are dreptate —
în sîrma ghimpată timpul doarme și moartea e stăpînă —
deces banal : un cadavru a încetat din viață de plictiseală
cu o hîrtie de o sută de dolari în mînă...

Despre certitudini

I

De mic copil, înainte de a face ceva mai bun,
înainte de a învăța să merg pe picioare,
cred că am început prin a căuta certitudini, certitudini...
Obiceiul ăsta mi-a rămas și acum cînd m-am făcut băiat mare.

Doamne, ce bine e să ai certitudini !
Sînt lucruri care-ți vin mai frumos decît hainele noi, decît
propria-ți piele,
sînt mai utile decît umbrela sau invenția tiparului —
călduroase, intime și protectoare ca niște perdele.

Sînt aproape douăzeci de veacuri de cînd caut,
de cînd caut, împreună cu amicii mei, mereu,
dar pînă astăzi eu n-am găsit nici o certitudine
în afară de cele patru picioare ale patului meu

Întotdeauna singur, întotdeauna mare,
din patul meu foarte cert și orizontal,
pot să văd, prin fereastra cu gratii, cerul întotdeauna albastru,
castanul întotdeauna solemn și treptele dealurilor în fundal

Pot să urmăresc hîrjoana indecentă a norilor greoi și senzuali
pot să-mi dau seama că solemnitatea castanului vine
din rădăcină,
pot să rîd cu hohote de o cracă răsucită ciudat și comic
în fereastră
și să primesc mesajul aerian al păpădiilor și al gîngăniilor cît
o neghină.

II

„Iubita de altădată răspunde
la numele de Margareta".
(Ion Vinea)

De mult voiam să scriu și despre tine,
despre candorile noastre expirate,
despre teama ta de a nu face copii din cauza sărutărilor,
despre amorurile noastre naive și îndepărtate.

Aș ști să scriu multe chiar despre epiderma ta brună
cu care te îmbrăcai la gîrlă, pe negîndite,
cînd puteam să mă plictisesc privindu-te goală
și să-ți desenez orice parte a trupului pe nisip, între răchite.

Așteptam apoi să intri în gîrlă, ca să mă mir
cum țipi cînd apa îți cuprinde șoldurile nerușinată —
pe vremea aceea mă fardam cu zeamă de dude, trăgeam cu
praștia
și posedam nesățios nisipul în care mîna sculptase un sex de
fată.

Și pe-atunci cunoșteam bine stupoarea nopților de cretă,
ascultam tăcuți și credincioși înțelepciunea vegetală a
florilor,
îți știam toate nedumeririle trupului și te iubeam
ca pe nasturele soarelui, ca pe răcoarea nucului, ca pe
sideful norilor.

III

„Nu ne putem dărui înainte
de a ne aparține".
(Ignazio Silone)

Te iubesc și astăzi cu siguranță și nostalgie,
te iubesc ca un pădurar,
în mîinile tale stau de mai multe veacuri sensurile planetei
și inima mea greoaie de stejar.

Trec însă de multe ori, surd și orb, pe lîngă mine, dus și întors,
mă simt și acum așteptînd vacuumatic și fără scop,
visez pesimist în fiecare zi șapte vaci slabe,
stîngaci și bizar ca Jumătate-om-călare-pe-jumătate-iepure-
șchiop.

Văd cîteodată mari zăpezi, mari hemoragii de maci,
— totul mi se pare greu, putred și frumos —
în astfel de clipe îmi pierd timpul
gîndind că trebuie să fiu tuberculos.

Și totuși, inima mea din lemn tare, sculptată grosolan și util.
lacrimile mele de cauciuc, versul final și obosit,
cele patru picioare febrile ale patului meu,
totul pare să anunțe un sfîrșit.

Trebuie lăsată să cadă întrebarea : „ce ne facem" ?,
totul pare să anunțe că marea revoluție a început —
certitudini, Doamne, ce bine e să ai certitudini
în stomac, în cerul gurii, în vîrful unghiilor, în așternut !

Trebue lăsată să cadă urarea : „noroc să dea Dumnezeu" !
— pîinea mi s-a părut întotdeauna o nobilă certitudine mare —
ei bine, uite, iubesc mai mult acest om puturos și murdar,
acest pămînt stupid, aceste vagoane cu grîu,
decît pe scumpul meu pat cu patru picioare.

O, astăzi sînt sigur, sînt sigur și țanțos ca un țăran pe
bicicletă —
e pueril să rîzi de o cracă răsucită comic și bizar :
tot așa sînt sigur că mă iubesc milioane de oameni ai planetei
— împreună cu tine, draga mea —
și că-mi păstrează inima de lemn certă și utilă în buzunar.

Trebuie lăsată să cadă exclamația : „ura!" —
totul pare să anunțe că marea revoluție a început :
Certitudini, Doamne, ce bine e să ai certitudini ! —
în stomac, în cerul gurii, în vîrful unghiilor, în așternut !...

Ieremia

„A nimerit-o ca Ieremia cu oiștea-n gard".
(Zicală românească)

De mult mi-era drag Ieremia. Toată lumea spunea :
ah, Ieremia !, oiștea, Ieremia !
Toată lumea striga : ajunge, Ieremia !...
Dar mie mi-era drag, căci necontenit
în mine creștea încredințarea
că așa apăruse în lume, datorită lui,
cea dintîi căruță fără oiște,
că așa va fi să apară în lume
cea dintîi ogradă fără garduri.

Ah, Ieremia ! strigau — oiștea, Ieremia !
Dar neavînd oiște, căruța dobîndise motor
și cîrmă și poate aripi...
Și neavînd garduri, ograda se va lărgi
pînă-n necunoscutul zărilor...

Of, stîngaci și greoi era Ieremia,
dar tenace și îndărătnic, cucerind,
milimetru cu milimetru,
centrul limpede al lucrurilor,
drumul sigur ce merge la țintă,
ce nu mai poate merge în veci altundeva
decît la țintă.

Bravo (mă gîndeam), Ieremia !
Ai muncit, ai perseverat !
Face ,mă gîndeam,
să strici o oiște sau mai multe,
un gard sau mai multe,
pentru a ajunge să bagi de seamă,
să dovedești
că nu mai e nevoie de ele !

Și drag mi-era Ieremia de cîte ori, în jur,
oamenii îmi dădeau vești despre viitor
izbind în garduri vechi,
altădată frumoase și trainice,
în numele nevoii de a schimba,
de a îmbunătăți, de a înlătura
încăpățînatele vechituri.

Chiar din această pricină, uneori,
negru de supărare, furios,
mă apucam să strig în gura mare :
voi, cei greoi, cei înceți, cei prea adevărați,
voi, cei încrezători
într-o mai bună intrare a căruței,
încercați, încercați, stăruiți,
nu vă pierdeți cu firea
la strigăte, la hohote, la ocările
celor ce stau pe margine ori în cerdac,
ticăloasa spiță a moluștelor grave,
a celor ce nu dau cu nimic în nimic,
pentru că niciodată nu și-au luat
răspunderea de a mîna o căruță,

de frica gardurilor vechi,
altădată frumoase și trainice,
de frica îndrăznelii și a înnoirii...

Iar voi, măi pușilor, norocoșilor,
cînd plecați dimineața spre marginea lumii
ca să descoperiți culcușul soarelui,
jucați-vă „de-a Ieremia". Haideți,
săriți într-un picior, un, doi, trei,
și strigați, strigați cu toții în cor ;
Ah, Ieremia, iar oiștea, iar gardul !...
Și mai strigați :
nu-i nimic ! Să fii sănătos, Ieremia !
mai încearcă încă o dată,
încă o dată și încă o dată,
dragă Ieremia !

Greşim în fel şi chip, e omeneşte —
doar cine nu trăieşte
nu greşeşte...
(Aşa-mi spunea, cu vorbe nu prea noi,
amicul meu cu suflet de cristal.)
Cînd eşti între ai tăi,
să ierţi, e cu putinţă, orice lucru —
nu e păcat, greşeală, neajuns,
iertare să nu merite cumva...
Cînd eşti între ai tăi, de bună seamă —
duşmanului, nimica să nu-i ierţi !...

— O, suflet de cristal, îi răspunsei,
e cu putinţă, dar, să ierţi orice —
dar ce e cu putinţă, te întreb ?...

Şi-aşa, purtat de el, pornirăm,
urcînd şi coborînd,
pe nişte-nchipuite trepte,
pe scara-nchipuită a-ndurării.

— Să-l ierţi, zicea,
pe cel ce fără voie te-a lovit,

pe cel ce, prost ţintaş,
te-a nimerit în plin, ochind alături.
Să-l ierţi pe cel ce cu stîngacea-i mîngîiere
un umăr ţi-a zdrobit sau o speranţă,
pe cel ce te-a lovit
de frică, sau de foame,
din simpla bucurie de-a trăi,
ca din avîntul orb, elementar,
cu care explodează mugurii-n april.
Chiar şi pe cel ce te-a lovit cu ură
îl poţi ierta —
de-i meriţi ura sau de nu i-o meriţi,
ajută-l tu din coaja ei să iasă,
aşteaptă-l,
într-o zi,
şi-o va lăsa pe-un gard :
pestriţă, veştedă armură,
din care fluturele a scăpat.
Şi mai uşor îl vei ierta, firesc,
pe cel ce vrînd
o scamă de pe şapcă să-ţi alunge,
în rîvna-i binevoitoare,
îţi vatămă şi ţeasta din greşeală.

Să-l ierţi pe cel ce-şi cheltuie durerea
lovind,
pe cel ce te-a lovi, dar nu e-n stare,
pe cel ce te-a lovit
din nepăsare,
dintr-o umană pricină, meteahnă...
Chiar cînd ţi se aproprie de gleznă
murdar şi pofticios şi-ntărîtat

ceva ce-abia mai seamănă a om,
ci mai curînd a colț de lup aduce
și-a rît de rîmător,
murdar și pofticios și-ntărîtat,
să-l cruți e cu putință, dacă vrei,
și să nădăjduiești
că poate e o vrajă, cine știe,
că poate se va da de trei ori peste cap
și-n om se va preface iarăși...

— Nu e prea mult ? i-am spus.
Mergi prea departe !...
Să ierți atît înseamnă să fii slab,
să ai nevoie însuți de iertare,
să presupui că vei avea nevoie...

— Nu ! Pentru toate poți avea-ndurare
și drept e să o ai, și omenesc.
Nu slăbiciune-i asta, ci tărie,
căci crede-n om, se bizuie pe timp —
ne-ndurătorul e un pesimist,
un suflet acru, neîncrezător
și temător de oameni și zbîrcit...

Deci, iartă-i omului umanele greșeli ! —
tot ce-i uman nu e străin de om.
Mai fă un pas,
fugi și mai mult de jungla-ntunecată,
de sîngerosul „dintre pentru dinte" —
filozofii de robi și de barbari !...
Să ierți cum iartă țărmurile mării
bătaia valurilor spumegînde.

Să ierți cum iartă pasărea cînd zboară
din mîna celui ce-o ține captivă,
cum piere-n cărămida reziditâ
amara amintire a caselor surpate...
Să ierți cum iartă firea.
Să ierți cum iartă via a grindinii bătaie —
răzbună-te în bobul ce-a rămas
și fă-l mai greu, mai rumen și mai dulce
și-adună-n el tărie și mireasmă...

Dar să nu-ntorci obrazul celălalt,
al sclavului duios,
împătimit în viciul umilinței —
nu bucuros să ierți, ci necesar,
nu cu mărinimie,
amorțit,
de lîncede efluvii ancestrale,
ci dintr-o bărbătească, gravă
de lîncede efluvii ancestrale,
încredințat adînc
că omul e în stare de mai bine...

— Prea bine, zic, prietene, să știi
că pot să mă-nvoiesc ușor cu tine
în ce privește pragul omeniei.
Da, iartă-i omului umanele greșeli,
cînd din [illegible] de-o vină
nu e alta,
cînd cel ce te-a lovit
a dat în tine,
nu în ai tăi,
nu dincolo de tine.

nu în ungherul unde-ţi ţii comoara
(un dor, o hartă, o fotografie,
un cîntec, o medalie de bronz...)

— O, negreşit, răspunse,
doar ţi-am spus :
duşmanului nimica să nu-i ierţi !
Dar cu ai tăi să mînui altă lege —
să ierţi e cu putinţă orice lucru,
să ierţi,
chiar cînd te doare
(şi mai ales atunci),
chiar cînd ţi s-ar părea cu neputinţă,
chiar dacă-ar fi să-ntreci măsura,
măsura legiuită a-ndurării :
nimic nu se plăteşte mai adînc,
mai drept
şi mai covîrşitor,
decît iertarea simplă, omenească...

— Aşa e ! zic. E drept ce spui, frumos.
Dar spune-mi, rogu-te, e oare,
e oare şi ceva ce nu se iartă ?

— Rămîn destule, vai !
Tu stai şi-alege
cu-adîncă luare-aminte,
nu greşi ! —
mai bine laşi să treacă de la tine.

— Aşa e ! zic. E drept ce spui. Rămîn
mult prea destule grelele păcate.
Dar, mai presus de toate,
e ceva,
ce-ntrece larga margine-a-ndurării.
Să ierţi, cum spui,
să ierţi în fel şi chip,
dar uită-te în palma ce-a lovit :
şi de-ai să vezi în relieful sincer,
pe albia adîncă dintre linii,
o urmă inelară,
o bătătură galbenă, ciudată,
să ştii că e o urmă de arginţi,
să ştii că lovitura fu plătită...
Şi asta să n-o ierţi !
O, asta niciodată să n-o ierţi !

Să-ţi lepezi îndurarea ta de om
şi să te dai de trei ori peste cap
în fiară prefăcîndu-te, feroce —
un urlet cosmic să slobozi
din funduri de istorii, din caverne,
cu-aceeaşi crîncenă nedumerire,
cu-aceeaşi grea durere
a primului învins prin mişelie,
a celui dintîi om trădat din lume,
şi să loveşti
cu-aceeaşi disperată hotărîre
cum ai sări să-ţi scapi din flăcări pruncul !
Retează mîna cu stigmat, mîrşavă,
să nu mai poată da,
să nu mai poată să primească,
chircită-n veci să zacă în ţărînă

ca un netrebnic vreasc,
sau ca o gheară...

Și amîndoi am spus atunci așa,
am spus, aidoma gîndind,
de sus,
pe scara-nchipuită a-ndurării,
nemaifiind vreo treaptă cu putință,
am spus, strigînd, din vîrful ei,
cu vocile-mpletite-n jurămînt :
Să-l ierți pe cel ce te-a lovit...
Trădarea să n-o ierți !
Pentru nimic în lume să n-o ierți !

Obrazul rumen al amintirii

Amintiri, amintiri... Cîntec frumos,
cîntec palid, cu ochii limpezi,
spirală caldă, vrăjită, ca un fum de țigară...
Amintiri, jurnal de bord al nevîrstniciei,
fermecătoare litere stîngace ,de dimineață,
maculator pestriț
cu file gălbui, doldora
de paralaxe greoaie și tenebroase ecuații,
de hidrocarburi în ghirlande ciudate,
și neverosimile amoebe „Hardmuth" nr. 2,
printre care mijește
mustața precoce a poeziei...

Amintiri, amintiri... Cîntecul
mă urmărește de multă vreme. Cineva
mi-l cîntă adesea, ușor, cu gura închisă,
nevăzut mi-l cîntă, tulburător,
direct în odaia urechii, a sufletului...
Odată l-am prins :
era o ființă subțire, numai profil — un om, totuși.
Ochii mari, negri,
adumbriți de o dulce melancolie,
licăreau înstelați

de pietricele multicolore.
Era un copil mare, nefolositor.
Privește ! — spunea,
întinzîndu-mi luneta-i albastră,
cu care, domol, fericit, descifra
din invizibile, pierdute depărtări,
niște veștede pagini.
Și nu o dată
mă prindea și pe mine în jocu-i naiv, nepăsător,
astfel că amîndoi
(sau poate unul și același),
cuminți, rîzînd catifelat,
ne jucam cu furca
în maldărul de frunze uscate
al timpului,
ascultînd pierduți amăgitoare sirene
ce cîntau în noi
ca în apele mărilor...

Ah, sărmanul profil subțire — joaca lui
era un lucru adînc omenesc, tulburător —
dar numai atît era omenesc la el.
Căci niciodată nu venea înapoi
din pieritele depărtări albastre
nici măcar cu buna deprindere școlară
de a-și trece pe curat lecțiile.
Adînc omenesc era jocul, dar
numai atît era omenesc...

O, mă gîndeam uneori, privindu-l,
o, voi surori rumegătoare,
ce stați îndelung tolănite, pe brînci,

cu umezi ochi mari melancolici,
sub lentile azurii,
readucînd mereu, necontenit,
din adînca memorie a pîntecului,
amintirea umedă, nemistuită,
a cîmpului cu iarbă proaspătă,
a fînului plin de miresme —
o, mă gîndeam, fericite,
nedreptățite patrupede nostalgice !...
Și-n fața clipei de duioasă rușine, șovăind,
îmi ascundeam mîinile la spate
ca un fraged răufăcător prins la miere —
și nimic nu mi se părea mai urît, mai nelegiuit,
decît să-ți rumegi amintirile,
și nimic, o nimic
nu mi se părea mai nefolositor, mai zadarnic
decît amintirile...
Chiar mă gîndeam odată,
într-un astfel de ceas rușinat, răscolit,
chiar mă gîndeam să le stîrpesc cumva,
să le ard cu apă oxigenată, cu iod,
ca pe niște prea corijente coșuri de clasa 5-a,
să le-nec ca pe niște pisoi de prisos, fără ochi,
ori să le sting,
ca pe niște scîntei primejdioase,
ce-ar putea să dea foc stogurilr de grîne
de pe aria vieții...

— Nu te grăbi ! mi-a strigat atunci un gînd,
nu da-n ele ! Nesăbuitule, ce vrei să faci ?
Amintirile
nu sînt de aruncat —
cine-și leapădă pielea
în afară de jivinele tîrîtoare ?...

Nu-ți bate amintirile, nu le strica,
nu le batjocori — lacrimi adevărate sînt acolo,
neprihănite bucurii, aur curat...

Dar nu te uita la ele
cu această jucărie albastră, spectrală,
ce schimbă lumina lucrurilor
prefăcînd flăcările vii, adevărate,
în stinse luciri părelnice, sleite,
ce-abia ajung, tîrziu, să pipăie ochiul
cu umede, reci falange verzui,
ca algele...
Unde ți-e luneta adevărată, de toate zilele ?...

Adînc mă mira întrebarea,
căci prin luneta mea de lucru, de toate zilele,
obișnuiam să privesc
doar stelele, oamenii, viitorul,
doar ele se vedeau clar, frumos, adevărat —
oamenii, stelele, viitorul...
— Dar viitorul începe de-acolo, din zările amintirii,
oamenii tot de-acolo pornesc, iar stelele
n-ai putea să le vezi niciodată
de n-ar fi bolta înaltă, străvezie, a amintirii,
ecoul luminii, amintirile tale, amintirile lor..
Privește, privește ! îmi spunea,
întoarce luneta și uită-te..

O, ciudate lucruri se petreceau, uimitoare !
Filele vechi înviau sub limpezi transfuzii
și amintirile se prefăceau în gînduri, în idei,
și visuri vechi, palide,
sterpe întruchipări selenare,

se urcau în șaua speranței, galopînd
tocmai în cealaltă parte a orizontului,
acolo unde răsare de obicei soarele.
Și totul se așternea pe curat
în fila nouă a vieții,
ca o ecuație eliberată de taine,
ca o fulgerătoare paralaxă cu mii de trepte,
ațintită în inima stelei viitorului,
ca o solemnă lecție, lucrare scrisă,
la ora de „Istoria rotunjimii Pămîntului",
ori de „Anatomia înțelepciunii" :

— „Alcargă ! spuneau literele aprinse,
să alergi, să alergi ! — iată legea !"...
Și totul se așternea pe curat
în fila nouă a vieții,
adăugîndu-se ca un cat înalt, ca o boltă,
la clădirea temeinică, încăpătoare, a zilei,
adăugîndu-se puterii timpului viu, dezlănțuit,
ce urcă spre noi,
precum se adaugă umilul zero, nimicul nevrednic,
cînd se așează, cu zestrea-i nebănuită,
năpraznică,
amplificatoare,
lîngă 1, cifra singurătății...

Privește, privește ! îmi spune de-atunci, mereu,
glasul înțelepciunii. Trece-ți pe curat lecțiile !
Și nu o dată, auzindu-l, îi dau ascultare —
mai ales în nopțile cînd cerul e înnorat,
cînd cerul e atît de înnorat,
încît ușor ți s-ar putea întîmpla să crezi
că nicicînd n-au existat stele și lună,

mai ales atunci îi dau ascultare
și întorcînd peste umăr luneta mea de toate zilele,
readuc în paharul curat al inimii
trecătoarea apă a vremii, readuc
lumini și flăcări, astre adevărate,
prea destule pentru a acoperi un cer întunecat
sau mai multe,
pentru a hrăni nevoile de lumină și stele
ale Pămîntului...

Supus, se-ntoarce timpul scuturat, trăit o dată,
supus, se-ntoarce înfrunzit
de marea forță a repetării,
cunoscînd trecerea prin viețile oamenilor,
bătaia caldă a ornicelor din piepturi
ce-l măsurară cîndva...
Sporit se-ntoarce, întinerit,
adăugînd ecou-i larg, credincios —
nobile decorații și cicatrici, virtuți,
neînflorite speranțe —
puterii timpului viu, învăpăiat,
ce urcă spre noi alergînd,
ce urcă, ce urcă spre noi...

Doar așa să alergi

Nu numai din amintiri am adunat
învățătura mea cea mai adîncă.
Dar mai ales
ele-mi strigă mereu nepieritoarea povață :
— Aleargă, aleargă ! Nu te opri ! — Iată legea ! —
Stagnarea e moarte ! Aleargă ! Aleargă !
Dar să știi să alergi, să știi unde și cum,
nu orbește s-alergi, nu razna
ca sărmanii scăpătați la minte —
să n-alergi cu ochii logodiți, buimac,
pe bărăganele vieții, pe bărăganele cerului...

Către mîine s-alergi, mereu, adînc înainte,
să alergi înapoi, prin pădurea de fum,
prin pădurea deasă, de fum, a timpului ars,
a veacurilor,
ca să știi cine ești, ca să-ți afli orbita,
ca să știi ce va fi, încotro
se îndreaptă apele vremii...

Doar așa să alergi — timpul
să nu-l fereci în tine, să nu-l oprești :
ținînd de mînă ziua de ieri și ziua de mîine,

aleargă, aleargă, lăsînd să fulgere-n tine
scînteia de contact a înaltei tensiuni
ce vine din străvechile, năpraznicele turbine
ale haosului,
spre a ilumina,
pînă departe, în nevăzutul zării,
nesfîrșita caravană a oamenilor...

Să alergi în linia-ntîi, unde scapără
scările frunților —
frunțile să le vezi, să le-auzi
șiroind de gînduri, ca stîncile bătute
de apa spumegîndă a cascadelor.
Să alergi înapoi
spre umilul bordei de pămînt
unde, nebănuite, fierb arzînd
marile magme fecunde ale adîncurilor,
unde, necontenit,
clocotind cu liniștită putere,
matca revarsă pe maluri
cristale, cristale, sarea pămîntului,
unde oameni ieșiți pe jumătate din pămînt,
ridicați din genunchi,
întind grăbiți mîinile către lumină...

Aceste mîini să le prinzi cu a ta,
să le fii călăuză și treaptă...
Doar așa să alergi, mereu — lumina
să n-o-ntîrzii în tine, să n-o oprești.
Ținînd de mînă pe cei din față, pe cei din urmă,
o punte să legi între oameni
spre înălțimi.

Aleargă, aleargă, între cer și pămînt —
dar nu zăbovi niciodată prea mult
la nici un capăt al drumului, ispitit
de îmbietoare priveliști —
nicicînd să nu uiți : tîlcul plecării
e întoarcerea.
Mînă-ți funicularul corect, conștiincios,
după itinerarii stricte, neînduplecate,
ca mersul stelelor.
Mînă-l cu toată iuțeala,
dar niciodată pentru nimic în lume
cîrma ta
din mînă să n-o dai.

Să alergi spre cer, în răspîntiile
neumblatei jungle ostile,
și să-i strigi în obrazul albastru
că omul e mai puternic, că Pămîntul
e steaua stelelor, stăpîna luminii.
Să alergi apoi pe Pămînt, să te-ntorci
pe scoarța lui caldă, maternă,
plin de mîndrie să te-ntorci, plin de neliniște.
și să-i spui mereu la ureche
cît e de mic și plăpînd în marele haos
(o mărgică albastră) și să-i spui
cîtă nevoie are,
ce imensă, hotărîtoare nevoie,
de toate [illegible]ințile și brațele lui,
de toate puterile risipite zadarnic...

Să alergi mereu între tine și oameni.
Să te duci spre ei cu mîinile-ntinse,

cu umbrela-ndoielii închisă,
vislind ușor către insula inimii lor...
Să te-ntorci dintre ei ostenit, încărcat,
plin de pulbere albă ca și cum
ai veni de la moară...
Să te duci spre ei
risipitor, cu fagurii plini —
să te-ntorci avar,
cu o inimă-n plus,
măcar cu o inimă-n plus.

Limpede să te duci spre ei, străveziu,
ca o rază răzbătătoare,
să te-ntorci dens, stufos, amețit —
și-ntotdeauna
să iei cîte unul cu tine,
astfel ca, ținîndu-l în brațe, să-l încălzești
pînă cînd vei vedea că încolțește.
Și mereu să te-ntorci la ei, fugind
de igrasia galbenă a singurătății,
după legea glorioasei aritmetici a puterii umane :
1 și cu 1 fac 11...
Și mereu să te-ntorci la tine, lăsînd departe
larma de tîrg, viscerală, a zilnicăriei mărunte,
ce astupă urechile sufletului —
și mereu să alergi de la tine la ei
într-o neîntreruptă mișcare de pendul
ce măsoară
umbletul fierbinte al vieții, treptele
desăvîrșirii.

Doar așa să alergi — virtutea
să n-o-ngropi în tine, lacom, să n-o ascunzi,

ci-nflorită s-o-ntorci, cu prisos, printre oameni.
Iar ei, zărindu-te,
ușor vor pricepe, ascultîndu-ți pașii,
respirîndu-ți ca pe o floare fulgerătoarele urme,
ușor vor pricepe
că ești unul de-al lor,
și, poate,
într-un îndemn de dragoste și mîndrie,
te vor porecli om, frate,
înaintaș...

Aleargă, aleargă, nu te opri — iată legea
Stagnarea e moarte ! Aleargă, aleargă.
Între mîine și ieri, înainte-napoi,
între cer și pămînt, între tine și oameni...
Aleargă, aleargă,
ca o piatră curată, ce curge de-a dura
în viul apelor, neputînd prinde mușchi.
Aleargă
pînă cînd vei toci
pingeaua subțire a vieții
pînă ce-ți vei toci picioarele, trupul —
pînă la glezne, pînă la genunchi, pînă la brîu,
pînă la inimă, pînă la frunte — ea
nu se va toci niciodată ! :
dacă sînt
brazde, dungi înăuntru, pe scoarța cenușie,
ele trebuie să apară și pe frunte,
astfel ca, aplecînd-o ușor
pe inimile oamenilor, semnele ei
să le lași întipărite adînc
ca o pecete nepieritoare.

Prin ea,
să alergi, să alergi mai departe, mereu,
în oameni, în amintirea, în gîndurile lor,
în mișcarea fără astîmpăr
a mîinilor, a minților,
zburînd mereu, odată cu vorba
care le vine cel mai des pe buze
și care păstrează întotdeauna mai bine
urma fugară a timpului...

În ei să alergi mai departe, în oameni,
în vorbele lor, ca o undă ușoară,
ca un vînt plin de șoapte,
ca o liniștită, statornică bătaie de ceasornic,
măsurînd
umbletul fierbinte al vieții, treptele
desăvîrșirii...

...mai departe, mai departe, în oameni, în vreme,
necontenit,
ca o undă ușoară,
ca un ecou, colindind
ca un fir de trandafir,
tare ca piatra,
iute ca săgeata...

La ghicit

Era un ban vechi de argint
cu capul nesuferit al lui Carol I, neamțul,
un ban mare și gros, pe dosul căruia
se desfășura rotund stema
unui trist regat provizoriu.

Erau șerpi și coroane, lei și scuturi și pajure
și fel de fel de lauri și de colaci înfloriți —
bătrîna țigancă umbla cu degetul
pe migala întortocheată a semnelor
și-mi ghicea
trecutul, prezentul și viitorul...

„Să-ți ghicească baba, boierule, frumosule"...
(— Drace, îmi spuneam, începe bine !...
Ah, în fine, o să le aflu pe toate ! —
Doamne, ce de speranțe-mi puneam, gîlgîind
de străvechi, stufoase întrebări,
și puteam să jur că-n mîna femeii
ochiul tenebros de argint clipește
plin de înțelesuri...)

„Să-ți ghicească baba, mîndrule, norocosule"...
— Așa, așa ! i-am spus, dă-i-nainte,
spune tot ce vezi și tot ce nu vezi,
am să te răsplătesc, i-am spus,
înnobilat de dărnicia toamnei
ce risipea în jur bănet de aur și aramă,
am să te răsplătesc
cu-adevărat regește —
spune tot : trecutul, prezentul
și viitorul...

Trecutul ?
Doamne, ce lesne era de ghicit
chiar din bezna înzorzonatei steme ;
dar mai erau alături, la doi pași,
și niște oameni negri, bărboși,
ce scobeau luminoase scorburi albe
în trunchiuri de plută bătrînă,
ce scobeau cu ciudate fiare sucite, tăioase,
căutînd parcă, migălos, îndîrjit,
în miezul alb, abia consistent,
amintirea unei statornicii pierdute...

Lucrau iute, fluierînd,
cu mișcări frumoase, dibace —
și păreau ascunse acolo de mult, de mult,
în miezul alb,
fragedele albii subțiri,
pe care mîinile lor negre, iuți,
fulgerînd din bardă, le trăgeau afară,
descuindu-le din bușteanul greoi, răscopt,
unde păreau să fi stat ascunse
de mult, de mult...

Da, eram pe vremea pirogelor,
în copilăria umbletului pe ape,
cu mii de anotimpuri în urmă —
foșneau în jur
fabuloase zăvoaie împietrite —
dar tînărul nostru copac n-adunase decît
vreo patrusprezece inele
de cînd banul regelui căzuse pe veci
în tărînă...

O, destoinica mea ghicitoare —
cu prezentul
era mai greu, mult mai greu —
bătrîna mă privea pe furiș
și nu mai știa ce să creadă :
îmi zărea ochii,
în care banul ei arunca
reflexe de haz,
și-mi zărea fruntea asuprită de gînduri,
ca un portativ ciudat,
pe care alergau licărind
cîntece copilărești...
Dar ea știa cum se-nvoiesc lucrurile
în viață :
„Ți-e dragă o domnișoară, boierule,
ți-e dragă tare,
te poartă după ea ca o frunză pe apă,
dar să ști[illegible]
(— Lasă, i-am spus,
asta e de cînd lumea...)

„Spune drept, frumosule, să-ți ghicească baba,
spune drept :

n-o cheamă Cornelia ? n-o cheamă Ana ?
n-o cheamă Lucreția ? n-o cheamă
Lixandra, Ioana, Viorica ?...“
— Ba da, e-adevărat, așa o cheamă,
toate numele sînt ale ei, toate,
și altele încă, pe care nimeni
nu le poate ghici...

„Și s-arată de-o făcătură, boierule —
ai dușmani...“
— Ferit-a sfîntul ! am strigat,
nu e cu putință !...
(Dar mă gîndeam cu neliniște că, de fapt,
nu trăisem undeva, într-o scandinavie a vieții —
neputînd suferi
nemișcatele ghețuri nepăsătoare)...
„...Dar nu-ți fie teamă, boierule,
doar anul ăsta o să mai ai necazuri,
dar anul ce vine e-al dumitale...“

O, mărinimoasa mea ghicitoare, un an întreg !,
îmi dăruia un an întreg, al meu !...
Luați aminte, dac-o fi așa, voi, toți,
cei 365 de prieteni ai mei,
cu voi
o să-l împart frățește, dac-o fi așa,
ca pe un ultim buzunar cu alune,
sau cu cartușe...

Cu asta însă
pătrundeam în zările viitorului
și banul lui Vodă
se arăta tot mai neputincios :

„O să trăiești 80 de ani, o să faci avere —
cu toate că banii
îți curg printre degete ca apa rece —
o s-ajungi om mare, o să faci avere...“

— A, nu, mătușă, stai ! i-am strigat,
banul tău minte, nu știe nimic,
nu se pricepe la viitor !...
Ah, Carole, Carole, mă gîndeam,
rigă năting, rigă nesățios,
ce de ghicitori proști,
ce de ghicitori mincinoși, în bani,
ai mai crescut pe-aici,
pe fosta-ți moșie !...

Mă uitam la banul urît, gros,
ca o felie de salam,
și totul mi se păru deodată
monstruos și stupid,
ca și cum cineva mi-ar fi pus pe umerii mei
capul nesuferit al neamțului...
Ce caută acest cap de plumb ? îmi venea să strig,
pe umerii viitorului meu,
pe umerii amintirilor mele ?

Și totul mi se părea peste măsură de caraghios
și, nu știu cum, îmi tot dădea ocol prin minte
o frîntură de cîntec stupid,
de groasă veselie prusacă,
un fel de „o, du lieber Augustin, Augustin",
în care era vorba și despre
„înălțarea României la rangul de regat"...

A, nu, mătușă, stai !
Să-ți ghicesc eu, dacă-i vorba,
că și eu știu să ghicesc :
ghicesc în stele și-n vorbe,
în fumul țigării,
în lumina ochilor și-n ghiocul nopții,
îți ghicesc după glas
dacă omul are ochii albaștri
sau negri —
după ochi, dacă are sufletul
albastru sau negru...
Îți ghicesc, după ploaia ce bate-n fereastră,
plaja umedă a mării,
iar după zgomotul ușii,
dacă a intrat ea, îndelung așteptata...

Hai să-ți ghicesc, mătușă, dă palma-ncoace –
sau, lasă, stai...
(Toamna-i pusese o mînă pe umăr —
era o frunză mare de bronz, aspră,
o mînă aspră
ce părea că vine de la culesul porumbului)

Uite, scrie și-aici, i-am spus
netezind frunza vestedă,
și-aici stă scris trecutul,
trecutul vostru, de frunze-arămii
spulberate de vînturi :
Ați venit de departe.
Ați venit în genunchi —
văd
marele Gange de lacrimi și sînge
ce brăzdează istoria voastră.
Ați venit cîntînd,
un cîntec vă e toată viața,
un cîntec de lanțuri și salbe grele, un cîntec..
(Femeia mă privea cu mirare și spaimă.)

Și-acuma hai să-ți ghicesc în ochi,
să-ți ghicesc în suflet, să-ți ghicesc
viitorul de azi și de mîine :

Ești speriată,
viața vine peste voi din toate părțile
cu bătaie nouă, puternică, de aripi —
uite, bordeiul tău e-n primejdie,
văd un bivol mare de fier care vine
să ți-l ia în coarne, să-l surpe, să-l are...
Dar nu te speria — în spatele lui
cresc case noi, albe, luminoase.

Ești necăjită, mătușă,
copiii te lasă,
fug pe uliți, după motoare, după vise albe
ce suie-n privirile lor, mai înalte,

mai frumoase decît minunile de marmoră
la care v-ați închinat
în junglele începutului...

Te lasă pruncii, mătușă,
se duc, flămînzi,
să-și cositorească mințile...
Dar nu-ți fie teamă, uite,
s-arată de bine :
uite, p-ăla 'nalt, zvelt, ca o rîndunică,
parcă l-aș vedea d-un ofițer,
iar ăsta mic, negru, ochios,
căruia îi bat umbre de aramă pe frunte,
poate va fi un mare ghicitor în stele,
sau va umbla după ele în zbor,
sau poate-și va culca tîmpla
pe o nemaipomenită diblă de aur
cu o mie de strune și arcușuri...

Așa, mătușă.
Și-acuma, na, uite niște bani adevărați.
Ia-i. Ai tăi să fie, ai muncit pentru ei,
dă-i copiilor să-i citească —
nu e pe ghicite :
scrie pe ei lămurit prezentul și viitorul —
doar anii ăștia poate vor mai avea necazuri,
dar veacul ce vine e-al lor...

La plecare,
bătrîna mi-a dăruit un zîmbet alb,
neașteptat de tînăr,
și-abia atunci am băgat de seamă

că nici nu era bătrînă, de fapt —
doar ghicitul o îmbătrînea
(căci numai bătrînii
trăiesc pe ghicite, așteptînd)...

— Dă-mi mie banul ăsta urît, i-am spus,
nu e făcut să spună adevărul...

Era un ban mare, gros, cu multe semne...
Mi l-a dat. L-am șters bine cu mîneca
pînă cînd au pierit cu desăvîrșire
stema și barba regelui,
pînă cînd a rămas argintul curat, luminat,
cum a fost cîndva la început
și, naiba știe ce mi-a venit,
după un vechi năravv,
l-am aruncat în sus, ca la rișcă.
L-am aruncat prea sus, se vede treaba,
că a rămas lipit acolo,
de vata albastră a cerului.
Uitați-vă seara să-l vedeți. Și ghiciți și voi,
că nu e mare lucru...

Problema spinoasă a nopților

„Foaie verde și-o sipică
A dracului noapte mică...“
(Cîntec popular)

— Mai dați-o-ncolo de lună ! zicea unul,
o s-ajungem și la ea în curînd,
o să ne plimbăm și pe ea în pantofi cu șenile...
— Are dreptate ! zicea al doilea,
mai lăsați-le năibii de lună și stele !...
Să mai umblăm nițel și pe pămînt,
că și la noi, zilele trecute,
pămîntul a devenit rotund...
— Să vedem ce facem cu nopțile !...
a mai strigat unul.

Și așa apăru deodată pe ordinea de zi,
ca un lucru urgent, ce nu mai poate suferi amînare,
problema spinoasă a nopților...
(Căci era acolo o adunare a poeților,
o ședință de lucru, cam așa ceva —
sau poate mă nimerisem din întîmplare
în fluxul obișnuit — un fel de ultrasunete —
prin care comunică îndeobște poeții între ei.)
Fapt e că discuția izbucnise
ca o furtună de primăvară
și, deodată,
printre valuri torențiale și descărcări electrice,
m-am pomenit eu însumi strigînd :

— Cer cuvîntul ! ziceam, dați-mi voie,
am studiat problema, vă pot prezenta un raport
cam lung, dar, în schimb, foarte amănunțit...

— Dă-i drumul ! sărîră glasuri, iar un tînăr
căruia îi scăpăra părul la ceafă (pe unde
în chip vădit pierdea mult fosfor),
rosti solemn acoperind vuietul adunării :
— Are cuvîntul cetățeanul de la marginea orașului !

Se făcu liniște.
— Fraților ! strigai, sugrumat de emoție,
trebuie să găsim o soluție — așa nu mai merge
Nopțile sînt prea mici, tot mai mici —
înguste vîlcele
între munții înalți ai zilelor,
între munții înalți, puternici,
plini de grele păduri,
ai zilelor.
Trebuie să fie o cale, la naiba ! —
nopțile sînt prea mici, prea puține,
nu ne mai ajung —
scurte fulgere de beznă între două coloane albe,
între două coloane albe, înalte, fără sfîrșit.
Trebuie să fie o ieșire — nu mai e chip !
Văzduhul fermentează.
ochii sînt plini, urechile, inima —
ziua lasă pe noi o rouă bogată, fecundă,
lumini și vorbe, amintiri, grele dîre adînci.
Oamenii lasă în adîncul nostru
urme de foc, valuri, lacrima frunții,

zîmbete și mîini în mișcare, mîini,
sute de mii de mîini ce flutură
pe strunele zilei... .

Iată amurgul. Încet, nervii zilei se liniștesc,
unul cîte unul, se sting ca niște filamente,
devenind roșii, mov, cenușii, negri...
Ca o femeie în putere, ștergîndu-și mîinile,
lepădînd șorțul, ziua
se lasă somnului, ușor, ostenit-zîmbitoare,
mirosind a lapte...
Tu îți mîi spre casă
bătrînul car solid, trosnind de povară,
bătrînul car al zilei, încărcat cu vîrf,
îl mîi spre casă plin de roade,
grăbit să-l descarci —
o, peste măsură de grăbit, însetat,
să-l descarci, să-l cîntărești, să-l numeri,
să-l treci în condică...
Ah, dar vă spun, la dracu !, noaptea
ne-a rămas mică, strîmtă, caraghioasă,
ca o căciulă din copilărie !
Nici n-apuci să-ți descarci carul pe jumătate —
și cîntă cocoșii
și nu știu cine naiba azvîrle
un afurisit de dovleac aprins
deasupra casei,
sculînd lumea din somn...

În zadar te zbați, furnică, tîrînd poveri
de-o sută de ori cît tine,

să le tragi de-a bușilea
pe gura îngustă a bordeiului — bordeiul nopții
nu le mai încape...
Și-atunci, oh, ce ciudă,
ce deznădejde te-apucă atunci,
ce mînie crîncenă, soră cu moartea,
și strigăte grele de neputință
se zbat bolborosind în coșul pieptului :
— Unde, unde sînt nopțile ? Ce se-ntîmplă ?

Poate sînt pe undeva stocuri supranormative ?
Poate le-adună unii avar și le-ngroapă
în grădini, la rădăcina pomilor, crezînd
că le vor putea lua cu ei în mormînt,
ca să le trăiască pe îndelete, dincolo, ca și cum
n-ar fi acolo destule nopți, prea destule...
Poate e pe undeva o scăpare din vedere,
o greșeală de planificare, de vreme ce am ajuns
să producem mii și mii de tractoare pe an
și, mai mare rușinea !, abia *365* de nopți !...

Trebuie să fie o soluție, așa nu mai merge !
Ne trebuiesc nopți ca lumea, întregi,
duble, dacă se poate, da, duble,
cîte două pentru fiecare zi,
ca să putem măsura și socoti
toată avuția și toată puterea fiecărei zile,
ca să putem prelucra polenul îmbelșugat —
sfînta pradă
pe care oamenii o adună
din torentul vertiginos al clipelor...

Știu, cineva o să-ntrebe, firește :
o, iubiți agricultori ai nopții,
dar ziua ce faceți ?
Cum așa, ziua ? Ziua ? — Dumnezeule mare ! —
cum să pierzi vremea, ziua, cu capul în palme
în fața hîrtiei — *ziua !* — calculînd
cîntecul probabil de mîine ?!...
Cine-ți mai dă înapoi
ce-a scăpat ochiul, urechea, bătaia inimii ?
Cine-ți restituie tremurul risipit al zilei,
cine-ți întoarce culorile ce fug
pe obrazul oțelului fierbinte, clipa
cînd aluatul devine pîine,
cînd sămînța devine holdă,
cine, o, cine-ți mai dă înapoi
glasurile, pașii, sîngele alergînd, încordarea :
țuica tare a fiecărei zile ?...

Și-apoi, nu vă supărați, versul, fraților,
e o floare de noapte...
Îl semeni în zori, îl stropești
cu toate apele zilei,
dar el
înflorește tîrziu, după miezul nopții,
în bătaia lunii.
El crește noaptea — noaptea e-a lui,
noaptea ard mai puternic, mai luminos,
și cuptoarele oțelarilor și condeiele.
Noaptea ard condeiele ascultînd
vîrtejul înstelat al turbinelor din munți,
șoapta cîmpurilor întinse,
grumazul liniștit al pompelor de sondă,
ce se leagănă tăcut, egal,

cufundînd ciocul adînc
în călimările lor nevăzute, de sub pămînt...

Da, noaptea ard mai puternic condeiele
lăsînd dîre aprinse, luminoase,
pe coala neagră a nopții.
Dar nopțile ne-au rămas mici
ca un cupeu de altădată, cu perdelușele de dantelă,
un cupeu decolorat, strîmt, în care
nu mai e loc să desfășuri, întreagă,
harta zilei, harta sufletului...
Avem nevoie de nopți adînci, încăpătoare,
duble, dacă se poate, de nopți mari, frumoase,
ca mintea românului de pe urmă.

Trebuie să se ia măsuri, așa nu mai merge !
E timpul să trecem la fapte,
să-naintăm o petiție („avem onoarea a vă ruga
să binevoiți a dispune..."), să mergem în delegație
la Ministerul Nopților, la Ambasada Lunii,
să cerem nopți mai mari, nopți înalte, nopți-turn,
să cerem drepturi egale pentru zile și nopți,
pentru lucrătorii de noapte, să cerem
o mai justă repartizare a nopților
pe cap de locuitor...

Să se ia măsuri drastice
împotriva celor ce irosesc materialul nopții —
(au fost văzuți indivizi, ce susțineau
că sînt călugări — și poate că erau chiar călugări —
croind cu nemiloase foarfeci cucernice,

din postavul scump al nopții,
sutane, tot felul de sutane...)
Mai sînt unii
care le speculează la Talcioc, le vînd la negru —
nopți din pachete, nopți false, imitații,
simple petice de beznă,
pe care dacă le duci la ureche,
auzi împușcături și gemete, de departe,
din toate colțurile lumii...
Alții prăpădesc materialul nopții tăind din el
mînecuțe de satin (cu care se-mbracă de altfel
și nesuferitele ciori), și-așa le vine mai ușor
să moțăie prin birouri,
tolăniți pe registre și dosare
pline de oameni vii...

Ajunge ! Așa nu mai merge ! Să se ia măsuri !
Să se confiște nopțile de la cei ce dorm ziua
zugrăvind-o în culoarea întunecată a nepăsării
și zicînd că e noapte,
de la cei ce-și plimbă aghioase melancolii
prin birouri și ateliere, pe lîngă unelte,
dormind în post,
în ghereta de gardă a zilei,
de la cei ce trăiesc dormind,
într-un somn perpetuu,
de la cei ce cufundă nopțile-n spirt,
scoțîndu-le albe, străvezii, împleticite,
de la cei ce se tem de noapte, fugind
de oglinda liniștită a somnului,
de la cei ce fug de somn ca de moarte,
de frica viselor,

de frica necruțătoarei sincerități a viselor
(căci visele scot uneori ridicînd deasupra,
precum apele, din adînc,
azvîrlind la țărmul conștiinței,
cadavre de gînduri îngropate pe furiș, dosite,
la a căror vedere pălesc de groază acei
ce se știu vinovați...)

Dar noi,
noi nu ne temem de vise, nu ne temem de nopți,
noi visăm cu condeiul în mînă,
cu ochii larg deschiși,
ridicînd fățiș din adîncul călimării
trupul rumen, însuflețit, al zilei,
seva puternică, vie,
ce leagă una de alta, clipele spre viitor,
ca o arteră de sînge esențială.

Dar dați-ne nopți, pentru Dumnezeu, nopți
mai multe, mai mari — trebuie să fie o soluție,
dați-ne nopți mai multe, înalte, de tip nou,
să ne putem sui
pînă la umărul înalt, luminos, al zilei,
să putem preamări, cum se cuvine,
sfînta pradă pe care oamenii o adună
din torentul vertiginos al clipelor...

. . . . . .

O, zadarnic ne rugăm, știu prea bine,
zadarnic ne batem ca apa de maluri...
Voi, dragii mei arcași ai peniței,

voi, viteji dorobanți de gardă ai nopții,
să vă spun drept : nopțile
nu vor crește de la sine,
să vă spun între noi : după cîte-am aflat,
altele-n plus nu vom primi, e-aproape sigur.
Rămîne
să ne gospodărim cum om putea,
să ne gîndim bine : trebuie să fie o cale.
Să facem economii, să-nlăturăm risipa
(poate vom fi nevoiți să suprimăm și cota
rezervată pentru redingotele pinguinilor),
să vorbim cu minerii,
să ne rugăm de ei frățește
— doar și ei umblă cu stele prin întuneric —
poate ne scot pentru noi un filon întreg,
un filon mai mare, mai negru,
să ne-ajungă mai multă vreme...

Și-apoi,
unde sînt inovațiile noastre, tehnica nouă,
metodele îndrăznețe, înaintate ?...
Dar vastele noastre resurse interne,
resurse uitate ? :
nopțile pierdute în somnul adînc al veacurilor,
în drumul nesfîrșit al istoriei,
nopțile ucise în lungii ani de robie,
în lungii ani pierduți, ai războaielor,
sfintele nopți de veghe
la căpătîiul răniților, bolnavilor, pruncilor,
sfintele nopți de sînge și speranță,
nopțile zăbrelite ale pușcăriilor,
toate nopțile netrăite, strivite, interzise,
ale omenirii, .

nopțile cu dinții încleștați,
frînte pe roată, împușcate...
Toate ne aparțin, pe bună dreptate —
să le-adunăm cu grijă, migălos,
să le topim în furnalele călimărilor
și să-ngrășăm cu amintirea lor fecundă
pămîntul nopților noastre de azi...

Așa trebuie să facem, sporind
în fel și chip, puterea ogoarelor noastre,
dar mai cu seamă,
ar trebui poate să lucrăm
cu cerneală fierbinte....
Asta v-o spun, nu de la mine — de fapt, e o taină
Am furat-o trăgînd cu ochiul
la oamenii care fac pîine, care fac oțel...
Vă spun pe cinstea mea,
era vorba de flacără, de dogoare —
de-asta se umfla pîinea, rumenindu-se,
de-asta fierbea scînteind oțelul...

Așadar, vezi bine, aici e secretul :
să lucrăm
cu cerneală fierbinte,
să stropim pomul nopții cu cerneală fierbinte
ca să crească-n el, mari, pline,
orele,
să se umfle-n el, grele, rotunde.

ca niște portocale negre, zemoase,
cu miezul albastru,
înstelat cu semințe de aur...

Să lucrăm cu cerneală fierbinte !

Balada corăbiilor de piatră

Și voi ați privit fermecați,
cu uimire,
ciudatele jucării, podoabe ale Pămîntului,
cercei, mărgele, scule de preț,
legănate
de valurile albastre ale mărilor și oceanelor —
insulele —
și voi le-ați crezut întotdeauna
niște spinări bronzate, lucioase
ale unor uriașe vietăți marine,
sau corăbii,
defuncte corăbii străvechi,
eșuate
în epoca de piatră...

Dar nu-i așa, nu —
vă-ncredințez.
De mult presimțeam că nu e așa,
încă de cînd,
în călătoriile mele înfrigurate,
studios,
contemplam pe hartă,
dar nu mai puțin tulburat,

lebăda albă a Islandei,
așteptînd s-o văd pornind ușor
către apele calde ale Gibraltarului,
așteptînd
s-o văd cufundîndu-și în valuri
gîtul prelung, grațios...

Și niciodată n-am crezut
că Lesbos
e o simplă smochină alintată de valuri,
că strania orhidee Celebes din mările Indoneziei
e numai atît, o stranie orhidee,
și că lămîia rumenă a Corsicei,
pe care briza
o împinge ușor spre țărmurile Franței,
a căzut în apă, rostogolindu-se,
de undeva din grădinile Toscanei.
O, nu mi-a fost cu putință să cred,
n-am crezut niciodată, uitîndu-mă
la botul de pahiderm țepos al Groenlandei
cum se zbate din greu, cu fabuloase spasmuri,
să iasă de sub țeasta de gheață a polului —
n-am putut să cred niciodată
că acolo e locul baștinei lui,
că ar putea fi acolo o neștiută, o colosală
matrice
care să-i fi dat naștere...

Totul părea să adeverească
ascuțita mea bănuială :
și paginile albastre ale cerului nopții,
acoperite cu misterioase, necunoscute hieroglife
(pe care abia am reușit să le descifrez
cu prețul unor mari strădanii cibernetice),

și pulberea fină, alburie,
ce se ridică în zori
de jur împrejurul acestor plutitoare
spinări de piatră
odată cu miresmele lor pătrunzătoare, curioase,
amintind de aroma rece, reavănă, a stelelor,
și vechile cronici de acum 9 300 de veacuri,
descoperite recent, dincolo de bariera de gheață,
într-o mare criptă de antracit
din insulele antarctice
ale celebrului navigator și savant
Arthur Gordon Pym...

Mai ales de-aici,
din aceste uluitoare documente,
mi-am dat seama că bănuiala mea se confirmă —
căci, cercetînd amănuntit,
conspectînd scrupulos bătrînele membrane,
devenite aproape transparente din cauza vechimii,
caligrafiate cu semne bizare, în graiuri
de multă vreme uitate,
am înțeles că marele cataclism ceresc
avusese loc într-adevăr,
(așa cum bănuisem de foarte multă vreme)
și că originea insulelor este tocmai aceea
pe care am arătat-o
în lucrarea mea cu același titlu.

Da. Așa a fost. Documentele dovedesc cu tărie :
de mult, în trecutul foarte îndepărtat,
înainte de început,
în marile grădini virgine ale cerului,
în răspîntiile haosului cosmic

neumblate încă de nici un gînd,
s-a petrecut un mare cutremur,
un cataclism colosal,
însoțit de spaima unui îngrozitor uragan
ce alerga
cu o viteză de patruzeci și opt, virgulă, cinci
milenii pe secundă.
(Totul pare să fi pornit de la o mică defecțiune
la sincrofazotronul soarelui —
pe atunci, încă foarte rudimentar).

Dar se întîmplase să fie vara, spre toamnă,
și arborii erau încărcați de fructe
pe care vijelia pustiitoare,
trecînd prin coroanele albastre ale pomilor,
le-a risipit în ametitoare vîrtejuri prin spații
scoțîndu-le de sub puterea tainică, neclintită,
a cerului.

Poame ciudate, de minune —
mari portocale, banane gălbui, mere,
pere și piersici enorme, gutui,
căzură
pe-ntinsele ape ale pămîntului.
Ramuri întregi înflorite tîrziu,
ghirlande strălucitoare,
picară în mările Greciei, în mările Sudului —
un mare ciucure de piper
își scutură cele zece mii de boabe
în Pacificul austral, în vreme ce
o uriașă roșcovă se-ntinse,
plesnind în treisprezece cioburi,
lîngă coastele Chinei și-ale Siberiei...

Așa să știți —
acesta e adevărul cu privire la insule.
Întîmplarea
s-a petrecut de mult, în trecutul îndepărtat,
pe vremea cînd Pămîntul încă mai umbla
în cămașă de noapte —
cu mult înainte de potopul lui Noe (de vreme ce
pe însuși Noe îl așteptau de multă vreme —
după cum atestă izvoarele —
ospitalierele țărmuri
ale unui ostrov paradisiac din Marea Configurației,
ce s-a numit de-atunci Insula Filantropiei) *

---

* *Dar aici intervine*
o controversă teribilă :
unele documente afirmă că bătrînul Noe
s-ar fi numit de fapt moș Crăciun,
că și-ar fi avut baza navală în Insula Paștelui
și că toată viața ar fi fost
un temut cleptoman,
ce aduna într-o vastă desagă,
(în ce scop nu se știe)
cele mai frumoase podoabe ale mărilor...
Aceasta desigur, e o dulce eroare a legendei,
o confuzie
(ce nu rezistă analizei științifice)
între numele venerabilului Noe
și vechiul [illegible]ânt Noël (Crăciun)
folosit în dialectul sud-casiopeic
de către populațiile nomade
ce se-nchinau zăpezilor,
dialect de multă vreme dispărut,
pe care azi
numai copiii Franței îl mai vorbesc
pînă la vîrsta de zece ani...

Oricum ar fi,
cert e că într-o bună zi, demult,
Pămîntul s-a pomenit cu această neașteptată
zestre feerică.
Mii și mii de fructe și flori luxuriante,
ba chiar
și cîte una din enormele, ciudatele viețuitoare
din grădinile cerului
au venit să împodobească
mările și oceanele noastre,
unde și voi le priviți fermecați, cu uimire,
legănate de valurile albastre...

Așa a fost și nu altfel. Hrisoavele nu mint.
De altfel (poate ați băgat de seamă cumva),
și astăzi mai cad, cînd și cînd,
scuturate,
de cine știe ce vînturi aspre ale înălțimilor,
și astăzi mai cad, cînd și cînd, pe Pămînt
îmbujoratele poame ale cerului.
Și mie unuia
nu mi-e greu să-mi dau seama,
seara, cînd cercetez bolta albastră
numărînd stelele,
nu mi-e greu să-mi dau seama,
ori de cîte ori văd vreuna lipsind,
că undeva,
pe nemărginitele ape albastre, foșnitoare,
ale planetei,
s-a mai născut o insulă.

O, dar priviți ce-au făcut oamenii
cu insulele !...

Chiar înainte de a se liniști tumultul apelor,
tulburate, încinse pînă la abur
de căderea poamelor cerești
ce se stingeau pe rînd sfîrîind,
chiar înainte de a se fi risipit
aburii albaștri fierbinți
și înainte ca ostroavele
să-și fi statornicit locul în unde
și să fi dobîndit dulcele lor tangaj prin milenii —
de țărmurile lor, încă fierbinți,
s-au apropiat vîslind ușor,
cu marea sfială naivă,
cu adînca tulburare uimită, magică,
a descoperirii dintîi,
oameni cuminți, gospodari, mînuitori de unelte,
bucurîndu-și ochii și nările
în mijlocul noilor culori și miresme
și apucîndu-se
să deretice amănunțit, cu dinadinsul,
neîncepute case plutitoare,
înlăturînd arsurile,
vindecînd negrele carii și răni —
urme ale năpraznicului coborîș
printre stihiile incandescente —
cu ajutorul măruntelor broboane limpezi
de apă vie,
prelinse de pe frunțile lor încinse, iluminate...

Încet, încet, ei au făcut ca ostroavele,
încăpute pe mîinile lor iscusite și mîngîietoare,
să dobîndească
o frumusețe de cinci ori mai mare
decît o avuseseră înainte,
ori dacă nu,
măcar de patru ori mai mare,
ei înșiși căpătînd ceva
din culoarea și căldura bronzului stelar
și din aromele vrăjite
ale îndepărtatelor grădini ale necuprinsului...

Dar, curînd,
peste aceste liniștite nunți,
peste această fecundă corcire
a oamenilor cu stelele,
s-a năpustit furia cruntă, pustiitoare,
a cangurilor antropoizi,
ce năvăleau cu strigăte sălbatice,
cu unelte sălbatice,
pe mările și oceanele lumii,
dezlănțuind
o crîncenă, stranie vînătoare...

Cu cîngi și harpoane,
cu funii și lanțuri grele,
cu mari năvoade și undițe,
cu fel de fel de strecurători dibace,
au năvălit pe ape în corăbiile lor blestemate
cu pînze sau cu aburi,

dezlănțuind o crîncenă, nemaipomenită vînătoare... *

Dar ei porniseră, dimpotrivă,
să jefuiască și să strice aceste frumusețí,
și, una după alta, insulele cădeau pradă
sceleratei concupiscențe,
străpunse de cîngi uriașe, legate cu funii de oțel,
de care trăgeau mărunți antropoizi decolorați
cuprinși de o nebunie avară, nesățioasă,
încercînd să le tîrască
la gura grotelor lor.

Neghiobi barbari,
semănînd la înțelepciune cu cangurii,
umblau înfrigurați,
îndesînd în marele lor buznar
minunatele podoabe ale apelor
(uitați-vă la biata frunză întinsă a Australiei :

---

* *Eu însumi, e drept,*
aplecîndu-mă uneori peste malul planetei,
mai azvîrl, și azi, undița
în apele reci ale cerului
după marile vietăți fosforescente
ce mișună prin valurile văzduhului...
(Dar aceasta, după cum mi s-a spus,
e o îndeletnicire îngăduită și firească,
decurgînd din vechile noastre drepturi fundamentale,
ale pămîntenilor, asupra albastrelor,
necuprinselor domenii stelare vecine,
de vînătoare și pescuit,
și din obligația noastră neprihănită
de a spori în fiecare anotimp,
avuțiile și frumusețile Pămîntului...)

se mai zăresc pe ea și acum
urmele îndoiturilor
de pe vremea cînd zăcea împăturită
în portofelul unui asemenea nerod),
ba unii, chiar,
orbiți de sălbatica lor lăcomie,
le-nghițeau de-a dreptul, nemestecate,
zvîrlindu-le,
în deglutiții disperate,
răsunătoare,
imense,
direct în afundele bezne gastrice ale burților.
(Și azi se mai zvîrcolește cîte unul, livid,
pradă unei indigestii fatale,
cu asemenea hrană în pîntec,
cu neputință de mistuit...)

Așa umblau,
năpraznici,
înfrigurați,
pe întinsul apelor,
jefuind și nimicind orbește,
lăsînd pretutindeni în urma lor
murdare petice de cîrpă multicoloră,
săbii, sutane,
fel de fel de etichete pestrițe,
pe care s-a putut citi multă vreme,
scris în diferitele jargoane posesive ale lumii
cuvîntul „al meu".

Val după val,
se năpusteau chiuind din mari guri de tuci
semănătoare de scrum și de moarte,

înălțînd pretutindeni
uriașe ruguri și abatoare
și implîntînd steagurile lor cu teci de tinichea
în pieptul ostroavelor pustiite,
unde se răsuceau
cu bucuria frenetică, zglobie, neroadă,
a tirbușonului în dop.

Șuvoaie de sînge se scurgeau în apă,
fierbinți,
peste cojile arse, fumegînde,
ale sărmanelor poame plutitoare,
dînd naștere algelor purpurii,
fosforescente,
vîscoaselor mări de apocalips
ale Sargaselor...

Alergau înnebuniți de lăcomie
cu negrele lor corăbii,
sfîrtecînd și nimicind ceea ce nu puteau fura,
furînd cu toate mîinile
ceea ce nu puteau ucide,
smulgîndu-și unul altuia
sîngerîndele prăzi,
din ce în ce mai iscusiți în crîncena lor lucrare...

Orhideea gălbuie, tulburătoare,
din mările Indoneziei,
era stoarsă amarnic între dolofane labe trandafirii,
pentru a fi prefăcută într-un cocoloș de brînză
de Olanda
cu pieliță roșie, de aur...

Un antropoid subțire, cu perucă pudrată, sub care
tremurau șisturile moi ale gelatinei cerebrale,
tăia cu artistică finețe
din spinarea neagră a Madagascarului,
branțuri pufoase, prea blînde,
pentru pantofii prea duri, de diamant,
cu tocuri prea înalte,
ai cutărui Ludovic Cel prea Tîrziu...

O sută de mii de corăbii vînjoase
cu cap de mort
trăgeau zadarnic de odgoanele de oțel
cu care fusese încins uriașul călcîi al Chinei :
legănat cum era de valuri, la cîteva mile de țărmuri,
l-au crezut, neghiobii, pierdut, rătăcit
din țițîna marelui trup,
o pradă ușoară...

În altă parte, undeva,
la încheietura Continentului Dublu,
un cavaler în negru,
mascat,
purtînd pe cap o înaltă ventuză neagră
împodobită cu prea multe stele,
alerga în galop, solemn,
printre dunele pline de cactuși,
purtînd legată la oblînc
Cuba,
ca pe o imensă pîine furată...

Așa umblau, cruzi, înverșunați, pustiitori,
pe întinsul apelor,
jefuind și nimicind orbește,
lăsînd pretutindeni în urma lor
murdare zdrențe multicolore, săbii și sutane,
tot felul de etichete pestrițe
pe care s-a putut citi multă vreme
scris în diferitele jargoane posesive ale lumii
cuvîntul „al meu"...

Ah, cîte insule s-au pierdut
în aceste cumplite prăpăduri !
Cîte-au pierit înecate, cîte-au rămas
desfigurate, rupte, slutite de răni adînci,
acoperite de pecingini fioroase,
ori măcinate de boli șirete, ascunse,
greu de tămăduit !...

Multe au rămas pe veci răsturnate,
arătînd acum lumii
un chip de o mie de ori mai puțin frumos
decît cel de odinioară,
ce zace acum, ascuns privirii,
în adîncurile apelor...

Unele pier și acum
bîntuite de sfîșietoare lîngori,
altele se zbat gemînd din greu
sub povara nemiloaselor lanțuri —
o, cum se zbat, o, de cîte ori s-au smucit
zvîrcolindu-se disperat,
înspumînd în roșu undele mărilor,

încercînd să scape,
izbutind cîteodată, vremelnic, să scape
de grelele lanțuri ce le pătrund în carne...

De la o vreme însă,
de țărmurile lor însingerate
au început să se apropie vîslind ușor
îndepărtate șoapte, clipocind
pe nisipul plăjilor,
însămînțînd
în alveolele scoicilor de pe maluri,
în miliardele de urechi subțiri
de sidef și de cretă,
un început de veste,
un murmur adînc, fără moarte,
un murmur ușor
ca fiorul mărunt, nevăzut, al frunzei,
din care se-ntrupează furtuna...

De departe veneau, crescînd,
împingîndu-se una pe alta,
șoapte prevestitoare,
ecouri,
ca niște simple cute de apă —
veneau de departe, de pretutindeni,
și toate
păreau să fi plecat din același izvor,
de undeva,
dintr-un miez răscolit al Pămîntului...

Și totul părea să anunțe
că ascuțita mea bănuială se va adeveri.
Căci mă aflam de față atunci
în clipa marelui Început,
mă aflam de față
și ceea ce începea să se-ntîmple acum
pe malurile însîngerate, fierbinți,
ale insulelor,
ceea ce dădeau de veste
aceste șoapte crescînde,
prevestitoare,
fusese de multă vreme întipărit,
adînc întipărit,
în memoria vie a tuturor oamenilor,
fusese întipărit în buchile glorioase
ale bătrînului „Codex Humanus",
la pagina 1789,
și chiar
și-n arzătoarele mele amintiri lirice —
căci mă aflam de față, acolo,
în mulțime,
sub zidurile Bastiliei,
mă aflam sub forma unui vechi strigăt omenesc,
poate un vers dintr-un cîntec,
sau poate doar
sub forma unui fir de țărînă
de pe cămașa unui răsculat
ce dormise în ajun sub stele, în stradă...

La început a fost o mare, o nefirească tăcere.
O adîncă tăcere.
Toate vînturile Pămîntului s-au oprit în loc
ciulind urechile.

Apoi, deodată,
răspunzînd uriașului ciclon cosmic
de acum trei sute optzeci de mii de veacuri,
ce-a umplut apele lumii
cu daruri strălucitoare,
s-a pornit,
ca un oftat greu al Pămîntului,
ca un oftat din adîncul rărunchilor,
marele uragan al oamenilor.

Puternice vînturi proaspete umflară
pretutindeni
pînzele speranței.
Valuri gigantice se ridicară pornind
pe toate apele planetei,
și toate ființele și lucrurile
ce zăceau în lanțuri și pripoane
tresăriră adînc, adulmecînd
ceasul azuriu al plecării...

Au tresărit puternic și ostroavele lumii
în ancorele lor silnice,
o, cum au tresărit
așteptînd valul al nouălea, necruțător —
căci mă aflam acolo
cînd valurile gigantice au pornit,
și așa mi-a fost cu putință să bănuiesc
că ele vor ajunge într-o zi,
împingîndu-se unul pe altul,
la toate țărmurile Pămîntului...

A sunat, mi-am zis, ceasul azuriu al plecării
pentru toate bătrînele corăbii înlănțuite
ale Pămîntului —
și m-am gîndit cu un fior cald de mulțumire
la ciudatele, frumoasele jucării și podoabe
ale mărilor și oceanelor,
pe care și voi
le priviți întotdeauna fermecați, cu uimire :

o, insule, insule, dragi jucării ale apelor,
scule de preț, nestemate mirifice,
străvechi locuitori ai viselor mele...

Ostroave luminoase și fecunde,
insule verzi ,stufoase, ciufulite,
cu nume sonore, grandilocvente, solare...

Ostroave galbene, lirice, îngîndurate,
cu nume stranii, de taină...

Insule brune, dogoritoare, tuciurii,
insule drăgăstoase, de cacao și cauciuc
ale imensei nopți africane...

Insule gingașe, grațioase, suave,
inelare flori madreporice
pierdute în largurile haotice
ale oceanelor furtunoase...

Ostroave cărunte, glaciale, veșnic brodate
de ghețurile mărilor polare...

O, insule mari și mici, răzlețe,
ori adunate în chiorchini și ghirlande,
rumene daruri
din grădinile scînteietoare ale cerului,
sfințite de strădania răbdătoare,
tenace, milenară, a omului —
o, voi, ostroave înlănțuite ale Pămîntului,
bătrîne corăbii înțepenite,
ce revărsați de veacuri
asupra lumii
nobile arome gingașe,
miresme dulci, subțiri, tămăduitoare,
ce umpleți de veacuri, neistovit,
peșterile de metal cu lacăte grele,
fagurii uscați
ai viesparelor metropolitane
ale marilor pirați —
voi, ostroave înlănțuite ale Pămîntului,
iată,
marele clopot al plecării
se aude !
E clopotul de îngropăciune
a sîngerosului pirat secular,
e vuietul marelui vînt al plecării —
în curînd
îl veți simți umflînd puternic,
hotărîtor,
și pînzele voastre stinse, vlăguite,
îl veți simți pornindu-vă
în lunga croazieră planetară
a libertății...

Cîinele de lîngă pod

Pedalam liniștit
prin dimineața răcoroasă și plină de soare,
pedalam liniștit, egal, cu pieptul plin
de bucuria aerului proaspăt, a luminii,
de bucuria echilibrului,
a lunecării libere, line, pe două roți,
agale pedalam, ascultînd
zumzetul roților pe asfalt,
depănînd ușor cu ochii stîlpii de telegraf, arborii,
cîmpurile verzi, foșnitoare, gardurile...

Probabil că în văzduh
ciripeau păsări, cum se-ntîmplă adesea,
și norii alergau în jocuri fantastice pe cer...
Dar eu mă gîndeam
că de multă vreme nu mai alergasem
pe lîngă garduri cu un băț în mînă,
făcînd să cînte din fugă, răpăind,
marile xilofoane ale ulucilor
cîntecul lor întotdeauna surprinzător
de vegetale ciolane moarte...

Și-acum, pedalînd liniștit, cu pieptul plin
de puterea aerului pur și-a luminii,
de bucuria echilibrului
și-a locomoției libere, line, pe două roți,
privirea mea alerga de-a lungul gardurilor
liberă, dreaptă, lipsită de orice sfială,
liberă, energică, materială, ca o nevăzută nuia
făcînd să răpăie bătrînele scînduri
în frînturi de cîntece vioaie, puerile,
crîmpeie de marșuri încrezătoare, ce aminteau
de vremea surizătoare, suavă,
a impetuosului „sînt soldat și călăreț"...

Așa mergeam, pedalînd liniștit,
inundat de bucuria mișcării,
surîzător și țanțoș,
petrecut de cîntecul gardurilor —
cînd, deodată, la cîțiva pași în față,
aproape de capătul podului,
l-am zărit așteptîndu-mă,
eram sigur că pe mine mă aștepta,
negreșit, numai pe mine putea să mă aștepte —
așa cum ședea liniștit pe labele dinapoi,
privindu-mă țintă, urmărindu-mi vădit mișcările,
cîinele Degringo mă aștepta, apărut deodată,
naiba știe de unde, la cîțiva pași în fața mea,
în marginea cîmpului, acolo unde, puteam să jur,
ochii mei alergaseră cu puțin înainte,
pipăind drumul.
Și totuși, nu era chip să mă-nșel,
așa cum ședea tăcut și calm,
urmărindu-mă cu privirea,
părea că mă așteaptă acolo de mult, de mult,

poate chiar din clipa cînd,
cu un ceas înainte,
pornisem în frumoasa mea plimbare de dimineață,
sau poate chiar înainte de aceasta...

Am trecut pe lîngă el fără grabă,
descriind totuși o curbă ușoară, îngrijorată,
deși privindu-l în trecere cu coada ochiului,
l-am văzut rămînînd liniștit,
neschițînd nici un gest agresiv,
cu ochii țintă, cu un aer blajin, trist, prostănac —
am trecut ocolindu-l un pic, pedalînd fără grabă,
cu o ușoară strîngere de inimă —
dar frică nu mi-era, nu mi-e frică de cîini,
nu mi-a fost niciodată frică de cîini —
și totuși, așa cum mă urmărea cu privirea, tăcut,
cîinele Degringo îmi dădea o neliniște,
un fel de teamă potențială,
mai degrabă impresia
că lui i s-ar putea părea că mi-e frică,
sau că poate într-adevăr era cazul să-mi fie...

Dar frică nu mi-era și, pedalînd fără grabă,
am intrat pe scîndurile podului
lăsîndu-mă furat o secundă
de clipocitul dulce, vioi, al apei
printre stîlpi...
În aceeași clipă, în urma mea,
ridicîndu-se încet, fără grabă,
cîinele Degringo porni ușor
lîngă roata din spate.

M-am mirat, firește, și am simțit cumva
tulburîndu-se bucuriile acelei dimineți,
am simțit alterîndu-se, sub povara
unei determinări neprevăzute, supărătoare,
nemărginita bucurie a echilibrului,
a lunecării libere, line, pe două roți...
Și-am întors capul, așteptîndu-mă la cunoscuta,
inevitabila vehemență stupidă
a potăilor exasperate
de mișcarea rotundă, inabordabilă, a roților.

Dar cîinele Degringo alerga liniștit,
fără să schițeze nici un gest de enervare,
fără să latre măcar,
potrivindu-și pașii pe pașii roților mele
și privindu-mă țintă în ochi
cu aceeași privire limpede, blajină,
parcă afectuoasă...

— Pleacă ! — i-am spus intrigat —
fugi, du-te-acasă ! —
deși era cu totul vădit
că nu putea să aibă ceea ce se numește casă.
— Du-te, dobitoc necăjit, lasă-mă-n pace !
i-am spus, amenințîndu-l cu mîna,
și mă gîndeam, firește,
că-ntotdeauna ar fi mai bine,
cînd e vorba de cîini, ar fi mai bine,
cînd e vorba *de orice fel de cîini*,
ca ei să latre, decît să tacă
și să se ia după oameni,
chiar dacă oamenii își iau uneori libertatea,
cu totul nevinovată, de altfel,

și pentru nimeni dăunătoare,
de a umbla călare pe bicicletă
sau chiar pe niște cai înaripați...

Dar cîinele Degringo alerga liniștit
lîngă roata din spate
păstrîndu-și strict ritmul și distanța
și privindu-mă neîncetat cu ochii lui umezi...

Se scurgeau kilometri
sub foșnetul mîngîietor al roților,
cîmpuri și livezi
alergau de o parte și de alta a drumului
și gardurile cîntau, cîntau,
sub privirile mele energice, materiale,
vechile, uitatele lor cîntece puerile,
marșuri încrezătoare — probabil că în văzduh
ciripeau păsări, cum se-ntîmplă adesea,
și norii se-nvîrteau
în fantastice jocuri pe cer...

Dar cîinele Degringo
alerga liniștit lîngă roata din spate,
privindu-mă neîncetat cu ochii lui umezi
parcă afectuoși.

— Pleacă — i-am spus, cuprins de o bruscă mînie,
căci niciodată
n-am putut suferi să se țină cineva după mine,
— Pleacă ! — i-am spus cu crescîndă furie,
în fața acestei nemaipomenite lipse de demnitate,

pleacă, lasă-mă-n pace, du-te dracului ! —
deși știam prea bine că nu există
un iad al câinilor
și că ei n-au ajuns nici până astăzi
la treapta gîndirii metafizice
care să le îngăduie a crede în draci —
pleacă ! — i-am strigat totuși scos din fire —
du-te dracului, dulău nesuferit,
voi, haimanale, potăi vagabonde, căzături,
ce tulburați sufletele oamenilor cumsecade,
voi, pribegi, scăpătați, lepădături, ce stîrniți
fel de fel de conflagrații sfîșietoare
în sufletele oamenilor de treabă,
strămutîndu-le capitala conștiinței, de sus,
de sub frunte,
tocmai jos, în stînga pieptului,
acolo unde se adună
în vaste strădanii filantropice,
— aberații periculoase
ale sfîntului instinct de conservare —
mila, înduioșarea, sentimentalismul,
hrana voastră dulceagă, precară —
pleacă, milogule, javră, fricosule, hoțule ! —
i-am mai strigat furios la culme, deși
îmi dădeam seama
că întrecusem măsura bunei-cuviințe
și că, mai ales în ce privește ultimele două ocări,
n-aveam nici cea mai mică îndreptățire
să le rostesc —
pleacă odată ! i-am spus.
Și continuînd să arunc după el
bolovanii vorbelor dure, grosolane,

furios afară din cale
m-am înverșunat asupra pedalelor
transmițînd roților
viteza propriei mele mînii...

Pedalam îndîrjit, orbit de furie,
prin dimineața însorită,
pedalam din greu, gîfîind, și-n jurul meu
nu mai vedeam, nu mai simțeam nimic
în afară de valurile mari de aer proaspăt
care mi se spărgeau în piept
și împotriva cărora luptam disperat, gîfîind,
cu gura larg deschisă,
ca într-un mare strigăt de spaimă...

— Dar frică nu mi-era și, întorcînd capul,
am putut să văd
ceea ce cu adîncă îngrijorare și ciudă presimțeam :
în salturi mari, atletice,
deșirîndu-și prelunga, scheletica alcătuire,
cîinele Degringo alerga lîngă roata din spate
privindu-mă necontenit cu ochii lui limpezi,
în care acum licărea parcă
și o tăcută mustrare...

Pereau în urmă kilometri
sub șuierul tăios al roților,
alergau copaci de-o parte și de alta,
gardurile verzi, înalte, ale pădurii,
dar eu pedalam gîfîind,
din ce în ce mai greu, mai încet,

risipind în lungul drumului, lăsînd
în crengile arborilor
mari fîşii vinete, gălbui,
de înverşunare şi ciudă,
de oarbă, prostească nelinişte,
înverşunare şi ciudă,
pînă cînd, ostenit,
despovărat de freamătul nefiresc al nervilor,
am lăsat roţile în voie
să-şi cheltuiască
ultimele mişcări...

M-am dat jos.
Lîngă roata din spate,
ciinele Degringo se oprise şi el.
— Ce vrei ? — i-am spus
rezemînd bicicleta de-un pom —
ce vrei, dulău nesuferit ? Şi m-am apropiat
hotărît să lămuresc definitiv lucrurile.
— Ce vrei ? — i-am spus,
aşezîndu-mă pe o piatră în faţa lui —
de ce nu vrei să fii un ciine cumsecade,
de ce nu te duci să-ţi vezi de treaba ta ?...

Dar era cu totul vădit
că întrebările mele sînt de prisos,
că trista vietate din faţa mea
tocmai de asta ducea lipsă,
de ceea ce se cheamă o treabă, un rost...

Auzindu-mi însă glasul mai îmbunat,
ciinele Degringo s-a apropiat uşor,

cu o anume pondere în mişcări,
s-a apropiat uşor, fără grabă,
fără nici un pic de sfială, privindu-mă ţintă,
privindu-mă mereu cu un fel de iubire amară —
iar eu mă uitam prosteşte, înmărmurit,
căci nu era nimic în purtarea lui
din slugărnicia penibilă, mieroasă,
a potăilor fără căpătîi, nu era nimic
care să semene a umilinţă şi a linguşire —
el părea să nu cunoască
ori să fi uitat de mult
vechea taină patrupedă a guduratului ;
el părea să nu ştie să se gudure şi să dea din coadă —
şi faptul că nu mai avea coadă,
ci un ciot urît, o retezătură,
nu putea să te-nşele, înfrucît
se ştie că există vietăţi
care ştiu să dea din coadă şi să se gudure
chiar fără să aibă coadă...

Dar ciinele Degringo
era limpede că nu ştia să se gudure —
el s-a apropiat uşor,fără teamă,
cu un fel de simplitate sinceră,
atingîndu-mi mîna cu botul lui uscat,
plin de crăpături, aspru, ca o gresie,
şi privindu-mă neîncetat cu ochii lui umezi,
parcă afectuoşi,
ceea ce, vezi bine, nu se putea,
la urma urmelor,
să nu mă facă să cad pradă
unei vagi bănuieli,
să nu mă facă să nutresc închipuirea

că, dintr-o clipă într-alta,
îl voi auzi vorbind...

Era un dulău mare, voinic, ciolănos,
cu blana roșcată,
de care atîrnau ca niște medalii ale mizeriei,
plotoage mari de pîslă murdară, cu nămol și ciulini.
Mă privea mereu,
pilindu-mi ușor mîna cu botul lui aspru, cu zimți,
și-n ochii lui nu se putea citi
nici o urmă de umilință,
nici o urmă de frică — nu, frică nu-i era,
părea să nu-i fi fost niciodată,
părea să nu știe ce e frica de om,
și poate tocmai deaceea, privindu-l, mi se părea
că văd în ochii lui o adîncă încredințare umană
care spunea că frica nu e
o zestre fatală a vieții,
care spunea că ura nu e o lege
firească a vieții...

Îl priveam prostit de mirare, înmărmurit,
căci desigur acestea nu sînt lucruri
pe care să le poată citi în privirea unui cîine,
cînd, deodată,
zării în ochii lui limpezi, strălucitori,
chipul meu, oglindit,
chipul meu, care seamănă atît de bine
cu o veche coajă de pîine neagră,
fruntea mea, plină de dungi,
ca aprinzătoarea unei cutii de chibrituri
în care n-au mai rămas prea multe bețe...

— O, ai dreptate, prietene, mă gîndeam tulburat
(căci desigur nu e firesc
să-ți vezi chipul în ochii unui cîine)
ai dreptate, da,
și eu m-am luat cîndva după oameni
și ei nu m-au alungat
aproape niciodată
și am rămas lîngă ei, împreună cu ei,
și nu i-am slujit cu mai puțină credință
decît vă este dat vouă cîinilor să dovediți,
și ei nu m-au alungat
aproape niciodată dintre ei...
Ai dreptate — i-am spus, ridicîndu-mă —
haide, i-am spus, vino cu mine...
Și încălecînd, am pornit încet către casă.

Pedalam ușor, liniștit, prin dimineața luminoasă,
se scurgeau kilometri sub foșnetul mîngîietor
al roților,
cîmpuri și livezi alergau
de-o parte și de alta a drumului
și gardurile cîntau, cîntau,
sub privirile mele drepte, libere,
vechile, uitatele lor cîntece puerile,
marșuri încrezătoare —
poate că în văzduh ciripeau și păsări,
cum se întîmplă adesea
și norii se învîrteau în fantastice jocuri pe cer,
dar eu cugetam la soarta cîinelui Degringo,
ce alerga liniștit lîngă roata din spate
privindu-mă mereu cu ochii lui umezi, afectuoși —

și mă gîndeam că făcusem bine ascultînd
de învățătura marelui înțelept
care-a spus că nimic nu trebuie lăsat să se piardă
din ceea ce poate înflori cîndva —
și mă gîndeam
că poate făcusem rău așezîndu-mi viața
sub povara
unei determinări neprevăzute, stingheritoare,
ce putea să-mi tulbure, să-mi altereze
nemărginita bucurie a echilibrului,
a lunecării libere, line,
în frumoasa plimbare a vieții...

— Îți dai seama ce faci ? — mă întreba un gînd —
îți iei răspunderea unei vieți,
a unei vieți !... Bagă de seamă !
Îți asumi riscuri nemaipomenite,
nu vei mai scăpa toată viața
de această potaie vagabondă,
nu vei mai scăpa niciodată, niciodată,
în virtutea unei inerții ce se numește
recunoștință.
Gîndește-te bine ce faci, gîndește-te bine —
o, voi, sentimentali, suflete de gelatină,
duioase inimi caritabile, muierești,
plopi tremurători,
voi, furnizori de proteze morale, duhuri senile
cu creierul înotînd în lacrimi,
voi ce hrăniți în sufletele slabe
nevoia de ocrotire și milostenie,
răsfățul și tînjeala...
Gîndește-te bine ce faci !...

— Lasă-mă !
i-am răspuns gîndului stăruitor ca o muscă —
dă-mi pace, știu bine ce fac, înțeleptul
avea dreptate —
pleacă ! — i-am spus,
oamenii nu trăiesc ca săbiile,
în teci de oțel,
fiecare-ntr-o teacă,
pleacă ! — i-am spus cuprins de furie —
du-te dracului, pacoste burgheză,
drojdie a josniciei !... — căci știam bine
că numai acolo poate fi locul
unui asemenea gînd.
Și continuînd să arunc după el
cu bolovanii vorbelor dure, vehemente,
m-am înversunat asupra pedalelor
transmițînd roților viteza propriei mele mînii.

pedalam din greu, gîfiind, și-n jurul meu
prin dimineața însorită,
pedalam din greu, gîfiind și-n jurul meu
nu mai vedeam nimic, nu mai vedeam
decît blana roșcată, peticită, a cîinelui,
șalturile lui mari, atletice,
ochii lui umezi afectuoși,
în care strălucea limpede marea încredințare umană
care spune că mizeria nu e
zestrea fatală a vieții,
care spune că nepăsarea
nu e legea firească a vieții...

— Lasă ! — mi-am spus, domolind alergarea,
vom vedea,
vom vedea, îmi spuneam, frămînat de gînduri,
apăsat de o nouă răspundere —
ah ! — mă gîndeam,
ah ! — mă gândeam,
dacă aș fi cioban, sau măcar vînător !
acesta e rostul tău :
vei intra în rîndul lumii,
vei păzi oile, vei fi vînător !...

Dar oile mele pasc liniștite,
în rînduri drepte, pe coala albă,
și n-au nevoie —
de-atitea ori v-am spus-o ! —
de nici un fel de pază,
iar vînătoarea nu mi-a fost niciodată la îndemînă
niciodată, vai !, nu m-am priceput,
în ruptul capului nu m-am priceput,
la meșteșugul vînatului...
Lasă — îmi spuneam — vom vedea,
pînă una-alta, mă va-nsoți
în călătoriile mele de noapte :
am să-l învăț să zboare,
am să-l asmut spre cer,
am să-l asmut spre stele, înaintea mea, departe,
să pipăie drumul,
așa cum am văzut că fac
și ceilalți astronauți, trimițîndu-și cîinii
înainte,
ca la o mare vînătoare,
am să-l asmut asupra sălbăticiunilor fosforescente
ce mișună în pădurile cerului —

așa cum am văzut că fac și vînătorii adevărați
prin pădurile de pe pămînt —
să adulmece vînatul, să-l stîrnească, mînîndu-l
în bătaia privirii mele libere, drepte, cutezătoare...

Da, da — i-am strigat,
oprindu-mă în fața porții —
vom merge la vînătoare, haimana bătrînă,
vom zbura, vom vîna împreună —
o, ce vînători strașnice o să facem ! —
și nu vom sluji aceste înalte meșteșuguri
cu mai puțină credință
decît i-a fost dat omului să dovedească
în marele lui zbor către steaua adevărului,
în marea lui vînătoare împotriva inerției și beznei,
și nu vom sluji aceste înaripate meșteșuguri
cu mai puțin devotament
decît vă este dat vouă cîinilor
să dovediți în slujba omului...

Și bucuros de dîbăcia acestui gînd,
am deschis poarta
spunîndu-i : fii binevenit în viața mea !...

Iar voua, oameni buni, frații mei,
care veți zîmbi poate citind
această poveste sentimentală,
la fel vă spun și vouă, ca întotdeauna :
fiți binevenîți în inima mea !
Acuma, însă,
alături de această obișnuită vorbă de întîmpinare,

trebuie să vă mai spun ceva,
un lucru însemnat,
așa cum v-aș povățui
să nu puneți mîna pe soba încinsă :
fiți cu băgare de seamă, aveți grijă,
cînd veți întinde mîna să deschideți
ușa casei mele,
cînd veți întinde mîna ca s-o strîngeți pe-a mea,
potrivit vechiului obicei al oamenilor,
fiți cu băgare de seamă ca mîna voastră
întinsă,
mișcarea mîinii voastre
să n-aibă nici o umbră de asemănare
cu vechiul gest
al unei mîini ce se ridică spre a lovi...

Căci cîinele Degringo
se află acum, credincios, nedespărțit,
lîngă ușa mea,
poate chiar undeva în mine...

Firește,
aș fi putut să nu vă spun acest lucru
de pe acum,
să nu vă silesc să-l țineți minte
pînă cînd vă va fi, poate, de folos —
dar voi știți,
de multă vreme știți că nu mă pricep să mint
și din această pricină n-am să pot scrie niciodată
pe poarta inimii mele :
„nu intrați, cîine rău !"...

Jurnal de campanie

Celor ce cad sub gloanțe

Motto :

„Ca un glob de aur luna strălucea
Și pe-o vale verde oștile dormea."

(Bolintineanu)

Pleacă fluture, du-te, niciodată
nu ieșim din război, privește-mă, iată-mă,
rătăcit, zadarnic ca un cuc pe Niagara,
dorm și eu îmbrăcat, mereu, cu raniță-n spate,
dorm pe mine, dedesubtul meu, îngropat
în cartușele trase,
în cartușele lumii, măi frate...

Eu lampa n-o mai sting, n-o mai aprind,
nu mai citesc, nu mai scriu,
Eulampia, dragostea mea, doarme și ea
veșnic îmbrăcată, dormim împreună,
reciproc, unul împotriva altuia, îngropați
în cartușele goale, fumegînde,
cartușele lumii, măi frate...

Și-atuncea colonelul răcni, îmbrăcat,
cu raniță-n spate : — Vă ordon,
treceți gîrla, treceți gîrla albastră !...
Dar gîrla e mică, e roșie, o gîrlă
raională, păcat de ea, măi frate !...
— Trăiască ! răcni colonelul — Trăiască !

strigarăm în cor. — Trăiască ! răspunse
ecoul pădurii. Dar lampa
n-o mai aprind, n-o mai sting.
Dar lampa singură s-a stins, măi frate...

— Dar însă totuși ! răcni colonelul —
sîntem oameni ! Nu vă lăsați ! Vă ordon,
treceți gîrla, treceți gîrla amară —
oameni sîntem, vă ordon tuturor, fără excepție :
dați-ne un pustiu, dați-ne pustiuri
și mlaștini, și vom face din ele
nemaivăzute orașe înflorite, ori dați-ne
orașe și oameni, și vom face
nemaivăzute pustiuri și mlaștini roșii !

— Trăiască Alfa și Omega, Cubitus și Radius
și celelalte constelații surori ! Vă ordon :
nu vă lăsați ! Vă ordon : nu vă lăsați
barbă, ori lăsați-vă barbă, vă ordon :
faceți cum vreți !... Și, îngropat
pînă la genunchi, adormi răcnind bravul colonel,
îngropat pînă la brîu, pînă la gît,
în malul ce urca mereu, văzînd cu ochii,
în malul de cartușe trase,
fumegînde, fierbinți,
cartușele lumii, măi frate...

Oh, pleacă, deci, fluture, du-te, sînt vinovat —
și eu dorm, mereu, îmbrăcat, cu raniță-n spate,
dorm pe mine, dedesubtul meu, îngropat,

și lampa n-o mai sting, n-o mai aprind,
și dorm cîntînd în neștire, pierdut, deșuchiat :
„o, draaaaga mea, iubiiita mea,
o, viiisuriiileee meelee“... Sau : „Eulampia
singură s-a stins“... Și, mai presus de toate :
„vă ordon treceți gîrla, treceți gîrla amară,
prin toate cartușele lumii, măi frate !“...

de făclie al „cugetului și simțirii", față de omul „dăruit" (chiar această expresie străveche, folclorică, spune tot!) și față de roadele minții și harului său. Nu poate fi nici astăzi altfel decît a statornicit tradiția bunului simț și a instinctului de conservare național! Și nici nu este, în general. Și astăzi omul simplu păstrează același respect admirativ și aceeași dragoste pentru creator, artist, cărturar. Numai mitocanul, țoapa, mîrlanul, corcitura dintre mahalaua satului și mahalaua orașului, abjectă, răpănoasă la suflet, neisprăvită („nici cal, nici măgar" — cum se spune în popor), numai ciocoiul, „boierul" și „burghezul" nou — numai aceștia nu mai au respect și prețuire pentru creatorul de bunuri spirituale. Dar ei nu mai au respect și prețuire nici pentru om, în general, nici pentru țară, pentru tradițiile și destinul ei, pentru străvechile ei legi morale și datini, pentru avuția ei, ci numai pentru propriul lor buzunar și pîntec, pentru propria lor căpătuială și propriul lor huzur. Ei gîndesc, acest tovarăș Gușă și acest tovarăș Ceafă, în TAPL-ul minții lor viclene și mercantile, și o și spun adesea cu glas tare, acolo, în mica lor împărăție unde „taie și spîn zură", că „ce mare scofală mai e și poezia sau pictura asta?, că, ehe!, dacă ar avea ei mai mult timp liber (adică răstimpul dintre o „pleașcă" și alta...) și dacă ar sta să pună mîna pe un condei sau chiar pe un penel, „v-aș arăta eu ce-nseamnă poezie și pictură ca lumea!"... Dar ei nu fac niciodată (slavă Domnului!) poezie și pictură, ci fac averi, dar „în timpul liber", au și „idei" și își dau cu părerea, și sînt bîntuiți de fel de fel de ambiții „organizatorice", de a face „ordine" în cultură și creație, pe ansambluri, căprării și echipe, și în proporții de masă. Nu putem înmulți talentele (din păcate!) Dar le putem înconjura, pe cele pe care le avem, cu mai multă afecțiune și încredere, le putem asigura un climat cît mai propice dezvoltării și înfloririi, putem face să le fie bine, să le fie „acasă", să le fie cu desăvîrșire necesar a deschide larg, deplin, curajos, aripile. Poate n-ar mai trebui să insistăm atîta în această direcție, dar talentul e o floare rară, gingașă, lesne pieritoare. Riscul pierderii lui într-un fel sau în altul, e demn de toată neliniștea.

O ambianță neprielnică, îngrădită, aspră, înghețată, lipsită de aer, lumină, căldură, nu numai că le împiedică să înflorească și să dea roade, dar duce la ofilirea, închircirea, moartea lor; unele mor, pur și simplu, altele amuțesc, începînd într-un fel de sinucidere lentă (în care e ceva din comportarea herminelor, care, înconjurate de vînători cu maluri de noroi, refuză să treacă prin ele și rămîn albe, curate, dar pier...). Firește, sînt talente și talente, mai mici și mai mari, cu iviri fulgerătoare, explozive, sau cu evoluții greoaie, lente, dificile, etc. Nu ne putem lipsi de nici unul și nu putem anticipa, prin clasificări și discriminări pripite, „organizatorice", asupra nici unei deveniri. O infinită răbdare, înțelegere și dragoste se cere — greu de asigurat și menținut, de foarte multe ori, în relația cu acești purtători de stea în frunte, atît de dificili și complicați, sensibili și copilărești, rebarbativi și orgolioși, mereu acoperiți de norul tristeții și aleanului, căci partea lor și menirea lor este deobicei suferința, „auto-nefericirea", partea și menirea celui ce-și măsoară pașii și viața cu măsura desăvîrșirii de neatins, a setei mistuitoare de ideal, de absolut, partea și menirea celui ce suferă nu doar pentru sine și în numele său, ci suferă și sîngerează pentru toți ai *lui*, nația *lui*, omenirea *lui*.

(Fragmentele 20 și 21, din „Dialog cu G.D.", în *Vatra*, nr. 7 — 20 iulie 1978).

22. A FI SAU A NU FI LA STÎNGA

(Scrisoare către directorul revistei „Totuși iubirea")

În primul rînd, se cuvine să vă aduc mulțumiri pentru măruimia de a fi făcut să se învecineze, într-o prea temerară sugestie, modestul meu nume cu prestigioasa emblemă a înaltei (aș zice chiar supremei!) instituții de cultură a țării, Academia Română. (E, desigur, o nemăsurată exagerare!...). Dar nu la această exagerare doream să mă refer cu precădere (oricît de nemăsurată, are cine, și cu ce, s-o măsoare, totuși, la urma urmelor!...).

Ci la o anumită formulare din textul dv., care ar putea da loc (firește, în afara intențiilor dv.) unor interpretări cel puțin unilaterale. Citez : *De ce e uitat poetul „Libertății de a trage cu pușca"* (n.m. „uitat" din rîndul noilor membri ai înaltului for). *„Sînt meritele lui mai mici decît ale poetului Doinaș ? Sau poetul Gco Dumitrescu are vina de a fi fost și de a fi rămas la stînga ?"* (vezi articolul *„Valorile neamului" de Adrian Păunescu din revista „Totuși iubirea"* nr. 79/10 — martie 1992). Desigur, sînt necesare unele clarificări, pe care demult nutream intenția de a le dezvălui mai mult sau mai puțin pe larg.

Dar nu în ce privește „capra vecinului" Doinaș, pe care, oricît ar părea de „inadecvat" gestul, îl felicit din toată inima. Și nici în privința lui „a fi fost" ori în sensul lui „ce-a fost a fost". Adevărul e că dețin și acum „mîndrețea" de carnet roșu, pe care-l păstrez cu grijă (vorba lui „El Zorab" : „și nu l-aș da nici mort !). Și nu se pune nicidecum problema de a-l încredința flăcărilor (cum au făcut-o unii, cu prea multă ostentație și laudă de sine...) pentru ca, socotind arse, odată cu el, și amintirile neplăcute și uneori vinovate, și păcate, greșeli, regrete etc. legate de existența lui, să poți folosi, eventual, ca urmare — cum prea des am văzut că se obișnuiește — să poți folosi deci cu inima ușurată și cugetul împăcat, liber și „revoluționar" (firește !) aceleași flăcări nimicitoare, de data asta în varianta Molotov, de data asta asupra instituțiilor și așezămintelor *constituționale* ale țării și chiar asupra unor cetățeni nevinovați. În prelungirea unei piromanii oarbe, sălbatice, sinucigașe prin consecințele obștești. În mintea unor asemenea făptași, s-a instalat, bag seama, pe urmele carnetului carbonizat, un soi de asigurare a impunității absolute : nu numai pentru *ieri*, dar și pentru azi, poate și pentru mîine („mi-am dat foc carnetului ? — pot să dau foc, să distrug, să prăpădesc orice, inclusiv pădurea, hambarele, lanurile de grîne, inclusiv obrazul nației, inclusiv țara !..."). Iluzie prostească și periculoasă : *carnetul roșu a rămas în ei !* (Poate să pară exagerată și nelalocul ei comparația, dar nu arzînd scrisorile de dragoste poți nimici sentimentul, *pentru totdeauna real*, care le-a dat naștere !...). Altceva trebuie „ars" — știm prea bine cu toții *ce anume*, ca să nu mai lungim vorba (mentalități,, năravuri, diverse urme ale ticăloșiei etc.).

Eu, unul, nu mi-am ars carnetul, și-l păstrez — vă spuneam — cu grijă. El e martorul „viu", neprețuit (pentru că mereu în preajma mea) al unui moment de răscruce al trecerii mele pe-aici, pe pămînt, moment la care nu m-am gîndit îndeajuns toată viața, nici înainte, nici după, la care nu mă voi gîndi niciodată îndeajuns.

Martor al unui pas hotărîtor, al unei opțiuni nefericite, am putea zice imbecile (a se citi, totuși, *juvenile*, mai aproape de nuanța, mai blîndă și mai îndurătoare a sensului latinesc al asprului cuvînt : *slab, nesigur de sine* sau *pe sine*, etc., adică mai aproape și de adevărul faptelor în cauză). Am avut și am nevoie de acest martor, pentru nesfîrșita discuție cu mine însumi, am avut și voi avea nevoie de el pînă la capăt, ca de o oglindă, ori ca de un compas de navigație, tocmai pentru a încerca să evaluez și să împuținez urmările greșitei opțiuni, pentru a încerca să rezist,pe cît posibil, obsesiei că ea, această opțiune, mi-a deturnat cursul vieții, că m-am născut prea devreme sau prea tîrziu etc., etc.

Am fost „la stînga" într-adevăr, domnule Păunescu, (la început, mai bine zis : „spre stînga" — vezi revista *„Albatros"*, 1941) de bună voie și nesilit de nimeni, și într-o vreme cu totul neavantajoasă, ca să zic așa, pentru o asemenea orientare (despre care, la drept vorbind, nu prea știam mare lucru, atunci, ci mai degrabă visam, idealist și nițel delirant, ca orice june de acest „tip" (dispariția războaielor, a granițelor, a celor doi poli ai nedreptății : tiranie-robie, prea bogat-prea sărac, și alte asemenea „mărfuri" scumpe din „prăvălia de porțelanuri" a adolescenței). Precizez aceste lucruri, mai ales pentru a înlătura de la început posibilitatea vreunei scuze-explicații care să invoce o obligație ori necesitate obiectivă (asigurarea traiului, nevoia de a supraviețui, o slujbă, o carieră, o locuință etc.) lucruri care n-au lipsit din uzanțele și năravurile de partid nici la început, la

intrarea mea (1946) dar care, ulterior, s-au generalizat devenind chiar motivația principală (dacă nu singulară !) a unei asemenea adeziuni politice, a „cumpărării" unui carnet roșu. Am putut, deci, să observ asemenea năravuri destul de curînd după depunerea formularului de aderiune (am umblat, o vreme, cu vreo 3—4 asemenea formulare în buzunar, cu care mă îmbiau diverși amici și colegi, demni de toată încrederea de altfel !...), deci, destul de curînd am simțit, cum se spune, că „ceva nu e-n regulă"... M-a izbit, mai întîi, în mod neplăcut, ba chiar m-a umilit iremediabil, constatarea că e nevoie să știu rusește ca să pot înțelege ce discută (în transcriere mai fidelă *„ghiscută"*) între ei, o parte din tovarășii mei, fie „la locul de muncă", fie în ședințele de *„parchid"* etc. (unde figurau, firește, în toate cazurile, în „Conducere"). Eram un fel de prizonier al limbii materne, în propria mea țară, unde se vorbea acum, de preferință, o limbă străină ! Mult singe rău și multe neplăceri, obiective și subiective, mi-a adus această ambiție a mea, din ce în ce mai ascuțită, de a înțelege *„ghiscuțiile"*-tabu în limba rusă, care aveau loc de obicei (nu numai la telefon, treacă-meargă, cu „conducerea superioară") ci și, nerușinat și disprețuitor, în plină redacție, ca să zic așa, românofonă, ori în diferite ședințe, uneori de-a dreptul „plenare" (cum atît de frumos și de grafogenic se numeau !...), cu participanți aparținînd aceleiași fonii. Și să-mi permiteți să anulez din capul locului o eventuală bănuială cum că preopinenții mei de limbă rusă (mai cu seamă trei dintre ei — dacă-l punem la socoteală și pe tov. Leonte Răutu, e drept mai rar coborîtor printre noi, muritorii de rînd...) n-ar fi știut românește, fiind, deci, nevoiți să vorbească în limba lor maternă (și aia, la unul din ei, cu un zdravăn accent — universal valabil, de altfel ! — de proveniență străină...) Ei bine, nu ! Ei vorbeau românește destul de bine (mă rog, dacă nu „introducem în calculator" și accentul, pomenit deja, al unuia, și pe cel tiraspolian-smirnovist al celui de-al doilea...). Dar motivele unei alergii crescînde pentru limba lui Stalin și pentru așa-zisa cultură sovietică se amplificau mereu. Ele (această limbă

și această „cultură") sufocau zi și noapte, toate lungimile de undă ale radioului român, cu o presiune oarbă, prostească, insuportabilă, determinînd, din ce în ce mai clar și mai profund, efecte cu totul contrarii celor scontate. (Cam așa cum a început să se întîmple acum (TV, în plus !) cu engleza degradată și miorlăită și cu subcultura anexă de dincolo de gîrla cea mare !...). Aceste motive aveau să culmineze, însă, în mod oarecum paradoxal, cu prilejul unui „revelion de partid", primul și singurul la care am avut onoarea să particip, în acei ani de început. (Și, din această clipă, simt că scrisoarea mea e invadată de obsesii !...). Revelionul cu pricina fusese organizat în cadrul Sectorului Arte, cu participarea celor mai simandicoase fețe din rîndurile (PCR) ale artelor surori, în frunte cu șefii și activiștii de toate soiurile și rangurile, ai diferitelor branșe (unii, artiști sau scriitori doar cu numele, unși și consacrați de către „forurile superioare"...). „Numărul" de senzație avea să fie apariția în mijlocul nostru, al „masei" de „ingineri ai sufletelor" și de „ajutoare de nădejde ale partidului", a însuși Mai-Marelui (din C.C. și din Politbirou) peste tagma nobilă și gingașă (pe atunci foarte curtată) a „făuritorilor de bunuri spirituale" : personal, tovarășul Iosif Chișinevski ! Înconjurat de aplauze și de suita sa de adjuncți, șefi și responsabili, etc., el s-a oprit în fața microfonului și, pare-mi-se, cu un pahar în mînă, după datină, a început să rostească discursul sărbătoresc de rigoare. Doamne sfinte, ce grozăvie !... Nu-l mai văzusem niciodată, decît în pozele din ziar, și acum mă uitam uluit, de la doi pași, la arătarea pocită, estropiată și *ascultam, mai cu seamă*, românească îngrozitoare, scabroasă în combinația ei nemaipomenită de accente eteroclite graseiate („rîrîite") pe un H „ohribil" (și poate mă gîndeam la vorba secuiului privind la girafă : *„așa ceva nu există !..."*).

Se povestea că acest om suferise ani grei de pușcărie și schingiuiri bestiale (smulgerea unghiilor etc.) de care auzind, lăcrimasem metafizic și eu, cu compasiune și admirație. Și iată, se părea că el îndurase, cu eroism, încă din tinerețe, toate aceste chinuri, tocmai în numele aspirațiilor și cauzei la care — poftim de vezi ! — mă alătu-

rasem cu însumi, nu de mult !... Da ! Dar, în același timp, cel ce se afla în fața mea acum, în toată jalnica lui măreție, era însuși șeful suprem, absolut și discreționar, Țarul culturii românești (din care, desigur, prin firea lucrurilor, nu auzise, nu văzuse, nu citise nici măcar o pagină (decît poate întîmplător, dacă-i picase sub ochi vreo improbabilă traducere în rusă sau în alte jargoane !...). Acesta era deci faimosul tovarăș Ioșka, acela care-i îngropase de vii pe Arghezi și Blaga, pe Barbu, pe Eminescu însuși, la început, pe Enescu și Brâncuși și pe încă nenumărați alții (pe unii nu doar la modul metaforic !...). El era exponentul și executorul puterii ocupante, exterminatoare, care jefuia țara și-i nimicea prin lagăre și pușcării, ori chiar prin plutoanele de execuție, elita conducătoare, politică, spirituală, culturală, „parcela" lui specială fiind tocmai cultura și limba românească, pe care limbă o schingiuia acum bestial, în urechile mele ! Ce mai rămînea, deci, din aparenta similitudine a idealurilor care ne adunaseră sub aceeași umbrelă, pe Țarul Ioșka și pe lesne-încrezătorul june care eram ?... Asociat opresiunii, jafului și crimei, el trădase total, cu sau fără voie (dar era prea șiret și versat, ca să fi fost „fără") aceste idealuri, în favoarea tradiției imperialiste în care se născuse. Era clar că prezența mea aici, între acești oameni, era o eroare și o aberație. Era clar, dar nu în acel moment. Mă aflam încă, atunci, în faza nebuloasă a lui „ceva nu e-n regulă" și trebuia să mai treacă o vreme pînă să bag de seamă, de jur împrejur, că idealul meu era în curs de demolare, dezmințit punct cu punct, zi de zi și, desigur, „în proporții de masă". Noroc cu partidul, care, în marea lui înțelepciune, vigilență și organizare „audio", a scurtat acest răstimp și „intuind" mai repede și mai bine decît mine îndoielile și întrebările mele sîcîitoare, interpretînd mult mai „just" senzațiile mele ambigue, acel „ceva nu e-n regulă" și, deci, însușirile mele caracteristice de „om-problemă", de „corp străin", indezirabil, a procedat, „scurt pe doi", la expulzarea mea din rîndurile sale, în cadrul unui „show" (cum obligatoru se zice astăzi) foarte zgomotos și dramatic, care a durat 12 ore, cu o înscenare de groază, incredibilă, care m-a lăsat fără grai...

(M-a lăsat, însă, una peste alta, și cu limba rusă — că de-aici pornisem povestea — definitiv neînvățată, nici măcar cîntînd !... Ceea ce, recunosc, nu e deloc un titlu de laudă, ci doar un regretabil titlu de idiosincrazie, din belșug motivată, de altfel, și cu totul involuntară. Lucru care-mi creează, totuși, un incontestabil avantaj : acela de a putea să adresez organizatorilor unei previzibile, dacă nu iminente „Asociații a celor ce n-au învățat limba rusă", rugămintea de a mă înscrie, de la început, în evidența membrilor...). Mai trebuie să adaug, în legătură cu „show"-ul mai sus relatat, că el a avut loc în anul de grație 1954, „grație" care a durat circa... 9 vaci slabe (mai bine să nu mă-ntrebați !) și care a constituit prima mea despărțire de stînga, mai precis : de bastionul P.C.R., care era singura „stîngă" pe atunci (nu ca azi !). Dar (aho, aho, copii și frați !) să nu ne grăbim cu concluziile : veneau, dragii de ei, anii trandafirii ai reabilitărilor, „Primăvara de la Praga", discursul fulminant al lui Ceaușescu din balconul C.C.-ului, în urma căruia toată suflarea românească, fără deosebire de rasă, naționalitate, religie, sex, studii și celelalte, a dat fuga, în frunte cu cei mai celebri cu putință dizidenți ai noștri, să se înscrie în partid și să ceară arme, pentru un eventual nou război sfînt !... Și cîte nu s-au mai întîmplat în acei ani frumoși !... Eu însumi am fost energic reabilitat, atît „pe linie de partid" (permițîndu-mi-se în mod excepțional, favoarea de a plăti cotizația din urmă, pentru toți cei 9 ani de absență) cît și pe celelalte „linii", încredințîndu-mi-se sarcina de onoare de a întemeia (în locul „Gazetei literare", inspirată după „Literaturnaia Gazeta"), o revistă nouă, în spirit nou, „*idependent*", așa pronunța Ceaușescu !) combativ și democratic, după cum mi se „preconizase".

(Această destinare a mea, surprinzătoare pentru multă lume, ca și pentru mine însumi, a fost, de fapt, una din victoriile mari ale exemplarei solidarități a breslei, în frunte cu Zaharia Stancu, împotriva „aparatului" și a „anexelor" sale, vizibile și invizibile, care s-au opus din răsputeri, pînă în ultima clipă Era încă o pagină de prestigiu din rezistența reală și îndelungată a Uniunii Scriitorilor, despre care, într-o zi, va trebui să se

scrie, mai pe larg și mai corect). Devenise, deci, oare, din nou posibil „a fi la stînga"? Vai, nu!... N-a fost decît un foc de paie, o manevră politică regizată, probabil, de la mari depărtări, care a trezit bucurii și speranțe cu totul efemere. „România literară" a reușit să apară după o lungă, minuțioasă, entuziastă perioadă de pregătiri (un an și mai bine) în octombrie 1968. Ea nu s-a bucurat decît un scurt răstimp, de condiții de oarecare toleranță, care nouă, redacției (și nu numai nouă), ni se părea — iluzoriu! — „un început de libertate"! Dar, destul de repede, lupta cu cenzura a devenit din ce în ce mai grea, disperată, imposibilă, au început să se ivească „de sus" teme și foto-portrete obligatorii, ni se diminua „din umbră", sistematic, tirajul, dar se-nmulțeau, în schimb, „ședințele de analiză", mușchiuielile la C.C. pentru „abateri de la ...", pentru diverse „mușamalizări" (ale luptei de clasă la țară, la gară..., ale luptei anti-imperialiste, ale spiritului de partid etc. etc.) Pe scurt, revista a început să semene din ce în ce mai puțin cu visurile și speranțele noastre, ale celor care o creasem și care ne luptam din greu să-i apărăm fiecare vers și fiecare frază de valurile murdare ale minciunii și degradării. Uniunea Scriitorilor, la rîndul ei, era prinsă într-un blocaj din ce în ce mai drastic și mai dur, un fel de „arest la domiciliu", neavînd voie să-și țină, fără aprobare „de sus" (care nu se acorda cu anii!...) nici măcar ședințele curente de birou și de consiliu! Iar partidul, așa-zisa „stîngă organizată", cu statut — chipurile! — program, foruri de conducere și activitate politică de masă, etc., devenea tot mai mult o mortăciune, o mașinărie stricată, inertă, din care nu mai funcționa decît serviciul de paradă și aplauze și colectorul de cotizații (cotizații, a căror îndelungată neplată tindea să generalizeze, cel puțin printre scriitori, o adevărată formă de protest și de rezistență). Anii de groază, de teroare, foamete și frig, degenerările finale în demență și urgie ale tiraniei bicefale, sînt încă amintiri vii, sîngerînde, în memoria noastră a tuturor. Ca și izbucnirea revoluționară care le-a pus capăt și-n miezul căreia s-a aflat, din nou, frageda jertfă a purității și a idealului. În ce mă privește, de data asta (la „România literară") iluzia și amăgirea au fost și ele de scurtă durată: încă de la primele

semne ale „strîngerii șurubului", cu „lecția" bine învățată din „repriza" anterioară, am părăsit scaunul de șef al redacției în mai 1970, după o repetată și în sfîrșit acceptată demisie. Această demisie a însemnat, implicit, și *a doua și definitiva mea despărțire și, apoi, necontenită distanțare, de „stînga"*, chiar dacă, acum, procesul avea loc, nu în ședințe furtunoase și nici în scripte organizatorice, ci, în primul rînd, în conștiința mea și, practic, în încetarea oricărui contact cu organismele de partid, fie chiar și cu obișnuita organizație de bază, cu toate ședințele, servituțile și „taxele" ei. Nu e, firește, nici un eroism și nici o glorie, în această atitudine de „grevă tăcută" (care a avut, totuși și cîteva ieșiri publice) sau de „emigrare internă", atitudini pe care sînt convins că le-au adoptat, în feluritele forme de „non-participare" sau „rezistență pasivă" etc. mii și mii dintre simplii posesori ai faimosului carnet roșu, cu conștiința încă nepătată, cu inima curată încă. Dar adoptarea unei asemenea atitudini dovedește în chip clar că respectivii cetățeni (printre care, și autorul acestei prea lungi spovedanii) *n-au rămas, n-au mai putut rămâne la stînga!* Asta cu privire la perioada dictaturii (dacă, cumva, la ea s-a făcut referirea). Dacă e vorba de zilele noastre, de după revoluție, în răstimpul cărora eu unul n-am rostit și n-am scris, pînă acum, nici un cuvînt, n-am formulat, direct sau indirect, nici o opțiune politică, nici de dreapta, nici de centru și cu atît mai puțin (din motivele povestite mai sus) de stînga, atunci, ei bine, atunci, orice referire cu privire la rămînerea la stînga devine cu desăvîrșire imposibilă!

De altfel, în harababura politicianistă și demagogică de astăzi e cu neputință să se afirme ce-ar putea fi și pe unde s-ar afla atît stînga, cît și dreapta sau chiar centrul. În șirul interminabil de combinații și hibridizări (care-l reabilitează cu succes pe celebrul Miciurin!...) se ivesc — invocînd, toate, mari valori morale, simboluri sacre ale istoriei omenirii — formațiuni și partide, uniuni și convenții, fronturi și alianțe, etc., din cele mai bizare: partide democrat-fasciste, ori socialist-șovine, un par-

tid monarhist-republican-onomatopeic (cu firma PAC !), o formație brunet-recidivistă de făcători „la stînga", Uniunea radical - pacifistă, a înfrățirii interetnice — aripa „büdös", Partidul crepuscular de centru-Ghencea, Partidul retro-marxist social — camuflat de dreapta — aripa „lideră" și multe altele asemenea, cu care e clar (sper !) că nu pot avea nici o legătură !...

Dacă totuși, cineva se înverșunează să știe exact „unde mă aflu" (cu politica, firește...) mai pot să adaug o ultimă precizare : sînt de găsit mai ales între oameni, dar într-un punct situat la întretăierea tuturor diametrelor, un punct, care, privit într-un mod superficial, poate apărea un adevărat pustiu, dar în care, în condiții ideale, ar putea lua naștere cu ușurință un partid de centru-centru, sau chiar o uniune de stînga-dreapta. Pe care le aștept cu optimism. (Întrebarea fundamentală rămîne, însă : *„pelicanul sau babița" ?).*

Cu stimă,
Geo Dumitrescu

Post scriptum. *Iată, domnule Director, ce poate ieși din simpla intenție de a clarifica un amănunt (e drept esențial !...) : o lungă spovedanie, relatarea, uneori greoaie și cam prea „romanțată" a unor obișnuite experiențe de viață, care sper să nu vă fi plictisit prea tare cititorii (cărora vă rog să le cereți scuze și în numele meu). Din care spovedanie, însă, n-aș renunța să desprind niște concluzii mai generale, care sînt, în același timp, și o profundă încredințare personală. Anume că, atîta vreme cît vor fi oameni pe lume, se vor găsi mereu, în fiecare generație, adolescenți și tineri, atrași, cu toată puritatea și entuziasmul lor arzător, gata oricînd de imprudențe naive și exaltări eronate, dar și de jertfe supreme, atrași mereu spre ceea ce, în ochii lor, sînt (sau uneori, vai !, doar par să fie !...) întruchipări ale celor mai înalte și nobile idealuri ale umanității (libertate, dreptate, omenie...). Iar primele manifestări, spontane, cinstite, ale acestei atracții impetuoase, adevărate asalturi ale inocenței, sînt, după*

convingerea mea, lipsite de orice culoare politică definită, ele nu sînt nici de dreapta, nici de stînga, nici chiar de centru (deși s-au putut vedea, uneori, mîini abile și experte, fluturînd clandestin, pe furiș (și pe furate !), deasupra jertfelor neștiutoare, una sau alta, sau chiar mai multe deodată, din cîrpele lor politice colorate...). De altfel, aici se și află începutul soartei junilor luptători, care nu vor ști (sau nu vor dori !) să-și apere puritatea : împărțiți în tabere și combinații „miciuriniste", ei vor căpăta cu toții culoarea mocirloasă, sordidă a politicianismului funest. E, acesta, și un avertisment al istoriei !...

(D.n „Totuși iubirea" nr. 15/84, 20—30 aprilie 1992).